

Ritva Valli

**MAAHANMUUTTAJATAUSTAISET LAPSET JA NUORET
OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN NUORISOPOLITIIKASSA**

Opinnäytetyö

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Liiketalouden koulutusohjelma

Kevät 2010

**Kajaanin
ammattikorkeakoulu**

OPINNÄYTETYÖ TIIVISTELMÄ

Koulutusala	Koulutusohjelma
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Liiketalouden koulutusohjelma
Tekijä Ritva valli	
Työn nimi Maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisopolitiikassa	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot	Ohjaajat Päivi Malinen, Kajaanin ammattikorkeakoulu. Jaana Walldén, opetus- ja kulttuuriministeriö.
Taloushallinto ja juridiikka	Toimeksiantaja Olli Saarela, opetus- ja kulttuuriministeriö, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto, nuorisoyksikkö.
Aika Kevät 2010	Sivumäärä ja liitteet 55 + 30
<p>Tutkimus perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston nuorisoyksikön toimeksiantoon. Tutkimuksen ydinkysymyksenä tarkasteltiin, onko maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret otettu huomioon opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisopolitiikassa. Vastausta haettiin tutkimalla maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten aktiivisen kansalaisuuden tukemisen ja tuen tarjonnan rajapintaa sekä empiirisesti että kirjoituspöytä tutkimuksen avulla.</p> <p>Tutkimustyö edellytti laajaa perehtymistä hallituksen lapsi- ja nuorisopolitiikkaan sekä nuorisoyksikön toimialaan niveltuviin lakisäädöksiin. Tutkimuksen empiiriseen osaan sisältyi maahanmuuttajataustaisten 15 – 29 -vuotiaiden lasten ja nuorten teemahaastattelu ja sen analyysi. Kirjoituspöytä tutkimuksena analysoitiin kvantitatiivinen aineisto nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätöksistä vuosilta 2006 – 2009 ja selvitettiin kulttuurivähemmistöille ja suvaitsevaisuuden edistämiseen myönnettyjen valtionavustusten kohdentumista ja määrällistä kehittymistä tarkastelujaksolla.</p> <p>Tutkimus vastaa asetettuun ydinkysymykseen perustellusti. Maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret on otettu hyvin huomioon opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisopolitiikassa. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan linjauksia on painotettu nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan päätöksissä. Monikulttuurisen nuorisotoiminnan tukeminen on otettu yhdeksi kriteeriksi järjestöjen vuosiavustuksia myönnettäessä. Maahanmuuttajiin kohdistuvaa nuorisotoimintaa on tuettu parin viime vuoden aikana kaksinkertaisesti. Tämä kasvukehitys on yhteinen yhä lisääntyvän maahanmuuton kanssa.</p> <p>Tutkimuksessa tarkasteltiin myös lasten ja nuorten aktiiviseen kansalaisuuteen ja sosiaaliseen vahvistamiseen suunnattua palvelutarjontaa. Teemahaastattelun perusteella mm. työvalmennusta ja työpajojen palvelutarjontaa tarvitaan yhä enenevästi maahanmuuttajanuorten kotoutumisen tukemiseksi sekä työelämävalmiuksien ja kansalaistaitojen kehittämiseksi. Lisäksi haastattelutuloksissa korostui tarve nostaa ns. arkirasismin torjuminen yhdeksi kuntien monialaista yhteistyötä läpäiseväksi työskentelyteemaksi niin, että rasismin ja syrjinnän torjumisen asian- tuntuutta vahvistetaan perusnuorisotyön osaamisessa.</p> <p>Eduskunnalle 5.2.2010 annettu lakiesitys (HE 1/2010) nuorisolain (72/2006) muuttamisesta tehostaa voimaan tullessaan (1.7.2010) kuntien monialaisen yhteistyön edellytyksiä sekä palvelutarjontaa ja nuorten palveluihin pääsyä.</p>	
Kieli	Suomi
Asiasanat	Nuorisopolitiikka, maahanmuuttajanuoret, monikulttuurisuus, aktiivinen kansalaisuus
Säilytyspaikka	☒ Verkkokirjasto Theseus ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School Business	Degree Programme Business Administration
Author Ritva Valli	
Title Immigrant Children and Young People in the Youth Policy of the Ministry of Education and Culture	
Optional Professional Studies Financial Administration and Law	Instructors Päivi Malinen, Kajaani University for Applied Sciences Jaana Walldén, Ministry of Education and Culture Commissioned by Olli Saarela, Director of Youth Policy Division, Ministry of Education and Culture, Department for Cultural, Sport and Youth Policy
Date Spring, 2010	Total Number of Pages and Appendices 55 + 30
<p>This research was commissioned by the Youth Policy Division of the Ministry of Education and Culture, the Department for Cultural, Sport and Youth Policy. The commission focused on the question whether immigrant children and youths have been taken into consideration in the youth policy by the Ministry of Education and Culture. The answer was sought both empirically and by a desk research. The main issue was whether the actions carried out in the youth policy conform to the needs of immigrant youths in terms of their integration into the Finnish society.</p> <p>The research required careful studies of the government youth policy and the related laws. The research was implemented by interviewing 15-29-year-old immigrant youths and also by analyzing the quantitative data of the public funds allowed for multi-cultural youth work in years 2006 - 2009. The funds allocated by the Youth Organisation Subsidy Committee were analyzed thoroughly, both as for the amount and purpose.</p> <p>The study gives a justified answer to the assigned research question. The immigrant children and youths have been well considered in the youth policy adopted by the Youth Policy Division. The decision-making of Youth Organisation Subsidy Committee conforms to the political, financial and social objectives defined by the Ministry of Education and Culture, Department for Cultural, Sport and Youth Policy. The Committee working in the Youth Policy Division has appraised all applicants thoroughly and allocated the financial resources efficiently. The Committee's support for the multi-cultural youth work has even doubled during the past few years. This growth in allowed funds is parallel with the increasing amount of immigration.</p> <p>The research also considered the young people's well-being and social empowerment. According to the theme interview, e.g. the workshop activities are increasingly needed by the immigrant youths. Furthermore, the interview highlighted the need to cut down racism phenomena. This requires special expertise in promotion of equality and non-discrimination, and also improved cross-sectoral co-operation at the national and regional levels in the youth work.</p> <p>Youth work comes under EU jurisdiction. In Finland, youth work is an independent branch. The proposed amendments (HE 1/2010) among other things to the Youth Act (72/2006) were given to the Finnish parliament on February 5, 2010. The purpose is to promote the youth work and services in Finland. The due date for amendments of legislation is the beginning of July, 2010.</p>	
Language	Finnish
Keywords	Youth policy, immigrant youths, multi-culturalism, active citizenship
Deposited at	☒ Electronic library Theseus ☒ Library of Kajaani University of Applied Sciences

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 HALLITUKSEN LAPSI-, NUORISO- JA MAAHANMUUTTOPOLITIIKKA	3
2.1 Hallituksen politiikkaohjelmat	3
2.2 Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007 - 2011	4
2.3 Hallituksen maahanmuuttopolitiikka	6
2.4 Kotouttaminen ja kotoutuminen	7
3 LAPSI- JA NUORISOTYÖ: SYRJÄYTYMISESTÄ AKTIIVISEEN KANSALAISUUTEEN	9
3.1 Lasten ja nuorten syrjäytyminen	9
3.2 Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen	10
3.3 Lapsi- ja nuorisotyö kunnissa	11
3.3.1 Monialainen yhteistyö, etsivä nuorisotyö, nuorten työpajatoiminta, Avartti-toiminta ja kansalaisyhteiskunnan toiminta	12
3.3.2 Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön kuntien nuorisotyötä koskevat ohjausvälineet: normit, ohjelmat, määrärahat ja tiedottaminen	14
4 TUTKIMUSMENETELMÄT	15
4.1 Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä	15
4.2 Teemahaastattelun validiteetti- ja reliabiliteettitarkastelu	16
4.3 Kirjoituspöytä tutkimusmenetelmänä	16
4.4 Kirjoituspöytä tutkimuksen validiteetti- ja reliabiliteettitarkastelu	17
5 MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN LASTEN JA NUORTEN TEEMAHAASTATTELU	18
5.1 Teemahaastattelun toteutus	18
5.2 Teemahaastattelun sisältö ja tulkinta	20
5.3 Teemahaastattelun yhteenveto	39
6 KULTTUURIVÄHEMMISTÖILLE JA SUVAITSEVAISUUDEN EDISTÄMISEEN MYÖNNETYT VALTIONAVUSTUKSET 2006 - 2009	41
6.1 Valtionavustusten tarkastelu ja tulkinta	41
6.1.1 Nuorisotyön määräraha	42
6.1.2 Avustukset monikulttuurisuuden tukemiseen ja rasmin vastaiseen työhön	45
6.2 Valtionavustusten tarkastelun yhteenveto	47

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET 49

LÄHTEET 53

LIITTEET

LIITE 1 Kuva 1. Opetus- ja kulttuuriministeriön organisaatiokaavio

LIITE 2 Kuva 2. Suomen nuorisotyön rakenne

LIITE 3 Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 - 2009

LIITE 4 Käsitteitä ja määritelmiä

ALKUSANAT

Tutkimustyöni sai alkunsa innostuksesta, jota pääsin jakamaan työtovereitteni kanssa. Ensimmäisenä kiitän opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön päällikköä Olli Saarelaa, joka tarjosi minulle kehittävän työharjoittelupaikan ja mahdollisuuden tarttua haasteelliseen tutkimustoimeksiantoon. Kiitän erityisesti myös Jaana Walldénia, joka asiantuntijana paneutui ohjaamaan tutkimustani työnsä ohella nuorisoyksikön neuvottelevana virkamiehenä. Oman kiitoksensa ansaitsee erikoistutkija Mikko Cortés Telléz, jonka asiantuntijapanostus oli työssäni korvaamaton tuki. Kiitos innoittavasta opastuksesta myös valtion nuorisoasiain neuvottelukunnan pääsihteerille Tuomas Kurttilalle. Lisäksi kiitokseni kulttuuriasiainneuvos Kimmo Aaltoselle ja muillekin työtovereilleni tutkimukseen saamastani arvokkaasta täsmätiedosta. Kiitos myös Emilia Frantsille, joka työharjoittelunsa aikana kokosi ja taulukoi kvantitatiivisen tutkimusmateriaalin.

Kajaanin ammattikorkeakoulua kiitän vankasta opetuksesta - etenkin juridiikan opinnoista, jotka olivat opinnäytetyöni kivijalkana. OTK Matti Haatajaa kiitän ehtymättömästä lakiasiantuntemuksesta. Suurimman kiitokseni mentorina ja neuvonantajana ansaitsee työni ohjaaja, lehtori Päivi Malinen.

Kiitän myös niitä lukuisia yhteistyötahoja, jotka myötävaikuttivat tutkimuksen empiirisen osan valmistumiseen. Haastattelukontakteja tarjosivat mm. Hämeenlinnan Setlementti ry., Kajaanin nuorisotyö, Koulutuskeskus Tavastia sekä Kainuun Opisto. Kiitos mainittujen tahojen yhteyshenkilöille: Annemari Päivärinta, Seppo Jonninen, Outi Bottas ja Aila Kämäräinen. Kaikkia maahanmuuttajataustaisia haastateltujani kiitän ainutkertaisista tapaamisista.

Lämmin kiitos myös veljelleni Seppo Vallille, jolta saamani arvokas palaute ryhditti työni rakennetta viimeistelyvaiheessa.

Kajaanissa, toukokuun 27. päivänä 2010,

Ritva Valli

1 JOHDANTO

Tämä tutkimus on opinnäytetyö Kajaanin ammattikorkeakoululle. Tutkimus perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston nuorisoyksikön toimeksiantoon. Ydinkysymyksenä tarkastellaan, onko maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret otettu huomioon opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisopolitiikassa. Vastausta haetaan tutkimalla maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten aktiivisen kansalaisuuden tukemisen ja tuen tarjonnan rajapintaa sekä empiirisesti että kirjoituspöytätyöskytymisen avulla.

Tutkimuksen viitekehyksenä ovat kansainväliset sopimukset, EU-sopimukset sekä Suomen lapsi- ja nuorisopolitiikkaa ja maahanmuuttopolitiikkaa ohjaava lainsäädäntö. Teoriapohjana ovat pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen politiikkaohjelmat sekä lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007 – 2011. Yksityiskohtaisena lähdeaineistona ovat tallenteet opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan vuosina 2006 – 2009 tekemistä avustuspäätöksistä. Empiirisenä aineistona on teemahaastattelulla koottu äänitemateriaali. Haastattelut ja litterointi ajoittuivat lokakuulta 2009 tammikuulle 2010.

Tutkimuksen taustaksi ja johdannoksi esitetään **luvussa 2** katsaus hallituksen politiikkaohjelmiin, lapsi- ja nuorisopolitiikkaan sekä maahanmuuttopolitiikkaan. **Luvussa 3** käsitellään lasten ja nuorten huono-osaisuuden ja sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisemistä sekä aktiivisen kansalaisuuden tukemista. Luku kuvaa kuntien lapsi- ja nuorisotyötä, monialaista yhteistyötä, etsivää nuorisotyötä, nuorten työpajatoimintaa, Avartti-toimintaa sekä nuorisotyön rahoitusta ja ohjausta. **Luvussa 4** esitetään tutkimusmenetelmät sekä tutkimuksen validiteetti- ja reliabiliteettitarkastelut ennen tutkimuksen toteutusta kuvaavia lukuja. **Luku 5** on tutkimuksen empiirinen osa, joka perustuu maahanmuuttajataustaisten 15 – 29 -vuotiaiden lasten ja nuorten teemahaastatteluun. Tällä kotoutumiskokemusten ja kotoutumisen tukemisen rajapintaa lähestyvällä tarkastelulla pyritään saamaan otetta toimeksiantajan asettamaan ydinkysymykseen. Tutkimusongelmaa lähestytään myös **luvussa 6**, joka kuvaa kulttuurivähemmistöille ja suvaitsevaisuuden edistämiseen myönnettyjen valtionavustusten kohdentumista ja määrällistä kehittymistä viime vuosina. Selvitys perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuri-, liikunta ja nuorisopolitiikan osaston nuorisoyksikössä toimivan nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan vuosina 2006 – 2009 tekemiin valtionavustuspäätöksiin. Tutkimuksen johtopäätökset ja yhteenveto esitetään **luvussa 7**.

Opetusministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetusministeriön nimi muuttui 1.5.2010 opetus- ja kulttuuriministeriöksi (LIITE 1). Opetusministeri Henna Virkkunen ja kulttuuri- ja urheiluministeri Stefan Wallin esittivät syksyllä 2009 valtioneuvostolle nimen muuttamista ministeriön 200-vuotisen toiminnan kunniaksi.

Opetusministeriön historia ulottuu vuoteen 1809, jolloin se aloitti toimintansa keisarillisen Suomen senaatin kirkollistoimituskuntana. Nimi muuttui kirkollis- ja opetusasiain toimituskunnaksi valtion itsenäistymisen myötä. Vuonna 1918 nimestä tuli kirkollis- ja opetusasiainministeriö, kunnes se vuonna 1922 lyheni opetusministeriöksi.

Uusi nimi, opetus- ja kulttuuriministeriö, vastaa paremmin ministeriön tehtäväkenttää. Koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan toimiala ja tehtävät säilyivät ennallaan.

2 HALLITUKSEN LAPSI-, NUORISO- JA MAAHANMUUTTOPOLITIikka

Hallituksen lapsi- ja nuorisopolitiikan perustana ovat Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien yleissopimus sekä Suomen perustuslain lapsille ja nuorille takaamat oikeudet. Hallituksen tavoitteena on lapsi- ja nuorisoystävällisempi Suomi. Tähän pyritään edistämällä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja estämällä eriarvoisuutta.

Hallituksen maahanmuuttopolitiikassa korostetaan kansainvälisen suojelun ja ihmisoikeuksien toteutumista. Kotouttamispolitiikassa painotetaan yhdenvertaisuutta. Tämä tavoite tarkoittaa maahanmuuttajien oikeudellisen aseman turvaamista.

2.1 Hallituksen politiikkaohjelmat

Politiikkaohjelmat ovat hallitusohjelmassa määriteltyjä laajoja, poikkihallinnollisia tehtäväkonaisuuksia hallituksen keskeisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Politiikkaohjelmat koostuvat eri ministeriöiden toimialoihin kuuluvista toimenpiteistä, hankkeista ja määrärahoista. Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen politiikkaohjelmia ovat

- 1) *lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma*
- 2) *työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma* sekä
- 3) *terveyden edistämisen politiikkaohjelma*

(Valtioneuvosto 2010).

Merkittävimmin tämän tutkimustyön sisältöön liittyy hallituksen *lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma*, jonka tavoitteena on parantaa ja koordinoita hallinnonalojen välistä yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden tukemiseksi. Ohjelman painotuksia ovat lapsilähtöinen yhteiskunta, hyvinvoiva lapsiperhe sekä syrjäytymisen ehkäiseminen. Läpileikkävinä teemoina korostetaan sukupuolten tasa-arvoa ja monikulttuurisuutta. (Valtioneuvosto 2007.)

Hallituksen politiikkaohjelmat perustuvat Suomen lapsi- ja nuorisopolitiikkaa ohjaavaan lainsäädäntöön. Aaltonen (2009a, 197 – 337) on laatinut koosteen keskeisimmistä lakisäädöksistä:

2006/72	Nuorisolaki
2006/103	Valtioneuvoston asetus nuorisotyöstä ja -politiikasta
1998/635	Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta
2001/688	Valtionavustuslaki
1999/731	Suomen perustuslaki
1997/22	Lääninhallituslaki (<i>Kumottu lailla valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lain- säädännön voimaantulosta, 20.11.2009/903</i>)
1997/120	Lääninhallitusasetus (<i>Kumottu yllä mainitulla lailla</i>)
1995/365	Kuntalaki
2004/1221	Laki lapsiasiavaltuutetusta
2005/274	Valtioneuvoston asetus lapsiasiavaltuutetusta
1991/59	Laki lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväk- symisestä
1991/60	Asetus lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta se- kä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voi- maantulosta
1983/683	Lastensuojelulaki
1986/609	Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta
2004/21	Yhdenvertaisuuslaki
1989/503	Yhdistyslaki
1997/1336	Kirjanpitolaki
1999/523	Henkilötietolaki
1999/530	Kokoontumislaki
2001/1047	Arpajaislaki
2001/1054	Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä
1998/623	Perusopetuslaki
1998/629	Lukiolaki
1998/630	Laki ammatillisesta koulutuksesta
1994/65	Opintotukilaki
1950/452	Asevelvollisuuslaki
1991/1723	Siviilipalveluslaki
1976/693	Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi
1982/828	Raittiustyölaki
1994/1143	Alkoholilaki
1972/66	Kansanterveyslaki
1889/39	Rikoslaki
1940/262	Laki nuorista rikoksentekijöistä
2004/1196	Laki nuorisorangaistuksesta
1996/1055	Laki yhdyskuntapalvelusta

2.2 Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007 - 2011

Valtioneuvoston joulukuussa 2007 hyväksymä *lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007 - 2011* on alallaan ensimmäinen poikkihallinnollinen toimintastrategia Suomessa. Edellisen kerran näin laajaa poikkihallinnollista lapsi- ja nuorisopolitiikan kansallista linjausta on tehty kansainvälisen lapsen vuoden 1979 yhteydessä. Kyseessä on Suomen ensimmäinen lap-

si- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma, joka uusitaan ja annetaan tarkennettuna toistuvasti joka neljäs vuosi. (Opetusministeriö 2008.)

Kehittämisohjelmaan on kirjattu hallituksen lapsi- ja nuorisopolitiikan tavoitteet vuosille 2007 – 2011. Lapsi- ja nuorisopolitiikalla ohjelmassa tarkoitetaan laajasti alle 29-vuotiaiden kasvu- ja elinolojen parantamista. Lapsista puhuttaessa kehittämisohjelmassa tarkoitetaan pääsääntöisesti alle 18-vuotiaita ja nuorilla 18 – 28 -vuotiaita. (emt.)

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman 2007 – 2011 säädöspohjana on nuorisolaki (72/2006, 4 §) sekä valtioneuvoston asetus nuorisotyöstä ja politiikasta (103/2006, 1 §). Kehittämisohjelma linjaa valtakunnalliset nuorisopolitiikan tavoitteet. Se myös antaa suuntaviivat kuntien nuorisopoliittiselle työlle, jonka piiriin kuuluu mm. nuorten koulutus, työllisyys, toimeentulo, terveys, aktiivinen kansalaisuus, sosiaalinen vahvistaminen, asuminen, yrittäjyys, asevelvollisuus ja siviilipalvelu sekä muut ajankohtaiset asiat. (Kurttila 2007.)

Kehittämisohjelmaa toteutetaan valtion tulo- ja menoarvion asettamissa rajoissa. Kehittämisohjelman valmistelussa olivat mukana kaikki ministeriöt. Poikkihallinnollinen yhteistyö otti huomioon lapsen ja nuoren koko kasvuympäristön ja kehityskaaren. Elämänkaaripoliittikan strategiset linjaukset korostavat ennalta ehkäisevää otetta ja varhaista ongelmiin puuttamista. Tavoitteena on vähentää korjaavien erityispalvelujen tarvetta luomalla lapsuus- ja nuoruusiässä perusta hyvälle terveydelle ja turvallisuudelle sekä sosiaaliselle hyvinvoinnille. Pyrkimyksenä on taata lapsille ja nuorille tasapainoinen kasvu, niin että jokaisella on mahdollisuus varttua itseään toteuttavaksi ja aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. (Opetusministeriö 2008.)

Hallituksen *lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma* luo vahvat puitteet *lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman 2007 - 2011* toimeenpanolle ja seurannalle. Molemmilla ohjelmilla pyritään lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseen. Kehittämisohjelman sisällöt liittyvät myös *terveyden edistämisen* sekä *työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelmiin*. Lisäksi kehittämisohjelman sisältö liittyy Suomea velvoittaviin keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin.

2.3 Hallituksen maahanmuuttopolitiikka

Suomen hallitus antoi periaatepäätöksellään ensimmäisen maahanmuutto- ja pakolaispoliittisen ohjelman 1997. Sisäasiainministeriölle kuuluvat sisäiseen turvallisuuteen ja maahanmuuttoon liittyvät asiat. (Sisäasiainministeriö 2009). Sisäasiainministeriön alaisen Maahanmuuttoviraston tehtävänä on käsitellä ja ratkaista ulkomaalaisten maahantuloon, maassa oleskeluun, pakolaisuuteen ja kansalaisuuteen liittyviä, yksittäisiä henkilöitä koskevia asioita. Maahanmuuttoviraston keskeisenä tavoitteena on olla luotettu yhteiskunnallinen toimija, jonka palveluissa toteutuvat hyvän hallinnon periaatteet, asiakaslähtöisyys sekä ihmis- ja perusoikeudet. (Maahanmuuttovirasto, n.d.)

Suomen maahanmuuttopolitiikassa pyritään aktiiviseen, kokonaisvaltaiseen ja johdonmukaiseen toimintaan, joka *”ottaa täysipainoisesti huomioon niin työvoiman tarpeen, maahanmuuttajien moninaiset lähtökohdat kuin kansainvälisen suojelun ja ihmisoikeuksien toteutumisen velvoitteet”* (Sisäasiainministeriö 2010).

Suomen lainsäädäntö ohjaa hallituksen maahanmuuttopolitiikan toteutusta. Alla Maahanmuuttoviraston (2009) kooste keskeisimmistä lakisäädöksistä:

2003/359	Kansalaisuuslaki
2007/974	Laki kansalaisuuslain muuttamisesta
2004/799	Valtioneuvoston asetus kansalaisuudesta
2007/1105	Valtioneuvoston asetus kansalaisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta
2004/301	Ulkomaalaislaki
1997/1270	Laki ulkomaalaisrekisteristä
1999/493	Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta
1215/2005	Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta
1999/511	Asetus maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta
2004/21	Yhdenvertaisuuslaki
1995/156	Laki Maahanmuuttovirastosta
2002/193	Valtioneuvoston asetus Maahanmuuttovirastosta
2001/660	Laki vähemmistövaltuutetusta ja syrjäntälautakunnasta
2007/1467	Sisäasiainministeriön asetus Maahanmuuttoviraston suoritteiden maksullisuudesta

2.4 Kotouttaminen ja kotoutuminen

Suomea sitovan kotouttamispolitiikan yhteiset peruseriaatteet on sovittu EU-tasolla. Suomen kotouttamislaki (9.4.1999/493, Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta) oli voimaan tullessaan ensimmäisiä Euroopassa. Kotouttamisessa korostetaan integroitumisen kaksisuuntaisuutta: toisaalta se tarkoittaa maahanmuuttajien aktiivisia kotoutumispyrkimyksiä ja toisaalta yhteiskunnan mukautumista muutoksiin. Tavoitteena on maahanmuuttajien joustava kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan omaa kulttuuri-identiteettiänsä kadottamatta. Vuonna 1999 voimaan tullut kotouttamislaki uudistui osittain vuoden 2006 alussa. Uusi laki (1215/2005, Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta) antaa myös lapsille ja nuorille oikeuden kotoutumissuunnitelmaan. (Valtioneuvosto 2008.)

Kotouttamisella uudistetussa kotouttamislaisissa tarkoitetaan ”*viranomaisten järjestämiä kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä, voimavaroja ja palveluja sekä maahanmuuttajien tarpeiden huomioon ottamista muita yhteiskunnan palveluja ja toimenpiteitä suunniteltaessa ja järjestettäessä*” (1215/2005, 2 §). (Kotouttamislaki 2005.)

”*Kotouttamista tukevien ja edistävien toimenpiteiden ja palvelujen piiriin voi kuulua Suomeen muuttanut henkilö, jolla on kotikuntalaisa (201/1994) tarkoitettu kotikunta Suomessa*” (1215/2005, 3 §) (emt).

Kotouttamislaki (1215/2005, 7 §) määrittelee kotouttamisessa toteutettavat kotoutumistoimenpiteet. ”*Työvoimatoimisto ja kunta voivat järjestää kotoutumista edistävinä ja tukevinä toimenpiteinä ja palveluina:*

- 1) *ohjausta, neuvontaa ja tiedottamista;*
  - 2) *perehdyttämistä yhteiskuntaan ja sen toimintaan;*
  - 3) *suomen tai ruotsin kielen opetusta;*
  - 4) *työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen ja työmarkkinatoimenpiteisiin rinnastettavia toimenpiteitä;*
  - 5) *luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä perusopetusta täydentävää opetusta;*
  - 6) *tulkeausta;*
  - 7) *tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä toimenpiteitä ja palveluja;*
  - 8) *alaikäisten maahanmuuttajien erityistarpeiden vaatimia toimenpiteitä ja palveluja;*
  - 9) *erityistä tukea tarvitseville ryhmille järjestettäviä toimenpiteitä ja palveluja;*
  - 10) *muuta toimenpiteitä ja palveluja, jotka kannustavat maahanmuuttajaa omatoimisesti hankkimaan yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja.*”
- (emt.)

Onnistunut kotouttaminen edellyttää hyvin koordinoituja toimia mm. maahanmuutto-, opetus- ja kulttuuri, työvoima- sekä sosiaali- ja terveystieteiden viranomaisilta. Lisäksi tarvitaan kansainvälisyyskasvatusta sekä syrjinnän vastaisen lainsäädännön tehokasta toimeenpanoa. *”Maahanmuuttajat ja etniset vähemmistöt ovat osa suomalaista yhteiskuntaa. Heille tulee turvata yhdenvertaiset mahdollisuudet osallisuuteen ja suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseen osallistumiseen.”* (Sisäasiainministeriö 2009.)

Kotoutumisella laissa tarkoitetaan *”maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen”* (493/1999, 2 §) (Kotouttamislaki 1999).

Viranomaisten yhteistyö ja tarkoituksenmukainen työnjako tehostaa ja nopeuttaa maahanmuuttajien kotoutumista. Kunnan vastuulla on kotouttamisohjelman laatiminen, toimeenpano, kehittäminen sekä ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seuranta. Kotouttamisohjelman toimenpiteet ja palvelut suunnitellaan siten, että ne edistävät ja tukevat maahanmuuttajien kotoutumista tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. (Puura 2006.)

Maahanmuuttajalasten ja -nuorten kohdalla tärkein kotoutumista edistävä väylä on oppivelvollisuuteen perustuva opetus. Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan henkilökohtainen suunnitelma. Riittävän suomen tai ruotsin kielen taidon ja muiden yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien perustietojen ja -taitojen saavuttamisen lisäksi kotoutumissuunnitelmaan voi sisältyä tarkoituksenmukaista koulutusta. Perusopintojen ja ammatillisen koulutuksen lisäksi maahanmuuttajille suunnataan lukio-opintoja, korkeakoulututkintoihin johtavaa koulutusta sekä täydennyskoulutusta ja jatkokoulutusta. (Kotouttamislaki 2005, 10 §.)

Hallituksen maahanmuuttopoliittiseen ohjelmaan kirjattujen tavoitteiden toteuttaminen edellyttää resurssien panostamista kotouttamiseen. Kielikoulutus, kulttuurintuntemus sekä oikeusvaltion periaatteiden opettaminen sisältyvät olennaisesti kotoutumisprosessiin. Maahanmuutto- ja monikulttuurisuustyössä nuoret ovat oma erityisryhmänsä. (Työhallinto 2006.)

3 LAPSI- JA NUORISOTYÖ: SYRJÄYTYMISESTÄ AKTIIVISEEN KANSALAISUUTEEN

90-luvun laman seurauksena työttömyys nousi Suomessa ennätyslukemiin. Valtion velka lisääntyi reilusti menojen leikkauksista huolimatta. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen valtionosuuksia supistettiin, mikä kavensi kuntien toimeentuloa. Työttömyyden kasvu, tulojen pieneneminen ja ylivelkaantuminen lisäsivät kansalaisten ahdinkoa. Syrjäytymisriskit ja huono-osaisuus kasvoivat sekä sosiaalisesti että alueellisesti. (Puuronen 2001.)

Sosiaalisella syrjäytymisellä tarkoitetaan yhteiskunnallisesta elämästä syrjään jäämistä. Monimuotoistuvien ja yhä monimutkaistuvien sosiaalisten ja taloudellisten riskien rasittamassa yhteiskunnassa ongelmat ja vastoinkäymiset voivat koitua kenen tahansa kohtaloksi. Tuloksellisuuden vanavedessä nousee pintaan myös yhteiskunnan eriarvoistumista, missä hyvinvointi ei jakaudu tasaisesti. Pahimmillaan huono-osaisuus pyrkii kasaantumaan, kasvamaan ja muuttumaan pysyväksi. Näkyviä yhteiskunnallisia ongelmia ovat pitkäaikaistyöttömyys, lasten ja nuorten mielenterveysongelmat, ylisukupolvinen köyhyys sekä syrjäytyminen. (Asikainen 2006.)

3.1 Lasten ja nuorten syrjäytyminen

Pitkittyvä työttömyys ja siitä aiheutuva köyhyys, riittämätön koulutus, heikentyvä terveys, mielenterveyden ongelmat, päihdeongelmat tai yksinäisyys ovat vastoinkäymisiä, joista mikä tahansa luo turvattomuutta ja huonontaa elämänlaatua. Kasaantuessaan ne vaikeuttavat elämänhallintaa. Jos uhkat, muutokset ja menetykset ovat hallitsemattomia, ne lamauttavat toimintakykyä. Turvattomuus aiheuttaa pelkoa, osattomuutta, vieraantuneisuutta ja syrjäytymistä. (Asikainen 2006.)

Taloudellisten vaikeuksien ja syrjäytymisen aiheuttama epävarmuus ja ongelmien kasautuminen heijastuu myös muille elämänalueille. Ongelmat kärjistyvät entisestään, kun parisuhteiden ja perheiden ahdinkoon liittyy myös perheväkivalta. Lasten ja nuorten syrjäytymisen on havaittu alkavan jo päiväkodissa. Se jatkuu myös koulussa ja työmarkkinoilla. (Opetusministeriö 2003.)

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa 2007 - 2011 painotetaan lasten ja nuorten huono-osaisuuden ja syrjäytymisen ehkäisemiseen ja vähentämiseen tähtävästä nuorisopolitiikkaa ja nuorisotyön toimenpiteitä. Perusnuorisotyö ulottuu myös maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten aktiivisen kansalaisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen tukemiseen. Lapsi- ja nuorisopolitiikan toteuttaminen noudattaa osaltaan hallituksen maahanmuuttopolitiikan päämääriä.

3.2 Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen

Vuosi 2010 on teemaltaan syrjäytymisen ja köyhyyden vastainen vuosi EU:ssa. Esille nousevat painokkaasti yhteiset tavoitteet sosiaalisen syrjäytymisen ja köyhyyden poistamiseksi. Pyrkimyksenä on sosiaalisen osallisuuden vahvistaminen edistämällä osallistumista työmarkkinoille ja torjumalla huono-osaisuutta, köyhyyttä ja syrjäytymistä. Tavoitteena on varmistaa kaikille perusedellytykset yhteiskunnan toimintaan osallistumiseksi. Syrjäytymisen äärimuotoihin puututaan yhteistyössä kaikkien asianosaisten tahojen kanssa. (Laitinen-Kuikka 2008.)

Lapsiperheiden köyhyys Suomessa on kasvanut huomattavasti – jopa kolminkertaistunut 90-luvun laman jälkimainingeissa. Köyhyys koettelee etenkin yksinhuoltajia ja monilapsisia perheitä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2010.) Suhteellinen köyhyysriskiraja (Eurostat), pienituloisuusraja (Tilastokeskus), on 60 prosenttia mediaanituloista. Tämä tarkoittaa köyhyyttä tai köyhyysriskiä taloudessa, jonka kokonaistulot ovat 60 % koko väestön mediaanituloista. (Moisiö 2006.)

Toimia lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi on tehostettu eri tahoilla. Perheiden hyvinvointia tuetaan parantamalla lapsiperheiden taloudellista asemaa ja palveluja. Monikulttuurisuuden haasteet huomioidaan lasten, nuorten ja perheiden palveluissa. Varhainen puuttuminen ja ehkäisevä työ on nostettu tukimuotojen painopisteeksi. Myös koulutuksen ja työelämävalmiuksien merkitystä korostetaan huono-osaisuuden torjumiseksi. (Opetusministeriö 2003.)

Varhaiset toimet ovat syrjäytymisen ehkäisemisessä tärkeitä. Nuorisotyön ja -politiikan tavoitteita ovat nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistäminen ja sosiaalinen vahvistaminen sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen. Lasten ja nuorten hyvinvointia voidaan ra-

kentaa mm. tukemalla harrastustoimintaa. Innostava tekeminen lujittaa elämää ja itsetuntoa, lisää sosiaalisia taitoja ja luo turvallisia aikuiskontakteja. Nuorten elinoloja parannetaan myös tunnistamalla nopeammin tukea tarvitsevat ryhmät, ohjaamalla heitä voimavaroja aktivoivaan toimintaan, sovittamalla nuorten sosiaali- ja terveyspalvelut nykyistä paremmin yhteen ja tukemalla itsenäisen asumisen eri muotoja. Perheiden jaksamisen tueksi on järjestetty erilaisia kotipalveluita, perheväkivallan apu- ja tukimahdollisuuksia sekä lasten- ja perheneuvoloiden ja perheasiainneuvottelukeskusten palveluja. (emt.)

Perheiden kriisit heikentävät lasten ja nuorten hyvinvointia. Ongelmia syntyy vastoinkäymisten kasaantuessa. Ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä vähennetään syrjäytymisen riskiä ja pitkällä aikavälillä myös syrjäytymisen aiheuttamia mittavia kustannuksia. *”Jo yhden syrjäytyneen nuoren elinkaaren kustannukset nousevat helposti miljoonaan euroon”* (Aaltonen 2009a, 70).

3.3 Lapsi- ja nuorisotyö kunnissa

Valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman, joka sisältää valtakunnalliset nuorisopolitiikan tavoitteet. Suomen nuorisotyön rakenne jakautuu kansalaistoimintaan ja yhteiskunnan toimenpiteisiin nuorisotoiminnan edellytysten parantamiseksi sekä mainittuja tahoja yhdistäviin palvelutoimintoihin (LIITE 2) (Opetusministeriö 2006).

Valtion nuorisotyön ja -politiikan kehittämisestä ja yhteistyöstä on säädetty nuorisolaissa (27.1.2006/72, 3 §). Nuorisolaki (27.1.2006/72, 7 §, 1 mom.) velvoittaa kuntia aktiiviseen nuorisotyöhön: *”Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Nuorisotyön toteuttamisesta vastaavat kunnat, nuorisoyhdistykset ja muut nuorisotyötä tekevät järjestöt. Nuorisotyön palveluja voidaan tuottaa myös alueellisesti kuntien yhteistyönä.”* (Nuorisolaki 2006.) Myös 1.1.2010 voimaan tullut laki (20.11.2009/903) valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaantulosta ohjaa kuntien nuorisotoimintaa (Laki valtion ...).

Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorisolaissa (27.1.2006/72, 2 §) *”nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta”*. Nuorisolain mukaan (27.1.2006/72, 1 §) *”tavoitteen toteuttamisessa lähtökohdina ovat yhteisöllisyys, yhteisvas-*

tuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen”. (Nuorisolaki.)

Lastensuojelulaissa (13.4.2007/417, 7 §) on velvoite viranomaisille seurata ja edistää lasten ja nuorten hyvinvointia. Viime keväänä annettu valtioneuvoston asetus (28.5.2009/380) sitoo kunnat parantamaan lasten ja nuorten ehkäiseviä terveyspalveluita. Myös kuntalaki (17.3.1995/365, 1 §) ohjaa kuntia toimenpiteisiin asukkaidensa hyvinvoinnin edistämiseksi. (Lastensuojelulaki; Valtioneuvoston asetus; Kuntalaki.)

3.3.1 Monialainen yhteistyö, etsivä nuorisotyö, nuorten työpajatoiminta, Avartti-toiminta ja kansalaisyhteiskunnan toiminta

Monialainen yhteistyö

Nuorisolain mukaan (27.1.2006/72, 7 §, 3 mom.) ”*nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan kunnissa monialaisena yhteistyönä paikallisten viranomaisten, nuorten, nuorisoyhdistysten sekä nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa.*” Kuntien monialaista yhteistyötä pyritään vahvistamaan lapsi- ja nuorisopolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi. Toiminnan tehostamiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö on 5.2.2010 antanut eduskunnalle lakiesityksen (HE 1/2010) nuorisolain (2006/72) muuttamiseksi. Esityksen tavoitteena on ”*parantaa nuorten mahdollisuuksia saada tarvitsemansa julkiset palvelut. Samalla tehostettaisiin nuorten sosiaalista vahvistamista parantamalla nuorille tarjottavaa varhaista tukea heidän elämänsä ja koulutukseen ja työelämään pääsyn edistämiseksi.*” Lakimuutos on edennyt valiokuntakäsittelyyn, ja sen on määrä tulla voimaan 1.7.2010. Monialaisella yhteistyöllä lakiesityksessä tarkoitetaan ”*paikallistasolla toteutettavaa eri toimialojen viranomaisyhteistyötä*” (HE 1/2010, 2 §, 5 a). (Hallituksen esitys 1/2010.)

Etsivä nuorisotyö

Monialaisen viranomaisyhteistyön tehostamisen tarkoituksena on nuorille suunnattujen palveluiden keskinäisen toimivuuden ja vaikuttavuuden parantaminen. Lakimuutos tehostaa syrjäytymiskehitystä ehkäisevän etsivän nuorisotyön toteuttamista kunnissa ja tukee osaltaan myös nuorten työpajatoimintaa. ”*Etsivässä nuorisotyössä nuorisotyötä tekevä työpari jalkautuu*

etsimään syrjäytymisuhan alla olevia alle 29-vuotiaita nuoria. Työpari etsii nuoren kanssa nuorta kiinnostavaa tekemistä esimerkiksi työpajojen tarjoamasta toiminnasta.” (Mervola 2009.)

Nuorten työpajatoiminta

Työpajatoiminnan keskeisenä tavoitteena on nuorten elämäntaitojen ja sosiaalisen vahvistamisen tukeminen, työelämävalmiuksien vahvistaminen sekä yksilölliseen kehitysvaiheeseen liittyvä ja yhteisöllinen kasvu (Aaltonen 2009, 29, 113). Nuorten työpajatoimintaa on Suomessa ollut 1980-luvulta alkaen. Valtaosa nuorista tulee työpajoille työhallinnon kautta. Myös sosiaali-, opetus- tai nuorisotoimi ovat tahoja, jotka ohjaavat nuoria työpajatoimintaan. Toimintaa vakinaistetaan hallitusohjelman mukaisesti osaksi nuorille tarjottavaa julkisen sektorin palvelua. (Opetusministeriö 2006.)

Avartti-toiminta

Avartti-ohjelma on ennalta ehkäisevä nuorisotyön menetelmä. Järjestöt, kunnat, seurakunnat, koulut ym. kasvatustyötä tekevät toimijat ovat ottaneet Avartti-ohjelman käyttöönsä. Avartti on 14 – 25 -vuotiaille nuorille suunnattu monitasoinen harrastusohjelma, jonka nuoret suorittavat ohjatusti. Avartti-ohjelma toteuttaa nuorten sosiaalisen vahvistamisen tavoitetta ja pyrkii kokonaisvaltaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen. (Opetusministeriö 2006.)

Avartti on kansainvälinen toimintaohjelma, joka toimii 130 maassa ja Suomessakin yli 80 paikkakunnalla. Ulkomailla Avartti-ohjelma tunnetaan nimellä the International Award for Young People. Suomen Avartti sai täysjäsenyyden kansainvälisessä Avartti-ohjelmassa vuonna 2003. Ohjelman toimilupa on opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksiköllä (LIITE 2). (emt.)

Kansalaisyhteiskunnan toiminta

Lasten ja nuorten kasvuoloihin ja hyvinvointiin vaikutetaan merkittävästi myös kansalaisyhteiskunnan aktiivisella toiminnalla. Kansalaisyhteiskunnan toiminta on vapaata sivistystyötä, omaehtoista kansalais- ja järjestötoimintaa, säätiöiden, rahastojen ja pienimuotoisten osuuskuntien sekä ammattiliittojen ja puolueiden toimintaa (Opetusministeriö 2005).

3.3.2 Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön kuntien nuorisotyötä koskevat ohjauks- välineet: normit, ohjelmat, määrärahat ja tiedottaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriön talousarvion nuorisotyöhön osoitetut määrärahat tulevat pääosin veikkaus- ja raha-arpapelien voittovaroista. Kunnille myönnettyt valtionosuudet ja harkinnanvaraisesti kohdennetut valtionavustukset tukevat kuntien nuorisotyötä. (Opetusministeriö 2006). Vuonna 2009 kunnat saivat valtionosuutta noin 7,5 miljoonaa euroa. Harkinnanvaraisiin kohteisiin avustuksia myönnettiin noin 20 miljoonaa euroa (Aaltonen 2009b).

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikkö käyttää kuntien nuorisotyön ohjaamiseen lakisäädöksiä, poliittisia ohjelmia, määräraharesursseja ja tiedottamista. Kuntien nuorisotyötä koskevia ohjauksvälineitä ovat *Nuorisolaki (72/2006)*, *lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007 – 2011*, *lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma*, *hallituksen strategia-asiakirja* sekä kuntien *valtionosuudet ja harkinnanvaraiset valtionavustukset*. *Informaatio-ohjausta* toteutetaan tuottamalla kunnille nuorisotyötä koskevaa ajankohtaismateriaalia (mm. kestävän kehityksen kasvatusmallit kuntien nuorisotyöhön) ja tukemalla erilaisia tutkimuksia ja julkaisuja. (Aaltonen 2009b.)

Nuorisolaki (72/2006, 9 §) ohjaa kuntia valtionosuuksien käytössä. Valtionosuus on käytettävä nuorisolain 7 §:ssä tarkoitettuun toimintaan: ”*Kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja barrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot*” (Nuorisolaki, 7 §).

Kunnille myönnettiin vuonna 2009 harkinnanvaraisia valtionavustuksia seuraaviin kohteisiin:

- valtakunnallisten nuorisokeskusten toiminta- ja investointiavustukset
  - nuorisotilojen rakennus-, peruskorjaus- ja varustamisavustukset
  - nuorten tieto- ja neuvontapalvelut ja verkkomediat
  - nuorten työpajatoiminta
  - etsivä työparitoiminta
  - koululaisten iltapäiväkerhotoiminta
  - lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman paikalliset hankkeet
  - ehkäisevä päihde- ja huumetyö
  - erillishankkeet
- (Aaltonen 2009b).

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tässä luvussa kuvataan sekä teemahaastattelua että kirjoituspöytä tutkimusta tutkimusmenetelminä. Teemahaastattelua on käytetty menetelmänä luvussa 5, ja luvussa 6 tutkimusongelmaa lähestytään kirjoituspöytä tutkimuksen avulla.

4.1 Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä

Haastatteluksi nimitetään tiedonkeruutapaa, jossa kysymykset esitetään haastateltavalle sanallisina ja jossa myös vastaukset saadaan puhutussa muodossa. Tutkimushaastattelussa on tavoitteena tallentaa tietoa haastateltavan ajatuksista, käsityksistä, kokemuksista ja tunteista. Kielen keskeinen merkitys korostuu haastattelussa. Ilman puhuttua kieltä ei haastattelua voida toteuttaa. (Hirsijärvi & Hurme 2000, 41, 48 - 49.) Haastattelussa vuorovaikutus on vuoropuhelua, jonka tulkinta ja raportointi on kielellistä ja tyyliltään kertovaa (narratiivista). Vastauksia käsitellään monitahoisesti ja sisällöstä pyritään saamaan esille seikat, jotka kuvaavat osuvimmin tutkimuksen tiedontarpeita ja antavat mahdollisuuden täsmällisiin johtopäätöksiin.

Tutkimushaastattelut voidaan erotella toisistaan strukturointiasteen perusteella. Strukturoinnilla tarkoitetaan kysymysten muotoilua. Standardoitu lomakehaastattelu on strukturoiduista haastatteluista piirteiltään rajatuin. Siitä käytetään myös nimitystä formaali haastattelu, ja se muodostaa haastattelun lajina oman luokkansa. Lomakehaastattelujen ulkopuolelle jäävät mm. strukturoimaton haastattelu, puolistrukturoitu haastattelu, teemahaastattelu, syvähaastattelu sekä kvalitatiivinen haastattelu, jotka haastattelun lajeina kuuluvat omaan luokkaansa. Teemahaastattelu asettuu strukturoinnin perusteella lomakehaastattelun ja strukturoimattoman haastattelun väliin ja painottuu lähemmäksi strukturoimatonta haastattelua. Teemahaastattelussa kysymysten muotoilu ja järjestys ovat vapaampia kuin lomakehaastattelussa, mutta keskustelu ei kuitenkaan ole täysin vapaa kuten syvähaastattelussa. (Hirsijärvi & Hurme 2000, 43 - 44, 48.)

4.2 Teemahaastattelun validiteetti- ja reliabiliteettitarkastelu

Fenomenologisella tutkimuksella tarkoitetaan kokemuksiin kohdistuvaa empiiristä tutkimusta (Perttula & Latomaa 2008, 147 – 157.) Tässä tutkimuksessa (luku 5) maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten fenomenologisen lähestymistavan (haastattelun) etuna oli vuorovaikutuksen välittömyys, mikä toi ilmeikkäästi esille kohderyhmään kuuluvien nuorten ainutkertaiset kokemukset, asenteet ja mielipiteet. Perttula ja Latomaa (2008, 141) ovat kuvanneet fenomenologista haastattelua varsin osuvasti: *”Parhaimmillaan fenomenologinen haastattelu toteutuu toisen eläviä kokemuksia ilmaisevana yksinpubeluna, jota ohjaa tutkijan osalta kaksi asiaa: tietoisuus aiheista, joista olevia kokemuksia hän on tutkimassa, sekä näiden aiheiden ilmaisu toisen elämänmuotoa kunnioittavalla tavalla. Tutkijan haastattelutilanteen taitoa on jobdatella toista hänen elävien kokemustensa suuntaan.”* Teemahaastattelu soveltui hyvin laadullisen tutkimuksen tavoitteisiin ja tiedonkeruun päämääriin. Haastattelu toteutettiin toimeksiannon mukaisesti.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida tarkastelemalla tutkimuksen toteutuksen teknistä tasoa eli tutkimusmenetelmien laatua ja käyttöä. Tutkimuksen toistettavuus käytetyillä menetelmillä tulisi olla mahdollista silloin, kun menettelyt ovat moitteettomat. (Perttula & Latomaa 2008, 140 – 141.) Tämä teknisen luotettavuuden edellytys on toteutuksessa teemahaastattelussa olemassa: haastattelututkimukseen voidaan palata, ja se voidaan haluttaessa toistaakin samalla tavalla.

Toisena luotettavuuden tarkastelukeinona on sisältöä ja merkityksiä luotaava tieteenfilosofinen taso. Perttula ja Latomaa (2008, 157) toteavat teoksessaan, että tutkimuksen objektiivisuus toteutuu mm. silloin, kun *”empiirinen tutkimus on toteutettu kaikissa vaiheissaan niin, että tutkimuksellinen ymmärrys perustuu tutkimukseen osallistuvien elävään kokemukseen ja kokemuskuvauksiin.”* Tutkimustyöhön sisältyvä teemahaastattelu täyttää mainitun objektiivisuuden edellytyksen kaikissa eri vaiheissaan.

4.3 Kirjoituspöytä tutkimusmenetelmänä

Kirjoituspöytä tutkimus tarkoittaa kirjallista työtä, joka perustuu olemassa olevaan lähdeaineistoon. Tutkimusmenetelmä perustuu sekundaarisen aineiston kuten kirjallisuuden tai tilastotietojen yms. materiaalin käyttöön. Kirjoituspöytä tutkimuksessa tutkijalla ei siis ole vuoro-

vaikutusta aineiston tuottajan kanssa kuten empiirisessä kenttätutkimuksessa (haastattelu tai havainnointi) taikka laboratoriotutkimuksessa. (Lämsä & Takala 2001.)

Kirjoituspöytä tutkimusta käytetään usein empiirisen tutkimuksen rinnalla mm. silloin, kun kohdetta ja tutkimustilannetta ei haluta häiritä tai kun tutkimuskohteeseen ei muutoin päästä käsiksi (emt.)

4.4 Kirjoituspöytä tutkimuksen validiteetti- ja reliabiliteettitarkastelu

Kirjoituspöytä tutkimuksen (luku 6) lähdeaineistona ovat opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan vuosina 2006 – 2009 tekemät valtionavustuspäätökset. Selvityksen pohjana on nuorisoyksikön sähköisistä tietokannoista (IDA, Harava) koottu ja taulukoitu kvantitatiivinen aineisto (LIITE 3). Selvitys kulttuurivähemmistöihin kohdistuvaan sekä suvaitsevaisuuden edistämiseksi tarkoitettuun toimintaan vuosina 2006 - 2009 myönnettyistä valtionavustuksista perustuu kesän ja alkusyksyn 2009 aikana nuorisoyksikössä työstettyyn materiaaliin.

Tutkimuksen lähdeaineistona opetus- ja kulttuuriministeriön tietokannat ovat luotettavia. Työryhmän työskentely oli huolellista. Materiaalin kokoamiseen osallistui useita nuorisoyksikön asiantuntijoita. Taulukoinnin kuvioineen laati Emilia Frantsi, joka viimeisteli yliopistopintojaan ministeriön virkamiesharjoittelijana.

Kirjoituspöytä tutkimus perustuu työryhmältä saamaan materiaaliin. Toteutin kirjoituspöytä tutkimuksen ja tein kuvioiden esitulkinnasta laajemman selvityksen sekä johtopäätökset pohdintoineen, kuten toimeksiantona oli sovittu.

5 MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN LASTEN JA NUORTEN TEEMAHAASTATTELU

Tutkimustyön empiirinen osa koostuu teemahaastattelusta, jonka menetelmäkuvaus sekä validiteetti- ja reliabiliteettitarkastelu on esitetty luvussa 4. Tällä teemahaastattelulla saatiin kootuksi laadullista tietoa maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumiskokemuksista. Luvussa lähestytään kohderyhmän kotoutumiskokemusten ja kotoutumisen tukemisen rajapintaa. Tarkastelun tavoitteena on löytää tartuntapintaa tutkimuksen ydinkysymykseen, onko maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret otettu huomioon opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisopolitiikassa.

5.1 Teemahaastattelun toteutus

Valmistauduin tutkimustyöhöni kesän 2009 aikana opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikössä. Taustatyö edellytti laajaa perehtymistä valtionhallinnon rakenteeseen ja toimintatapoihin sekä nuorisoyksikön toimialaan ja siihen nivelyviin politiikkoihin. Silmäilin myös useita eri lakeja, jotka säätelevät lapsi- ja nuorisopolitiikan, perhepolitiikan sekä maahanmuuttopolitiikan toteuttamista yhteiskunnassamme. Omana osa-alueenaan tutustuin nuorten arvoja ja asenteita kuvaaviin vuosijulkaisuihin, nuorten hyvinvoinnin indikaattoreihin ja nuorten vapaa-aikatutkimuksiin.

Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten teemahaastattelu perustuu yllä kuvattuun taustatyöhön. Haastateltavat päätyivät teemahaastatteluun sattumanvaraisesti. Tapaamiset toteutuivat monien välikäsien kautta, kun otin yhteyttä eri tahoihin, joista uskoin löytyvän kontakteja kohderyhmään kuuluviin nuoriin. Haastattelukontakteja tarjosivat Hämeenlinnan Settlementti ry., Kajaanin nuorisotyö, Koulutuskeskus Tavastia sekä Kainuun Opisto. Ensin mainitut tahot edistävät alueellaan suomalaisten ja maahanmuuttajien vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jälkimmäiset tarjoavat palvelunaan mm. erityisopetusta maahanmuuttajille.

Nauhoitin teemahaastattelussa viidentoista maahanmuuttajataustaisen nuoren vastaukset, jotka kirjoitin sanasanaisesti puhtaaksi (litteroin) puhutussa muodossaan. Päätös haastateltavien määrästä rajautui viidentoista tutkimuksessa kerääntyneen tiedon alkaessa toistumaan niin, että totesin saaneeni kokoon kattavan aineiston.

Haastattelut ajoittuivat lokakuulta 2009 tammikuulle 2010. Tiedonkeruumuotona teemahaastattelu soveltui hyvin tarkoitukseensa. Haastattelulla haluttiin saada esille ja talteen tutkimukseen osallistuneiden maahanmuuttajataustaisten nuorten ainutkertaisten kokemukset, asenteet ja mielipiteet. Laadullisessa tutkimuksessa inhimilliset kokemukset ovat olennaisia. Ilman kasvokkain tapahtuvaa haastattelua, esimerkiksi postikyselynä, tiedonkeruusta olisi tullut vastaajille varsin työläs kirjoitustehtävä. Ehkä kysymysten ymmärtäminenkin olisi ollut epävarmaa. Todennäköisesti postikyselyn vastausprosenttikin olisi jäänyt kovin alhaiseksi. Kohdeyhmän henkilökohtainen lähestymistapa sopi tutkimuksen tavoitteisiin paremmin.

Jokainen tapaaminen toteutui kahdenkeskisesti ja rauhallisessa ympäristössä. Haastattelutiloina olivat nuorten kerho- ja kokoontumistilat, oppilaitosten neuvotteluhuoneet tai kirjaston tarjoamat työskentelytilat. Haastateltavien ikärajaus oli 15 – 29 vuotta eli sama, mitä noudatetaan opetus- ja kulttuuriministeriön ja Nuorisotutkimusverkoston vuosittain julkaisemassa Nuorisobarometrissa. Ikäjakama toteutui haastatteluissa niin, että nuorin vastaajista oli 16 ja varttunein 27 vuotta.

Esittelyn ja alkusanojen jälkeen kukin haastateltava sai kuulla alustuksena lyhyen selostuksen tutkimuksen tarkoituksesta. Painotin haastatteluun osallistuville, että kysymyksiin vastaaminen oli täysin vapaaehtoista ja kaikilta osiltaan luottamuksellista. Samalla pyysin lupaa haastattelujen nauhoittamiseen, mistä jo etukäteen oli heille kerrottu. Anonymiteetin varjelemiseksi korostin tutkijan rooliani ja salassapitovelvollisuuttani sekä sitä, ettei yksittäistä vastaajaa mitenkään voida tunnistaa valmistuvasta tutkimusselostuksesta. Selvitin jo tapaamisten esitietona tulkkipalvelujen tarpeen. Yksikään haastatteluun osallistuneista ei pyytänyt eikä liioin tarvinnut tulkkia. Kaikilla oli riittävä kielellinen kompetenssi, monilla jopa erinomainen ilmaisukyky.

Esitin kysymykset kaikille haastateltaville samansisältöisinä. Johdattelin haastattelua, mutta annoin tilaa keskustelulle niin, että kysymysjärjestys mukautui joustavasti kulloiseenkin haastattelutilanteeseen. Keskustelut liikkuivat vapaasti pääotsikoiden alla, vaikka ohjailinkin kysymyksiä tiettyjen teemojen mukaisesti. Keskityin kuuntelemaan jokaista haastateltavaa aktiivisesti ja tein tarkentavia lisäkysymyksiä. Nauhuri tallensi kaiken kommunikoinnin huomattomasti. Nuoret kertoivat elämästään avoimesti ja esittivät näkemyksiään rohkeasti. Parhaimmillaan vuorovaikutus muistutti lähinnä ystävien välistä keskustelua.

Haastattelut suuntautuivat puolistrukturoidusta rakenteesta kohti avointa keskustelua. Tavotteena oli koota tietoa maahanmuuttajataustaisten nuoren kotoutumiskokemuksista eli mm. siitä, miten Suomessa asuminen ja arki sujuivat, mitä kieli ja suomalainen kulttuuri merkitsivät vieraasta ympäristöstä saapuneille sekä millaisen merkityksen heidän kokemustautensa ja etninen kulttuurinsa saivat uudessa ympäristössä. Olennaista oli myös selvittää ihmissuhteiden vaikutusta kotoutumisprosessissa sekä kotoutuvien maahanmuuttajien osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia ja kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan. Sopeutumisen arvioimiseksi haastattelu sisälsi myös haastateltavien pohdintoja tulevaisuudesta.

Purin haastattelut auki viipymättä sanelunpurkajan avulla. Äänitteiden sanasanainen kirjoittaminen (litterointi) oli mittava työ, koska sanamuodon tavuntarkka tallentaminen vaati suurta huolellisuutta. Sananasaisesti auki kirjoitetun aineiston pituus vaihteli paljonkin haastateltavan kerronnan mukaan. Kokonaisuudessaan haastatteluaineistoa kertyi 115 sivua.

Haastattelun teemoittelu noudattaa lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelman 2007 – 2011 painotuksia. Teemakysymykset syntyivät ryhmätyönä opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön asiantuntijoiden kanssa:

- 1) Miten kotoutumiskoulutus, perhe ja ystävyys-suhteet auttavat yhteiskuntaan sopeutumisessa?
- 2) Mikä on suomen tai ruotsin kielen, kouluopetuksen ja suomalaisen tapakulttuurin merkitys?
- 3) Miten oma äidinkieli ja etniset kulttuuriperinteet säilyvät uudessa ympäristössä?
- 4) Miten nuoret kokevat monikulttuurisen elämänsä Suomessa?
- 5) Millainen on kohderyhmän nuorten itsetunto (minäkuva, omanarvontunto)?
- 6) Millaisia ovat kohderyhmän nuorten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet Suomessa?
- 7) Millaisia ovat kohderyhmän nuorten toiveet ja tulevaisuudensuunnitelmat?

5.2 Teemahaastattelun sisältö ja tulkinta

Ulkomailta muuttaneita perheitä, lapsia ja nuoria on Suomessa monista eri syistä: esimerkiksi suomalaista alkuperää olevat paluumuuttajat tai muuttajat, joilla on puolisona Suomen kansalainen, taikka pakolaiset, kiintiöpakolaiset, turvapaikanhakijat, työvoimamuuttajat, opiskelijat ja adoptiolapset. Yhteistä kaikille muuttajille (LIITE 4) ovat hallituksen maahanmuuttopoli-

tiikan mukaiset kotouttamispyrkimykset, joiden tavoitteena on maahanmuuttajien muodostamien etnisten vähemmistöryhmien yhdenvertainen integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan.

Teemakysymys 1: Miten kotoutumiskoulutus, perhe ja ystävyysuhteet auttavat yhteiskuntaan sopeutumisessa?

Haastattelemani nuoret kertoivat, että Suomen maahanmuuttoviranomaiset ottivat heidät hyvin vastaan. Muuttajat olivat saaneet viranomaisilta tukea ja ensivaiheissansa tarvitsemaansa opastusta.

Kyllä. Tosi hienosti. Kun me tultiin Suomi, sieltä sosiaalitoimistosta tuli hakemaan meitä lentoasemalta linja-autolla ja sitten vietiin meitä asuntoon ja ostettiin meille ruokaa ja mitä tarvittiin. Ja siinä oli sänky, uusia sänky, pöytä, ruokapöytä ja astioita. Tosi hienosti. (27-vuotias nainen, Irak)

Joo. Kaikki antaa. Kaikki. Monta kertaa he soittavat monta toimistoon minun asia. (21-vuotias nainen, Libanon)

Kotoutumissuunnitelma auttoi maahanmuuttajataustaisia nuoria kiinnittymään elinympäristöönsä. Kotoutumissuunnitelmasta nuoret saivat tukea elämänhallintaansa integroitumisen ensiaskelissa. Kotoutumiskoulutus lisäsi maahanmuuttajien kielellisiä, yhteiskunnallisia ja kulttuurisia valmiuksia.

Niin, että mä suunnittelin kesäkuuhun asti opiskelun. Sen jälkeen pitää käydä työvoimatoimisto uudistaa suunnitelma, mitä tulee sitten. No, kyllä minä ajattelen, että opiskelen ihan loppuun asti. Sitten kun valmistan kaiken opiskelun, sitten haen töitä sillä. Vaikka virkatyö. (19-vuotias mies, Sudan)

Minun kotoutumisaika on vielä olemassa, koska se kestää kolme vuotta. Kun kotoutuu heti, se kestää kolme vuotta, mut kun ei pääse heti kotoutumiseen, se voi kestää viis vuotta. Se on mitä laki sanoo, mutta nyt sain työpaikka ja olen täällä ja en tiedä, kuin kauan se kestää. Eka kun lopetan, ehkä mä voin mennä takaisin sinne ja jatkaa minun kotoutumisaikaa, mutta luulen, että nyt minä yritän ymmärtää systeemi ja sitten voi katsoa, mitä pitäis tehdä. Aina mä ajattelen koulutuksesta, miten pitäis ehkä opiskella ja tämä minun elämä mennä eteenpäin. (25-vuotias mies, Kongo)

Pääsääntöisesti nuoret olivat saapuneet maahan vanhempiensa ja sisarustensa kanssa. Miltei pä poikkeuksetta he kokivat merkittävimmäksi asiaksi elämässään perheenjäsentensä antaman turvallisuudentunteen. Kotoutumisen ensivaiheissa perheen tuki oli heille korvaamaton sekä aineellisesti että henkisesti. Sopeutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan vaikutti hel-

pommalta niille, joilla oli mukana myös perheenjäseniä. Onnellisimpia olivat ne, jotka olivat päässeet käymään kotiseuduillaan.

Kyllä. Olen käynyt. Siellä menin naimisiin. (27-vuotias nainen, Irak)

Yksin (ilman huoltajaa) Suomeen saapuneet nuoret olivat kokeneet integroitumisen alkuvaiheissaan suuriakin vaikeuksia. Perheiden yhdistäminen tapahtui joskus viiveellä eikä aina ollut ollenkaan mahdollista. Nuoret kertoivat, etteivät he usein vuosiinkaan olleet tavanneet lähtömaahansa jääneitä omaisiaan.

Aina on se (ikävä), ja ei oikeesti pysty, ku kuvitella, että tämä on se totta, että tää on se elämä, mitä valitsen itselle, että asun täällä ja mun perhe siellä koko ikä. (25-vuotias mies, Afganistan)

Perhe ovat siellä pysyvästi. Niinku, ei ne (maahanmuuttoviranomaiset) päästä, ei se oo helppoo oikeesti. Sinne menee paljon rahaa. Ja virasto, jos virallisesti hoitaa asiat, se ei oikeesti onnistu, ku mä oon aikuinen, mutta meillä on ihan eri tavalla kulttuuri, kun Suomessa. Siksi ne (maahanmuuttoviranomaiset) ei hyväksy, tai minä en voi saada oma perhe tänne. Ne vain sitä mieltä, siinä puolelta, ku mä oon aikuinen, että mä en pysty ottaa omat vanhemmat tai oma perhe tänne. Mutta jokaiset tarvitsevat kyllä oma perhe. Tai voi kuvitella, ihan joku suomalainen vaikka Suomessa, että pystyskö olla omasta perheestä kaukana, asumaan yksin. Että maailma toisella puolella on perhe, mutta ei pysty matkustaa sinne! Ku mulla oli niin hirveän vaikea, ku mä on pitänyt odottaa kolme ja puoli vuotta – sitten vasta minä sain oleskelulupa, että mä en pystynyt matkustaa mihinkään. (Sama)

Kielitaidottomuuteen ja yksinäisyyteen liittyi voimakasta ahdistusta ja koti-ikävä. Kaipaus entiseen kotimaahan jääneitä omaisia kohtaan tuotti suurta surua, johon saattoi liittyä myös huoli lähtömaan olosuhteista, esimerkiksi jatkuvasta sotatilasta. Sopeutuminen uuteen ympäristöön oli vaikeinta yksin (ilman huoltajaa) saapuneille nuorille. Heiltä puuttui perheen ja sosiaalisen verkoston tuki.

Kyllä se oli, monta ehkä viikkoja tai kuukausia kyllä oli semmonen masennus, että parempi lähtee pois tästä oikeesti. Oikeesti minä toivonut, että lähtee pois, mutta en pystynyt lähteekein. Olin kyllä monta kertaa miettinyt, että parempi kuolla siellä, että ei elää täällä tällä tavalla. (25-vuotias mies, Afganistan)

Aivan. Ihan oikeesti oli semmonen paine, että oikeesti ku olla elämä. Ei ollu töitä, ei oikeen koulua, ei kieliä osannu, eikä ollu hyvä paikka asuu. Ku ihmisiä oli joka paikka, näytti ihan vihaisena, ja niin vain masennus koko ajan. Eikä ollu oleskelulupaa. Ei ollu mitään vapautta, että lähtee vaikka matkustamaan oman perheen luo tai niin. (Sama)

Integroitumisen ensivaiheissa maahanmuuttajat tukeutuivat perheisiinsä ja etnisiin ystäviinsä. Nuoret kommunikoivat paljolti omissa piireissään, mikä tarkoitti samasta etnisestä yhteisöstä

lähteneitä tai yhteisen kielen löytyessä myös muita maahanmuuttajia. Puhelin saattoi korvata lähikontaktit, mutta yhteys omaan kulttuuriin pysyi kiinteänä.

On, joo. Niin me (afganistanilaiset) ollaan ihan tuttuja, ne ketkä asuvat Hämeenlinnassa. Käydään jokaisella. Jos on jotain tapahtumia tai jotain muuta. (16-vuotias tyttö, Afganistan)

Niin. Me (kongolaiset) tulimme paljon siellä. Oli hyvä, helppo. Sitten yksi muuttaa, kaikki muuttavat. Ei ole hyvä. Kun me olimme yksi paikassa, se oli hyvä. (21-vuotias mies, Kongo)

Nuoret saivat keskinäistä tukea arkielämäänsä samaistumalla toisiinsa myös yli kulttuurirajojen. Monikielisydestä ja monikulttuurisuudesta oli maahanmuuttajataustaisille nuorille etua suomalaisen kulttuuriin kiinnittymisessä.

Juu, on kyllä (ystäviä). Kurdilainen tyttö, yks. Ja sitten on jotain muitakin. Vietnaminäkin on ollut yläasteella ja sitten jostain Thaimaastakin on ollu. Kongosta. (16-vuotias tyttö, Afganistan)

Teemakysymys 2: Mikä on suomen tai ruotsin kielen, kouluopetuksen ja suomalaisen tapakulttuurin merkitys?

Nuoret kertoivat, että arkipäivän asioiminen oli alkuvaiheessa tapahtunut tulkin välityksellä. Haastateltavat nuoret kokivat selkeästi, että kielen oppiminen oli välttämättömyys kotoutumisen ja arjen sujumisen kannalta. Kaikki nuoret olivat hyvin motivoituneita osallistumaan kotouttamisvaiheen kielikursseille.

Vain kieli. Se on ongelma. Jos minä osaan puhua, se on hyvä. Mutta koska me ei osaa kieli, se on vaikea puhua kaikkia, mitä haluaa. Minä voin puhua väärin. Minä en halua puhua noin, mutta minä puhun. (21-vuotias mies, Kongo)

Haastateltavat kertoivat, että kotoutumisen ensivaiheen kielikurssit auttoivat alkuun. Monet nuorista kuitenkin toivoivat, että kotoutumiskoulutukseen olisi sisältynyt kielen ja kulttuurin opetusta tarjottua enemmän.

Jos tulee sitten maahanmuuttaja tänne, ku ei osaa kieli, englantia ja sitten sama ku minä ja ei sitten mitään muita kieliä ku oma äidinkieli. Se kurssi kyllä auttaa hänellä, se koulu, kielikurssi, että viis tuntii tai neljä tuntii vähintään päivässä. (25-vuotias mies, Afganistan)

Kielitaidon kehittyminen oli maahanmuuttajataustaisille nuorille perusedellytyksenä myös suomalaiseen kulttuuriin ja valtaväestöön tutustumiseksi. Kielen ja suomalaisen kulttuurin omaksuminen nähtiin arkielämässä menestymisen edellytyksenä.

Ja sitten toinen asia, se on hyvin tärkeä, että tänne tulee maahanmuuttajia, kun ne ei osaa kieliä eikä ne tiedä tästä maasta, minkälainen kulttuuri on täällä. Ne elänyt oma kulttuuri omassa kotimaassa ihan miten vaan, ja sitten kun ne tulee tänne, ne ajattele, että täälläkin vois olla samalla. Että tässä pitäis olla semmonenki, että kulttuurista puhuminen ihmisille. Sitten pitäis osaa sen kulttuurikin, että pystyy ellää sielläkin. Kyllä se helpottakin paljon varmasti. Että minkälaiset ihmiset siellä elää, mitä ne tekee, minkälaisia he ovat. Sanooko ne terve, kun näkee sinut tai eikö sano. (25-vuotias mies, Afganistan)

Niin. On ihmisille sitten maahanmuuttajille ihan outo, että aha missä mä oon. Mutta jos sanoo, puhutaan heille, että miten täällä otetaan yhteyttä toisten ihmisten kanssa ja miten puhutaan ja miten järjestetään vaikka joku, kun kutsu jonkun tulee kylään, miten voi kutsuu ja niin – ihan kaikki oikeesti. Ihan kaiken asiat. Ihan kaikki. Kouluja käyminen. Työpaikan hakeminen. Vaikka, miten varataan aika, tai miten perutaan se tai – niin, miten puhutaan toisten ihmisen kanssa, miten otetaan yhteyttä? Miten käy lääkärin luo? Miten puhutaan jonkun tutun kanssa? Neiti. Tai miten puhutaan, kun aikuisten kanssa? Kyllähän meilläkin on tietoja, mutta ei ihan kaikkia. Mulla on oma kulttuuri oma kotimaassa. Ku mä tulin tänne, mä en osannut. Siis tarkoitus oli vähän, annetaan tietoja, niin että ne tietää vähän tästä maastakin, että miten ihmiset elää. (Sama)

Haastateltavat korostivat uuteen kulttuuriin sopeutumisessaan myös ystävyysuhteiden merkitystä. Suomalaiseen kulttuuriin kuuluva puhumattomuus ja eleettömyys herätti kummastusta. Suomalainen yksilökeskeinen kulttuuri poikkeaa paljonkin ihmissuhdekeskeisistä yhteisö-kulttuureista. Monet maahanmuuttajanuoret olivat omassa kulttuurissaan tottuneet aivan toisenlaiseen vuorovaikutukseen.

Joo. Me tarvitsemme ystäviä, suomalaiset. Mutta minä en tiedä miten he voi tulla meidän vieressä. Se on vaikea. (21-vuotias mies, Kongo)

Että hän voi tulla sinun viereen, saatte puhua heille. Hän ymmärtää ja nauraa. En tiedä. Sitten huomenna, kun sinä katsot, hän tulee. Terve! Hän ei vastaa. Hah! Miksi? En tiedä. (Sama)

Minusta se vaan on vielä ongelma, milloin on suomalainen ystävä. Toiset tykkäävät, mutta toiset ei tykkäävät. Sitten jos hän rakastaa minua, minä rakastan häntä. Me mennään naimisissa. Ehkä hänen perhe ei voi tuntea hyvin tai olla minun kanssa elämässä. En tiedä, minä ajattelen vain. Ehkä se on helpompi naimisissa kongolainen. Joo, kongolainen tai ruandalainen. Mutta täällä Suomessa, voiko hän asua? (Sama)

Kyllä. Mä voin sanoa, että melkein kaikki maahanmuuttajat, he ovat minun ystäviä. Minun työhön kuuluu semmonen asia, että pitäis auttaa maahanmuuttajille, miten he voivat kotoutua Kainuun alueella, ja aina olen oppinut ja neuvon muita, ja

kun en osaa asioita, tässä meillä on kaverit. Me autamme toisiaan. Ja niin, kun hän asuu täällä pitkään aikaa, hän osaa, miten asia toimitaan. Meillä on puhelinnumero, kun meillä on kysymyksiä tai ongelmia, me voimme soittaa toisiaan ja auttaa. (25-vuotias mies, Kongo)

Monet pakolaistaustaiset nuoret olivat omaksuneet lähtömaansa kielen lisäksi jonkin ensivaiheessa turvapaikkaa tarjonneen maan kielen. Suomeen saapuessaan heillä siis saattoi olla käytössään useampikin puhekieli ja myös koulussa opitut taidot.

En minä pärjää arabian kieli, muutama sana. Sitten yritän vaikka suomi, jos he osaa. Jos ne ei osaa, sitten yritän englanniksi puhu. Tai sitten kurdilaisia kavereita on mulla, ja on täällä sitten iranilaisia on täällä kavereita, mulla on. Afgaanilaisia on täällä. Heijän kanssa mä puhu. Kurdilaisille mä yritän puhuu kurdin kielellä. Kyllä heki ymmärtää, ja jos mä välillä puhu jotain muuta kieltä. Oppinut vähän kyllä kurdin kieliäki. Sitten iranilaisilla, afgaanilaisilla on, joo melkein yhtä kieli. Pikkuksen erilainen. (25-vuotias mies, Afganistan)

Dari on minun oma äidinkieli. Dari ja persia on ihan sama melkein. Dari on puhunkieli, persia on kirjakieli. Niin sitten, mut persia on semmonen iranilaisten kieli. Ja kun mä oon asunu seittemän vuotta Iranissa ja osaan myös ja ymmärrän persian kieltä. Oma äidinkieli on dari. Mut yleensä muitten kaverieitten, afganilaistenkin tai iranilaisten kanssa puhun persiaa. Vain omassa perheessä sitten puhun daria. (16-vuotias tyttö, Afganistan)

Uuden kielen oppiminen ei kuitenkaan ollut vaivatonta. Omatoimisuus ja utteruus kielen omaksumisessa nousivat haastatteluissa esille toistuvasti. Haastateltavat kokivat kielitaidon karttumisen ensisijaisen tärkeäksi voimavarojen ja itsetunnon kohentajaksi, koska se mahdollisti itseilmaisun ja ystävyyssuhteiden solmimisen. Se vauhditti myös etenemistä koulutuksen saralla ja madalsi kynnystä työelämään.

Joo. Me yritämme puhua kotona suomen kieli. Jos joku puhuu virheesti, jos minä tiedän, minä korjaan häntä. Joo, se on hyvä. Me luemme sanakirjaa. (21-vuotias mies, Kongo)

Yleensä minä puhun ranskaa tai englantia, suahili, kinyarwanda ja myös suomea. Joo. Minulla työkin voi olla hyvä tapa opiskella kieltä ja siksi jos olisi mahdollisuus, että aika ihmiset pääsee töihin. Voi sanoa, että joka ei osaa suomea, että hän pääsee töihin toimistoon tai mitä. Ei semmonen työ. Tässä on erilainen töitä. Eka siivoaja! Siivoaja ei tarvitse tehdä kielitaito. Huomasinkin, että maahanmuuttajat tekevät semmonen työ enemmän kuin suomalaisille. Joo. Ja maahanmuuttajakin voi tehdä semmonen töitä. Ja heidän kielitaito voi kehittyä! Nyt opiskelen ja samaan aikaan olen työssä. Työskentelen ja opiskelen. Ei voi sanoa, en voi sanoo, että se on helppo, mutta teen omalla töitä kotona harjoittelemalla, opiskelemalla ja opiskelen itselleni. (25-vuotias mies, Kongo)

Mutta taas, kun heillä oli suomalaiset kaverit ja kun ne täydellisesti puhu suomen kieltä, ja kun aina käymme jossakin ulos, ja aina nuo suomalaiset. Mulla oli kyllä vaikeeta, kun mä en osaa kieltä enkä ymmärrä. (23-vuotias nainen, Venäjä)

Kielen omaksuminen oli ratkaiseva tekijä niin koulunkäynnin kuin koulutoveruudenkin kanalta. Aikuisuuden kynnyksellä saapuneet nuoret kokivat kielen oppimisen työläämmäksi. Motivaatio oppimiseen oli kuitenkin korkea. Motivoitumista oli tukemassa myös halu edetä ammattikoulutuksen tai oppisopimuksen kautta työelämään.

Joo. Mä sanon että, jos joku haluaa oikeesti opiskella Suomessa, ja hänestä tulee jostain, ja elää Suomessa, sit pitää oppia suomen kieltä ja yrittää, niin kuin pystyy. Ilman sitä ei pärjää oikeesti. Ehkä voin niinku sanoa, että ei voi mennä töihin, jos ei osaa suomen kieltä. (16-vuotias tyttö, Afganistan)

Usein maahanmuuttajanuoret joutuivat kertaamaan aikaisempaa koulutustaan osallistuessaan Suomessa uudelleen peruskoulutukseen, vaikka heillä jo oli takanaan yliopisto-opintojakin. Syynä olivat riittämätön kielitaito ja puutteet opintosuorituksissa, jotka eivät tutkintovaatimusten mukaan vastanneet suomalaisia tavoitetasoja.

Sitten mä sanon, että se oli minulle hyvä asia, että me jatketaan tuo koulutus, mutta kun se on vähän eri systeemi. Pitäis opiskella ensin suomea, mutta katson, että täällä Suomessakin on paljon koulutuksia: ammattikoulu, lukio, ammattikorkeakoulu, yliopisto. Se oli vaan vaikea minulle ymmärtää se, kun olin yliopistossa, sanottiin, että pitäis mennä ammattikouluun tai pitäis mennä lukioon opiskelemaan, että täällä Suomessa on noin, että pitäis löytää tuo todistus, peruskoulutodistus. Se oli ihan vaikea. (25-vuotias mies, Kongo)

Teemakysymys 3: Miten oma äidinkieli ja etniset kulttuuriperinteet säilyvät uudessa ympäristössä?

Ulkomailta mukana tullut kielitaito oli Suomeen saapuneiden maahanmuuttajataustaisten nuorten voimavara. Sosiaalisia valmiuksia lisäsi myös eri kulttuurien tuntemus. Haastattelemani maahanmuuttajanuoret olivat monikielisiä ja monikulttuurisia. Heitä saattoi hyvinkin luonnehtia kansainvälisiksi. He olivat kulttuuriperimästään ylpeitä ja usein vaalivat tapakulttuuriaan myös perhepiirissään.

Koulu- tai työympäristössä nuoret mukautuivat suomalaisiin tapoihin, mutta ylläpitivät kotona entisen kotimaansa kulttuuria. Perheensä kanssa asuvien maahanmuuttajanuorten kotikielenä oli useimmiten oma äidinkieli. Opiskelukielenä oli pääsääntöisesti suomi. Suomeen saapuneet nuoret elivät arkeansa usein kahden hyvinkin erilaisen kulttuurin välissä. Oma etninen kulttuuri oli heille tärkeä, mutta tärkeäksi koettiin myös suomalaiset menettelytavat.

Joo, on lupa tehdä (työtä). Kun on Suomessa, pitää tehdä aina Suomen tavalla. Mutta kulttuuri on sitä, kun Afganistanissa on semmonen, että naiset ei saa mennä töi-

hin. Mutta kun ollaan Suomessa, sitten se on ihan normaali, kun suomalaiset naisetkin saa mennä. (16-vuotias tyttö, Afganistan)

Äidinkielen ja oman kulttuuriperinteen mukaisten tapojen säilyttäminen oli maahanmuuttajataustaisille nuorille merkittävää. Omaa kulttuuria haluttiin vaalia samalla kun omaksuttiin suomalaisen yhteisön tapoja.

Joo, se on erilainen. Mutta yritämme, jos me menemme ostoksille tai kauppaan, vanhemmat ostaa suomalaisen ruokia. Kun olin tullut tänne, se oli vaikea, koska en halunnut syödä suomalaisia ruoka. Mutta nyt voin. (19-vuotias mies, Kongo)

Ja sitten ramadanin aikana täällä nuorisotalossa järjestetään islamin kulttuurin oppimisen nuorille. No, silloin esimerkiksi ruokan takia, kun koulussa meillä ei saa syödä sianlihaa, ja näin. Mutta siellä on kasvisruoka ja aina tehbään toisille ruoka. Pitää ilmoittaa, että minä en syö sianlihaa. Ne tekee sulle muu ruoka. (19-vuotias mies, Sudan)

Haastattelemani nuoret pohtivat kulttuurieroja, kulttuurien kohtaamista ja asennoitumistaan. He kokivat monikulttuurisuuden yhtenä osana arkielämäänsä. Heille monikulttuurisuus merkitsi eri kulttuuripiirteiden lainaamista ja yhdistelemistä sekä etnisiä rajoja ylittävää kulttuuri-vaikutteiden omaksumista.

... vähän hyvä ja vähän huono. Täällä Suomessakin! Niin. Hyvä jos tehdään virkakulttuuri, että otan tästä mejän kulttuurista, mitkä asiat ovat hyviä ja Suomen kulttuurista, mitkä ovat hyviä, ja ne toisiinsa. (19-vuotias mies, Sudan)

Joo, se Ruandan kulttuuri ja Suomen kulttuuri ovat erilaisia. Mikä on outoa täällä? Ehkä, kun katson, kaikki nuoret juovat paljon alkoholia, polttavat myös tupakkaa. Minusta se on outoa. (19-vuotias mies, Kongo)

Kyllä, kulttuuri muuttamassa nyt. Ihmiset matkustanut kyllä paljon. Ja kulttuuri pikkusen muuttuu, kyllä. On vielä vähän vaikea, mutta kyllä nyt naisetkin pystyy olla töissä. Kyllä mäkin oon toivonu, että mun vaimo, jos minä saan vaimon, tai se tyttöystävä edes, niin jos me aloitetaan yhdessä elämää oikeen semmonen, kun on mies ja vaimo, että hän pääsee töihin. Ja yritän nyt, kun me ollaan yhdessä, että teen minäkin kyllä kotitöitä ja minäkin kyllä yritän. Ei se oo mitään oikeesti paha, että jos teen ruokaa tai siivota tai tiskaa. Jos mä pysty, jos olla aikaa ja mä jaksan, kyllä minä teen ihan kaikkia. Niin. (25-vuotias mies, Afganistan)

Oman identiteetin ja perinteiden säilyttäminen oli nuorille tärkeätä uudessa kulttuuriympäristössä. Sitoutuminen uskontoon oli yksi etnistä kulttuuri-identiteettiä vahvistava ja ylläpitävä piirre.

Kyllä, täällä (paikkakunta) on moskeija. Pystyy lähtee sinne moskeijaan rukoileen. Kyllä, niin mutta ei ehkä työpaikalla. Ei se oikeesti toimi. Ei, mutta oma kämpppi saa olla kyllä, ei mitään ongelmia. Moskeija on tehty täällä, että pystys olla sielläkin. (25-vuotias mies, Afganistan)

Nuoret ja heidän perheensä olivat yleensä saaneet hankituksi etnisessä kulttuurissaan tarvitsemansa tavarat ja tarvikkeet. Jos niitä ei ollut lähikaupoissa tarjolla, ne haettiin etäämpää.

Kyllä löytyy. Sitten muuten, jotka ei löyty, täällä on arabiakauppa. (19-vuotias mies, Sudan)

Joo, ainaskin raaka-aineita. (Paikkakunta) ei ole, mutta sitten siellä Tampereella ja Helsingissä on. (16-vuotias tyttö, Afganistan)

Melkein, ei ehkä ihan kaikkea, mutta jos tarvi jotain semmosta ku ei löydy (paikkakunta), sitten pitää lähteä vaikka etelämpään kaupunkiin. Jostain Turku tai Helsinki tai matkustaa vaikka Ruotsiin. (25-vuotias mies, Afganistan)

Niin. Olimme leirissä, Ruandassa. Tulimme Kongosta Ruandaan. Ruandasta hän osti, kun me tulimme. Mutta talvella hän puki sama kuin suomalaiset, koska oli kylmä. Mekko ei tarvitse, jos on lunta. Teidän vaatteet, joita on eri kuin meidän kulttuuri. Työn vaatteet. Kongossa tai Ruandassa tytöt aina, heillä on mekko. (21-vuotias mies, Kongo).

Ne ota sieltä nämä, nämä arabilainen kauppa, ne ota sieltä Ruotsista, mutta mistä me saamme, jos ei oo jotaki. Kaikki tavarat ei oo siellä. Välillä, jos käymme Helsingissä tai jossaki muussa, otamme sieltä. Jos ei oo, ei mitä, ostamme suomalaisia ruoka. (27-vuotias nainen, Irak)

Teemakysymys 4: Miten nuoret kokevat monikulttuurisen elämänsä Suomessa?

Monet kertomukset nuorten lähtötilanteista ja maahanmuuton eri vaiheista olivat koskettavia. Sitoutuneisuus ja pitkäjänteisyys lienevät määritteitä, jotka hyvin kuvaavat tutkimukseen osallistuneita maahanmuuttajanuoria. Heillä oli sitkeyttä ja luja usko hyvään elämään Suomessa.

Me tultiin pakolaisina, niinki voi sanoa, niin. Me oltiin ekaks Afganistanissa ja sieltä muutettiin Iraniin. Asuttiin noin seittemän vuotta Iranissa. Siellä kuoli mun veli ekaks. Hän oli mejän työntekijä, kuka toi meille rahaa siellä mejän perheessä. Sit ku se kuoli, hän oli neljätoistavuotias, sen jälkeen mun isälle tuli kohtausta. Se sai syöpän. Sitten hänkin kuoli. Ja meillä ei ollut yhtään ketään, että menis töihin Iranissa. Sitten jäi vain sitten äiti, yks pieni poika, noin kymmenen...yheksänvuotias, ja neljä tyttöä. Sitten ei ollut ketään miestä, että menis mejän perheestä töihin. Ja siellä oli noin, että naiset ei saanut mennä töihin. Meillä oli vähän vaikea. Me halusimme takaisin jonnekin muualle, että jos voisi silleen, että olis mahdollista, että opiskella ja sitten olla vähän parempaa elämää. Sitten vain pyydettiin ulkomailta, että jos saatas tulla sitte Suomeen. (16-vuotias tyttö, Afganistan)

Aluksi tulkki oli tukemassa maahanmuuttajia arkipäivän asioimisessa, mutta kielitaidon kehityksessä tulkkipalveluja käytettiin vähemmän. Kielitaidon karttuessa nuoret usein itse toimivat

tulkkeina vanhemmilleen. Oli mieleen painuvaa, kun yksi haastateltava kertoi olevansa kotona tulkkina isälleen ja veljelleen, joilla ei keskenään ollut ollenkaan yhteistä kieltä. Veli oli syntynyt pakolaisleirillä eikä tuntenut lainkaan isänsä kotimaata tai kulttuuria. Veljekset keskenään puhuivat sujuvasti pakolaisleirillä oppimaansa kieltä, koska olivat eläneet leirioloissa suuren osan nuoresta iästään. Poikien isä puhui ainoastaan omaa äidinkieltään.

Mutta jos minä puhun minun isän kanssa vaikka suahili, sitten veli tulee, minä puhun ruanda. Sitten minun isän ei ymmärrä. Minun isä ei osaa ruandan kieli. Vain Suahili. Sitten hän kysyy aina, mitä te puhutte? Se on ongelma. (21-vuotias mies, Kongo)

Sopeutuminen suomalaiseen kulttuuriin, yhteiskuntaan ja arkielämän menettelytapoihin oli useimmiten vaativampaa niille maahanmuuttajille, jotka olivat lähtöisin kokonaan erilaisesta kulttuuritaustasta.

Koulussa ei oo mitään ongelmia. Siellä ne koulukaverit, kyllä ne auttaa paljon. Opettajat ovat ihan kilttiä. Koko ajan. (25-vuotias mies, Afganistan)

Työpaikalla työkaverit kyllä auttaa. Oppii kysymään. Joskus tulee semmosen, miten voi sanoa, vaikeuksia työpaikalla ku ei oppinut vielä tämä kulttuuria ehkä. Se on vähän outoa, että kun ne puhuu vaikka, en tiedä, emännästä kotona, tai jotain seksuaalista asioista. Siis se on vähän ärsyttävää minua, kun kotiasiat ja vaimo tai tyttöystäväsasiat, ne on kotona ja ne ei kuulu työpaikalle. Ja se on vähän semmonen, miten voi sanoa, siis minulle semmonen. Mä en pysty olla semmoisten asioista mukana. Tai mä kuuntelen, että tai joku sanoo mulle tai että ne kysyy, että miten mä toimin kotona? Se on minun asia. (Sama)

Niin se on ihan vaikea. Ei kukaan puhu semmosia asioista omasta vaimosta tai kysy kaverilta, miten sinun vaimo kotona toimii sun kanssa tai miten sä toimit. Siis se varmasti ehkä tulee iso tappelu. Niin oikeesti, jos vitsailee tai jotain semmoisia, niin siitä vois tullakin kyllä. (Sama)

Haastattelemani monikulttuuriset nuoret kertoivat viihtyvänsä Suomessa. Haastatteluista kuvastui tyytyväisyys ja kiitollisuus, joka kohdistui mm. asumiseen, perusturvallisuuteen ja koulutukseen.

Ei pelota. Täällä on rauhallinen, ja sitten turvallista. On turvallista, koko Suomi. Ja minulla kuin iltavuoro, menen kävelemällä tai pyörällä. Ei pelota mitään. Ja on täälläkin koulua ja työtä ja kaikkea, jos yrität. (27-vuotias nainen, Irak)

Joo. Kyllä. Sitten se, kun on rauhallista. Ja pidän luontosta. On turvallista. Ja koulu on kiva. (26-vuotias nainen, Dominikaaninen tasavalta)

No, täällä on hyvä opiskelupaikkoja. Se parantaa niin paljon elämää. (19-vuotias mies, Sudan)

Toisaalta moni nuori toi myös esille kotoutumisprosessin alkuvaiheissa kohtaamiaan vaikeuksia. Valtaväestön asenteet maahanmuuttajia kohtaan eivät aina olleet suopeita. Monet haastateltavat kertoivat joutuneensa pilkatuksi kotoutumisen ensivaiheissaan. Kielitaidon, kulttuurin tuntemuksen ja sosiaalisen verkoston puute sekä etninen ulkomuoto altistivat heitä kiusanteolle ja rasistisille kannanotoille.

No kun täällä on semmosia ihmisiä, jotka eivät pidä niinku tummaihoisista. On kyllä, koulussa on vähän semmosia poikia, jotka kiusaavat. (16-vuotias tyttö, Sudan)

Ja koulussa oli tosi vaikea minun sisaruksia. Itellä ei ollut, koska olin kielikurssilla ja kyllä vanhemmat ymmärtää. Vanhemmat ihmiset ymmärtää. Nuoret koulussa, vähän ollu vaikee, että kiusannu minun sisaruksia. Ne on ollu nuorempia. (27-vuotias nainen, Afganistan)

Koulussa minun veli vielä, ammattikoulussa, kiusataan vielä. Niin, kyllä opiskelee vielä, on ammattikoulussa. Ja sitten tämä on kolmas vuosi, ja vielä kiusataan tähän asti, että ne on samassa asunnossa, mutta hänellä on yks huone. Ja siinä on monta huonetta, ja laitetaan cd-levyt päälle ja kovalla äänellä kesken yön, ja juotan ja poltetaan tupakka. Tarjotaan, että sinäkin poltta. Ja kun joku ei polta, nuoret tällä hetkellä, nykyään sanotaan, että on muuttunu maailman nuoret, että jos ei joku polta, ei joku juo alkoholi, kiusataan hänet, että hän on hullu, miksi hän ei juo, että hän ei oo meidän kaveri sitten. (Sama)

Nuoret kertoivat kuvaavia esimerkkejä kiusatuksi tulemisesta ja rasistisista kokemuksistaan. Huonoja muistoja oli monellakin vastaajalla. Myös heidän perheenjäseniään oli kohdeltu huonosti. Yhteistä kaikille oli, että vaikeudet painoutuivat maahanmuuton alkuvaiheisiin. Ikävistä kokemuksistaan kertoivat sekä naiset että miehet.

Sanallista ja hyökkäyksiä, ja niin aivan kiro sanoja ja ihan kaikkia käy kyllä. Ei ku ei osannu kieliä oikeesti, ei pystyny mitenkään puolustautua. Sosiaalirahalle elää ja tommosia sanoja kuulla, että meidän verorahalle elätte ja käykää töihin ja menkää kouluun. Mutta ku ei ollu oleskelulupa, ei voinu tehdä mitään. Siis olla ihan niin kuin vankilassa. Kädet on lukossa, ei voi tehdä mitään. Ku pakko vaan istuu kotona. (25-vuotias mies, Afganistan)

Tässähän kyllä semmoista, kun jos me puhutaan rasismista, on jokaisessa maassa. Nyt on kyllä parempi. Nyt mulla ammatti ja mulla on nyt koulu. Kyllä, voi pärjää, mutta jos ei sitten onnistunut, voi sitten kysyä apua. Mutta kyllä nyt on, kun osaa kieliä puhuu, että pärjää paremmin. (Sama)

On, mutta ei oo enemmän. On, mutta ei oo paljon. Sinä tiedätkin, että suomalaisille aina, he kiusaavat maahanmuuttajia. Ei oo kaikki, mutta jonku ihmiset tekevät noin. Eka et miks tulet Suomeen? Miksi sinä tulet? Miksi, miksi, paljon miksi? Ja voi olla, että he eivät voi ymmärtää, miks maahanmuuttajat tulevat Suomeen. Mutta ehkä he voi vain ymmärtää, kun aika menee, koska mä muistan, kun tulimme tän-

ne, se oli vaikeaa kuin naapurille ymmärtää, miksi me tulimme. (25-vuotias mies, Kongo)

Ennen kun me tultiin, oli vähän rasismia ja näin, mutta tällä hetkellä ei oo enää. Alussa oli. No, ei muuta, vain pistät korva kiinni. Ei muuta. (19-vuotias mies, Sudan)

Joo. Aikuinen ihmiset on hyvä, mutta nuorempi kiusaavat meiltä paljon. Kun he ovat autolla, he nauravat. En tiedä, miksi he nauraa. Joo, se on kiusa. Nuoret. Jos he ovat autossa, paljon he kiusaavat meitä. He avaa ikkunan, sitten huono sana. He nauravat. Ei ole hyvä. Minä nauran. Tai minä en tee mitään. Se tuntuu paha. Vain minä nauran, mutta ei ole hyvä. (21-vuotias mies, Kongo)

Lapsina Suomeen saapuneet nuoret kertoivat omaksuneensa uuden kulttuurin ja kielitaidon ja olivat kyenneet sopeutumaan kouluympäristöönsä ja suomalaiseen yhteiskuntaan ilman suuria vaikeuksia. Varttuneemmat nuoret kuitenkin kertoivat kaipaavansa kovasti lähtömaahansa jääneitä sisarusiaan tai vanhempiaan.

Kyllä on ikävä sinne. Jäi sinne vielä isovelji ja isosisko. Niin, ja mummu. (19-vuotias poika, Sudan)

Meidän isovelji on vielä siellä Kongossa. Minun isä, äiti ja muut on täällä Suomessa. Soitan veljelle yks kertaa kuukaudessa tai kerta kolme kuukautta. En soita aina, mutta mä soitan, kun on ikävä. (25-vuotias mies, Kongo)

No eka oli vaikea, mutta pikkubiljaa sitte tuntu ihan... No mulla ei ole. Äitillä on hirveesti ikävä. On. Siellä on kaks tätiä ja mun serkkuja on, sitten setä. Kaikkia on siellä. (16-vuotias tyttö, Afganistan)

Joo, mun isosisko on Afganistanissa. Me soitetaan joskus hänelle. (19-vuotias nainen, Afganistan)

Joo, minä soitan, mutta on pitkä aika, ehkä kaksi kuukautta. Kallista. Sitten raba ei riitä. (19-vuotias nainen, Libanon)

Soitan veljelle yks... kaks kertaa kuukaudessa tai kerta kolme kuukautta. En soita aina, mutta mä soitan, kun on ikävä. (25-vuotias mies, Kongo)

Voin sanoa, kaipaen Kongoon, koska niitä on monta vuotta, en ole päässyt. Sinne ei voi mennä käymään, kun siellä on levotonta. (19-vuotias mies, Kongo)

Siteet menneeseen vaikuttivat maahanmuuttajien elämään. Saattoi olla, että ikävä ja kaipaus välittyivät perheessä lapsille jopa siinä määrin, että hoivaavan vanhemmuuden ja hoivaa tarvitsevan lapsen roolit vaihtuivat. Uudessa ympäristössä perhetilanteet saattoivat muuttua julmastikin, kun kieltä oppimattomat vanhemmat joutuivat lastensa alistamiksi. Näitä ongelmatapauksia minulle kuvaili eräs Suomessa jo pitkään asunut Afganistanista sotaa paennut mies.

Teemakysymys 5: Millainen on kohderyhmän nuorten itsetunto (minäkuva, oman-arvontunto)?

Haastattelemani nuoret näyttivät olevan elämänmyönteisiä, reippaita ja iloisia siitäkin huolimatta, että maahanmuuton perusteena saattoi olla hyvinkin traumaattinen elämäntilanne kuten sotatilan aiheuttama pakolaisuus eri vaiheineen. Vaikeuksista huolimatta nuorista uhkui elinvoima ja elämänhalu.

Maahanmuuttajanuoret olivat vastuuntuntoisia ja tavoitteellisia. Integroitumisen ensivaiheen jälkeen he olivat siirtyneet valmentavaan koulutukseen, mitä useimmiten seurasi suomalainen peruskouluopetus ja ammattikoulutus tai ammatillinen oppisopimuskoulutus. Opinnoissa eteneminen ja etenkin oppisopimuskoulutuksen kautta työelämään kiinnittyminen lisäsivät nuorten uskoa mahdollisuuksiinsa. He arvostivat koulutusta ja panostivat oppimiseen pitkäjänteisesti kielellisistä ja taloudellisista vaikeuksista huolimatta.

No, kyllä matikka on paras aine ja fysiikka, mutta historia ei oikein, koska siellä tulee aina uusia sanoja ja suomen kielellä tulee. (19-vuotias mies, Sudan)

Niin, niin. Mikä tuo tehtävä on ja miten sen vois tehdä, mutta sinä vaikka kirjoittaa pikkusen selkokielellä, ei tarvitse kovin virallisesti kirjoittaa siinä ne tehtävät. Hyvin vaikeesti ne sanat. Että eihän tämäkin oikeesti viis vuotta oo kovin paljon, että joku ulkomaalainen aloittaa elämää jossain Suomessa. Ja uusi ja ihan erilainen kieli. Sitten hän pärjää, että tehdä tehtäviä ja lukee kirja ja käy kirjasto ja löytää vaikka netistä ne tehtävien vastauksia. Ei se oo helppo. (25-vuotias mies, Afganistan)

Joo. Mulla enemmän ainaskin. Kun jos sinulla tulee tehtävä, suomalaiselle se menee tunti, mulla menee varmasti kolme tuntia tai kaks tuntia. Koska pitää monta kertaa lukea, mitä se tarkoittaa, ja sit sen jälkeen, jos en ymmärrä, kattoo sanakirjasta. Etsii niitä jokainen sana. Sit mulle vie vähän enemmän aikaa. (16-vuotias tyttö, Afganistan)

Uuteen ympäristöön, kylmään ilmastoon ja outoon kulttuuriin tottuminen oli ponnistus, joka vaati tahdonlujuutta ja omatoimisuutta. Ystävyysuhteet olivat maahanmuuttajanuorille tärkeä voimavara. Etnisten ystäviensä lisäksi he tahtoivat tutustua suomalaisiin ikätovereihinsa.

Suomessa eläminen on ihan kivaa ja varsinkin, jos ollaan suomalaisten kanssa paljon. Opiskeleminen on kaikista parasta. (16-vuotias nainen, Afganistan)

Mutta se ihmiset, että miten sinä voi tutustua heidän kanssa tai sopentua heidän kanssa. Niin, se oli se vähän vaikea meillä. (19-vuotias nainen, Puola)

Valtaosa haastattelemistani maahanmuuttajataustaisista nuorista uskoi kiinnittyvänsä suomalaisen yhteiskuntaan pysyvästi. Tavoitteena heillä oli työllistymisen takaava ammatti. Nuoril-

la oli monia toiveammatteja, mm. lähihoitaja, sairaanhoitaja, lääkäri, insinööri, kampaaja, ICT-asentaja tai virkamies.

Toiveammatti. Nyt tällä hetkellä olen vanhusten tai lähihoitaja. Vielä en ole valmis, vielä opiskelen. Mutta ensin olen tykänny hiusalasta, mutta en pääsi. Silloin ei riittä kieli. (27-vuotias nainen, Irak)

Sieltä minä sain tämä työ, että oppisopimus minulla on, koska ite olen halunnut ja olen kertonu, että minä haluan oppisopimuspaikka. (Sama)

Mä haluan insinöörikoulutus, mutta en vielä pääse sinne. (25-vuotias mies, Kongo)

Kielitaidon omaksuminen oli jatkuvaa harjaantumista tavoitteiden toteuttamiseksi. Kannustimena olivat toiveet ammatista ja työelämästä.

Kyllä, helppo jutella, mutta se on vaikea, että ei osaa suomen kieli ja ei ymmärtä. Kyllä minultaki puuttuu suomen kieli, mutta koko ajan parempi. Kyllä. (Sama)

Kyllä pitää. Mutta suomen kieli on vaikee ja kuinka harjoitella. Vielä menee, vaikka olen oppinu, mutta välillä menee sekaisin. Kirjoitan, mutta se ei riitä. Välillä tulee variksenpesä. (Sama)

Minä kyllä kirjottaa, mutta siinä on kyllä, tietää että on virheitäkin vielä. Ei haittaa. Minä kirjoittaa kyllä. Mä puhunki ehkä väärä, mutta mä puhun rohkeasti, vaikka on väärin. Mää puhun vain rohkeesti. Se kyllä pitäski olla. Jos ei puhu ei voi oppiaki. (25-vuotias mies, Afganistan)

Monikulttuurisuus ja monikielisyys olivat maahanmuuttajanuorten voimavara. He olivat ylpeitä omasta identiteetistään ja vaalivat etnisiä perinteitään. Nuoret kokivat, että kielitaidottomuus, kylmä ilmasto tai yksinäisyys olivat sopeutumisvaiheeseen kuuluvia vaikeuksia, jotka ajan kanssa olivat voitettavissa.

Ei palele enää. On löytyny barrastuksiakin täällä näin. Alussa oili vain jotenkin, ei ollu mitään tekemistä talvella. Ku pitänyt olla oma kämppä tai lähtee jostakin katto alle, että ei ulkona. Mutta on kyllä nyt löytynyt barrastuksiakin, että voi olla ulkonakin. Istuu vaikka jonku penkki ja pilkillä. (25-vuotias mies, Afganistan)

Olen tottunut. Olen. Ei enää palele. Lämmintä vaatetta. Oli tosi hankalaa. Nenästä tuli verta, koska oli kuiva ilma ja pakkasta ja silmät kipeä. Kuin me mentiin kurssi ja päästiin sieltä pois, heti suoraan kotiin nukkumaan. Olin niin väsynyt. Kyllä. Me taistelemme kylmän kanssa. (17-vuotias nainen, Irak)

Se oli vaikea ensimmäinen. Aina alku on hankalaa, ja tämä ilmasto ei ole samassa kun meidän maa. Ei oo sama. Tosi kylmä. Se oli vaikea meille ymmärtää se ja sopeutua se, mutta se oli noin. Me ei voi muuta mitään, mutta se oli. (25-vuotias mies, Kongo)

Teemakysymys 6: Millaisia ovat kohderyhmän nuorten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet Suomessa?

Suomalaisen yhteiskunnan tarjoama tuki ja perusturvallisuus olivat merkittäviä arvoja varsinkin pakolaistaustaisille nuorille. Yleisesti haastateltavat kuitenkin kokivat, etteivät paljonkaan voineet vaikuttaa olosuhteisiinsa tai elämäänsä. Oleskelulupa oli kaikilla haastatteluun osallistuneilla. Vastaajista vain harva oli saanut Suomen kansalaisuuden.

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiensa nuoret kuvailivat vaihtelevaisesti. Niukka toimeentulo oli myös harrastuksiin osallistumista rajoittava tekijä. Nuorten elämä ja opinnot etenivät pääsääntöisesti lakisääteisen miniminormin suuruisen perustoimeentulon varassa.

TV-maksulupa, jos ne anna vaikka sitä vähemmän, semmonen maksa puoliksi vaikka opiskelijalle. Se on rankka elämä oikeesti, ku miitti, että tonnin palkka kuussa, että sitä pitää elää. Ku maksaa, en tiedä, TV-lupa ja nettiyhteyttä ja vuokra ja sähkö ja puhelinlasku ja ruoka. Sitten ei jää mitään oikeesti ku vain velkaa, oikeesti. Siis tää on hirveen vähän. (25-vuotias mies, Afganistan)

Haastatteluissa kävi ilmi, että suomalaiseen yhteiskuntaan integroituminen ja kiinnittyminen harrastuksiin olivat toisiaan voimistavia ja vuorovaikutteisia tekijöitä. Monet haastateltavat kertoivat hyötynensä suuresti harrastustoiminnasta, jonka kautta he olivat päässeet osalliseksi yhteisöllisyydestä. Harrastaminen lisäsi nuorten sosiaalisia kontakteja, ja ystävyysuhteet puolestaan kehittivät kielitaitoa. Harrastustoiminta vahvisti nuorten yhteiskunnallisia valmiuksia ja kansalaisosaamista.

Harrastustoimintaan osallistuminen oli monelle haastattelemalleni nuorelle avain integroitumiseen. Alkuinnostus harrastamiseen oli usein syttynyt jonkun maahanmuuttajaystävän saaman myönteisen kokemuksen kautta. Nuoret hyödynsivät mm. asuinkuntansa nuorisotyön tarjoamaa monikulttuurista kerhotoimintaa. Erilaisten urheiluharrastusten lisäksi tyttökerhot ja naisten ryhmät olivat suosittuja.

Niin, meillä on tyttökerhoa, niinku se on joka torstai. Me niinku kokoonnutaan täällä. Täällä on myös suomalaisia. Me puhutaan suomea. (16-vuotias tyttö, Sudan)

Kyllä, mä niinku osallistun partioon, se on niinku 2010 kesäkuussa, niin mennään leirille. Siellä tulee vielä ulkomaalaisia nuoria. (Sama)

Mä barrastan, meillä on lentopallojoukko ja koulussa meillä on musiikkikonsertti tai musiikinbändi. Mä soitan kitaraan. (19-vuotias mies, Sudan)

Myös nuorisojärjestöjen suosima Avartti-ohjelma oli tullut monille nuorille tärkeäksi päämääräksi. Viidestätoista satunnaisesti tutkimukseen osallistuneesta vastaajasta kuusi oli mukana Avartti-ohjelmassa.

Niinku perjantaina pelataan tennistä. Sitten koulun aikana vain jutellaan. Niin. Olen suorittanut pronssin (Avartissa). Mut, meillä puuttuu vielä siitä seikkailu, että me saabaan pronssin tunnusta. Mut nyt mä aloitin hopean suorittaminen. (16-vuotias tyttö, Sudan)

Minun pari sisko on partiossa, mutta pojat, kolme minun veljet on siellä, siellä painissa, ja sitten niillä on koululla jotakin muuta hommia. Joo, ite olen Avartissa. Ite tykkään tosi paljon, koska olen ite Avartissa, ja muistan kuin yks nuori maahanmuuttaja, nuori tyttö kanssa meillä oli seikkailu. Me mentiin sinne. Muut tytöt ei halua seikkailemaan, koska niitä pelotti, että millaisia metsä on. Eläimiä on siinä. Ja niillä on islamin uskonto, ei ollu poika, mutta niillä pelotti. Muut ei tullu, mutta minä ja yks afrikkalaistyttö menimme sinne ja sieltä Turusta kolme nuorta tyttöä myös siellä. Sitten minun, tämä maahanmuuttajatyttö pelotti kovaan, että miten ja milloin ja onko millainen metsä. Mutta sen jälkeen kuin käytiin läpi, vaikka oli paljon hytysiä, sen jälkeen unohti kaikki väsymys ja sanoi, että mä haluan jatkaa ja tulen kyllä. Sitten hän tykkäsi tosi paljon. Hän sieltä löysi, että kavereita. Koska hänellä on ollu vaikeuksia täällä (paikkakunta). Mutta hän sanoi, että mä tykkään ja mä jatkan. Hän tykkäsi kyllä. Ja mä ite tykkään. (27-vuotias nainen, Irak)

Minä kerron koko ajan, mutta ne ymmärtää. Vaikea ymmärtää. Niillä on ehkä, jos sanot vain sanalla, että se on näin. Heillä on tosi vaikeata, on raskas, mitä se on. Mutta, itekin näin mietin alussa, mutta kuin ite olin siellä sisällä ja tein kaikkia erilaisia. Aha, se on näin ja sieltä saa kavereita. Sieltä saa opetusta. Siellä saa iloa, hauskaa. Ja näin mieli muuttu. Mutta millä tavalla, vielä mietin, että millä tavalla minä. Koska minä olen käyny kaks päivä koulutusta, Avartti-koulutusta. Ite olen Avartti-ohjaaja. Ja mietin, että millä tavalla minä sanon. Haluan kirjoitta eri kielellä ja mainita nuorille, koska se auttaa tosi paljon nuoria. Nykyään on nuoret, ei halua liikuntaa, ei halua mitään, vain istua tietokoneen ääressä. (Sama)

Tosi vaikea, mutta pitää erilailla sanoa, selittää ja mainita se Avartti. Avartti on tosi hauska, se auttaa. Tosi paljon auttaa. (Sama)

Avartti. Olen kyllä siinä. Itse olen jo suorittanut se pronssi ja hopea ja kävin ohjaajakursilla. Avartista, jos me saadaan nuoria. Sillon ku mä itse olin, me tehtiin tunnin viikossa. Palvelu oli vaikka jostain kahvila, nettikahvila tai ihan millon löytää semmosen paikka, että pääsee sinne tai ne ottaa sinne palvelukseen. Että tunti olla siellä, palvella ihmisiä. Ja sitten tunti viikossa oli taite, tämä voi laittaa mitä taite haluaa. Ja sitten, tunti liikuntaa viikossa. Kyllä saa tehä enemmänki, mutta vähintään se oli, että me odotimme ja toivomme, että nuoret tekkee. Saa kyllä harrastaa kymmenen tuntiakin viikossa, mutta tunti on sitten se minimi. Ja sitten lopussa sitten meillä on sellainen seikkailu pronssitasossa. Kaks päivää yks yö, mutta ennen sitä on kyllä meillä harjoittelukin. Sitten hopea on kolme päivää. Ja kulta on sitten neljä päivää seikkailua. (25-vuotias mies, Afganistan)

Mä pääsin, se hopeatasolla se seikkailu oli mulla Englannissa, ja se ei maksanu ku sata euroa. Avartti maksoi sen. Kyllä se meni hyvin. Hyvä kokemus oli, ja se oli ihan semmonen taas uus kokemus, että ulkomaille tutustumaan Avartti. Se kyllä tuli paljon kokemuksia, opetuksia siitä oikeesti. Meillä oli semmonen, ku montako oli? Kuus, seitsemän, kahdeksan me oltiin ja sitten kolme ohjaajaa oli mukana Suomesta. (Sama)

Teemakysymys 7: Millaisia ovat kohderyhmän nuorten toiveet ja tulevaisuudensuunnitelmat?

Kysymys tulevaisuudesta oli monelle haastattelemalleni maahanmuuttajanuorelle vähän vaikea vastattavaksi. Koulutyö tai ammattiin opiskelu täyttivät heidän arkipäivänsä, eivätkä he olleet paljonkaan pohtineet tulevaisuuttaan.

Päivä kerrallaan. Se on parasta. Kun vain pystys oikeesti jotenki. Ei aina osaa, mutta päivä kerrallaan. Se on paras oikeesti. Ei pitkälle mieltä ja suunnitella. Kyllä se on hyvä joskus mieltiki tulevaisuuteen, että mitähän pitäis tehdä. Mutta on jostain asioista, että ei ehkä pitäis mieltä. Ei liikaa. Se tulee enemmän stressiä. (25-vuotias mies, Afganistan)

Paluumuutto entiseen kotimaahan saattoi olla etäisesti mielessä, mutta pääsääntöisesti maahanmuuttajat suunnittelivat asettuvansa Suomeen pysyvästi ja kertoivat hakevansa Suomen kansalaisuutta, kun se vain on mahdollista.

Jäädä Suomessa, se on mitä sanoin teille, että me tulemme tänne jäädä. Me ei mennä takaisin mejjän maa, koska kun haluat jäädä maa, haluatkin osallistua maan kehittymiseen. (25-vuotias mies, Kongo)

Siellä on jo rauhallinen! Käyn vierailulla, mutta en tahdo enää asua siellä. (16-vuotias tyttö, Sudan)

Enimmäkseen maahanmuuttajanuorten tulevaisuudensuunnitelmat liittyivät tavanomaisen arkielämän luomiseen. Kielen omaksuminen ja ammattiin kouluttautuminen oli heille tärkeä päämäärä. Nuoret halusivat koulutuksen, ammatin ja työpaikan sekä myöhemmin myös oman perheen. Monet pakolaistaustaiset nuoret halusivat omalla työpanoksellaan kohentaa lähtömaansa olosuhteita. He tahtoivat hyvän ammatin, jotta voisivat työskennellä entisen kotimaansa hyväksi, mutta pysyvää paluuta he eivät tavoitelleet.

Ekaks mä halusin lääkäriksi, mut ku mä en pysty, mä en pääsyt lukioon. Sitten nyt ku mä haluan jatkaa amiksen kautta sitä mun ammattia, miten mä voin päästä siihen. Sitten kun mä saan ammattin ja työskentelen täällä, ja sitten myös mä menen vähän auttamaan minun kotimaassa ihmisiä. Ainaskin tykkään tosi paljon. Niin. Mä ainaskin järjestän semmonen, että kun musta tulee, mitä mä haluan. Sitten mä

voin mennä sinne mun omaan kotimaahan ja työskentelen siellä vuosi ilmasiks niille ihmisille, jotka tarvitsevat. (16-vuotias tyttö, Afganistan)

Ei nyt, mutta kun olen opiskellut, sitten kun opiskelu loppuu, ehkä joskus lähen takaisin Afganistaniin. Sit jos siellä oli semmonen, joo, menen auttamaan. (19-vuotias nainen, Afganistan)

Joo. Minä haluan ammattia, lapsia. Joo, kyllä. (26-vuotias nainen, Dominikaaninen tasavalta)

Työskentely Suomen rajojen ulkopuolella kiinnosti maahanmuuttajanuoria, ainakin väliaikaisena kokemuksena. He uskoivat hyötyvänsä kulttuurikokemuksistaan tulevassa työelämässään.

No, mutta haluan välillä käydä jossakin, vaikka Euroopassa töissä. Mutta kyllä haluan asua Suomessa. No, just tuo on ongelma. En tiedä. Mä uskon, että jos mä vaikka lähen puoli vuodeksi, että joo, odotamme toisiamme. Se on pitkä aika. Hänellä on töitä. Katotaan. (23-vuotias nainen, Venäjä)

No, haluan enemmän maat katsoa. Kulttuuri. Mutta tällä hetkellä kyllä on unelma päästä Brasiliaan. Aika kallis vielä lähtee sinne. Espanja, mää tykkään. Tai tuommoset Espanjat saaret, Kanarian saaret, että voisin vaikka kulkee joka saaresa. (Sama)

Haastatteluun osallistuneet nuoret tavoittelivat hyvää ammattia ja menestystä työelämässä, mutta myös perheen perustaminen oli mielessä, varsinkin varttuneemmilla nuorilla. Perheen perustamiseen liittyi syvällistä pohdintaa eri kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta ja seuraavan sukupolven asemasta monikulttuurisessa kodissa. Muutamat nuoret pohtivat seuraavan sukupolven monikulttuurista perhetilannetta myös lähtömaahan palaamisen kannalta.

Se on ongelma, en tiedä. Mutta jos minä löydän suomalainen, joka on hyvä. Tyttö, joka on hyvä, kaunis. Hän ei polta. Kotona sitten, miten me voimme ymmärtää toiset? Se on vähän vaikea. (21-vuotias mies, Kongo)

Mutta mä mietin, että jos minä saan oma lapsia täältä, ja käy koulussa. Ne on suomalaisia. Ja miten heillä? Mä mietin, miten heillä? Jos ite tykkään, miten lapsille? Lapset on suomalaisia. Täällä syntyny. (27-vuotias nainen, Irak)

Haastattelemani nuoret olivat elämäänsä tyytyväisiä. Ihan välittömästi he eivät juurikaan osanneet kertoa, mitä olisivat tahtoneet muuttaa tai parantaa arkielämässään. Lyhyen pohdinnan jälkeen esille kuitenkin nousi muutamia ongelmakohtia, joihin toivottiin muutosta. Varsinkin yksinäisyyden tunteet ja rasistiset kokemukset olivat jääneet muutamille maahanmuuttajanuorille pysyvästi mieleen.

Oli kyllä alussa hirveen paljon semmosia ongelmia, ku että henkilökohtaisesti se käy mulle näin. Niin, niin. Just alussa oli hirveän vaikea, ja on huonoja kokemuksia ja muistoja vielä. (25-vuotias mies, Afganistan)

Ja on huonoja muistojaki päässä, mutta ei voi mittään siihen. Me ollaan vieraita täällä, me ollaan erilaisia kyllä. Eri kulttuuri meillä on ja eri uskonto, meillä on erilainen ihonväri ja hiukset. Me ollaan erilaisia, mutta helposti ihmiset ei hyväksy toisiaan. (Sama)

Kansalaisvalmiuksien omaksumiseen maahanmuuttajataustaiset nuoret kaipasivat myös tehokkaampaa tai jatkuvampaa tukea. He kertoivat saaneensa opastusta ja tukea viranomaisilta sekä opettajiltaan. Nuoret olivat tyytyväisiä saamastaan kotoutumiskoulutuksesta, mutta olisivat tahtoneet sekä kielen että kulttuurin opetusta tarjottua enemmän.

Se oikeesti yks semmonen tärkeä se kieli. Kieli on aivan tärkeä. Mä en tiedä, mä kuulin, mutta Ruotsissa on pikkusen eri tavalla järjestetty kielikurssi maahanmuuttajille kun Suomessa. Siinä on enemmän, vaikka heillä ei oo oleskelulupaa vielä. Mutta täällä on hyvin vähän. Se on kyllä tärkeä, koska jos joku tulee sama ku minä, ei osaa mitään. (25-vuotias mies, Afganistan)

Monet opiskelevista nuorista toivoivat kohennusta myös perustoimeentuloonsa. Nuoret kertoivat, että opiskeleminen miniminormin suuruisen toimeentulon turvin rajoitti heidän arkielämäänsä. Opintojen suorittaminen ja työllistymisen toiveet olivatkin maahanmuuttajanuorten vastauksissa keskeisesti esillä.

Aivan niin, mutta oikeesti enemmän työpaikkoja ehkä, kun se on se tärkein. Että jos haluaa elää, täytyy olla töissä. Siis mulle riittää se, siinä ajassa kun mulla ei ollu oleskelulupaa. Se kyllä riittää se sosiaalirahalle elää. Ei oikeesti enää halua sitä, semmosta elämää. Teet töitä, olla töissä oikeesti! (25-vuotias mies, Afganistan)

Koska minä en voi ottaa laina. Koska minulla ei ammatti. Jos minä opiskelen ammatin, voin minä ottaa laina. Jos minä nyt ottaa laina, milloin minä maksan? Helppo minä ottaa lainaa, mutta vaikea maksaa. Nyt jos minä ottaa laina ja sitten ammattilaina, milloin maksan? (19-vuotias nainen, Libanon)

Siivota, koska minulla ei ole ammatti. Nyt minä tarvin kieli ja amatin. Jos minä haluisin ammatin, pakko sinun oppia. Kansalaisuus, jos sinä puhut hyvin suomea, kirjoitat. Tarvin ammatin. Ei koko elämä siivota. Tai ei haittaa, jos siivota, mutta tarvin kieli tai jotakin ammatin. (Sama)

Haastattelemani nuoret kaipasivat enemmän myös ystävyysuhteita ja yhteisöllisyyttä. Monet nuorista halusivat kiinnittyä harrastustoimintaan yksinäisyyttä välttääkseen. Nuoret kokivat, että monikulttuurisuus, osallisuus ja yhteisöllisyys toteutuivat harrastamisen kautta. Yhteisöllisyyteen pyrkiminen lisäsi vuorovaikutusta, vahvisti monikulttuurisuutta ja lisäsi suvaitsevaisuutta.

5.3 Teemahaastattelun yhteenveto

Maahanmuuttajataustaisten nuorten haastattelemisen oli minulle antoisa kokemus. Tapamani nuoret olivat elämänmyönteisiä ja reippaita varsin raskaista elämäkokemuksistaan huolimatta. Yllätyin toistuvasti siitä, kuinka nopeasti he olivat kyenneet omaksumaan käytännön kielitaidon. Myös suomalaiseen yhteiskuntaan sopeutuminen oli vaikuttavaa. Nuoret olivat kyvykkäitä ja vastuuntuntoisia. He olivat omatoimisia ja pyrkivät sitkeästi kohti päämääriään. Kielitaito, peruskoulutus, ammattiopinnot ja työllistyminen olivat selkeitä tavoitteita.

Kotoutumiskoulutus auttoi maahanmuuttajanuoria integroitumisen ensiaskeleissa. Tukeutuminen perheeseen ja etnisiin ystäviin vahvisti nuorten perusturvallisuuden tunnetta. He olivat ylpeitä etnisestä kulttuuriperimästään ja tahtoivat myös ylläpitää kulttuuri-identiteettiään perhepiirissään. Nuoret elivät arkielämäänsä sekä suomalaisen kulttuurin että oman etnisen kulttuurinsa välissä. He olivat monikielisiä ja monikulttuurisia ja omaksuivat vaikutteita myös yli kulttuurirajojen. Suomeen saapuessaan heillä saattoi olla käytössään useampikin pakolaisleirillä opittu puhekieli ja myös koulussa karttuneet taidot.

Nuorten kotoutuminen oli arkista aherrusta koulutyön tai ammattiopintojen parissa. Vaikeinta integroituminen oli yksin (ilman huoltajaa) Suomeen saapuneille nuorille. Monet nuorista kaipasivat kovasti lähtömaahansa jääneitä omaisiaan ja sukulaisiaan. Ainoastaan muutamat maahanmuuttajanuorista olivat päässeet käymään entisessä kotimaassaan. Työskentely lähtömaassa oli toiveena joillakin nuorilla, mutta vain harva ajatteli paluumuuttoa. Monille pakolaistaustaisille nuorille paluu sotiville kotiseuduille oli kokonaan mahdotontakin.

Nuorten vastauksista heijastui kiitollisuus suomalaisen yhteiskunnan tarjoamasta perusturvasta. Rauhallinen ympäristö ja koulutusmahdollisuudet olivat monille maahanmuuttajataustaisille nuorille merkittäviä arvoja. Myös ystävyys-suhteitaan ja tutustumista suomalaisiin ikätovereihinsa nuoret pitivät tärkeinä. He kokivat monikulttuurisuuden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden toteutumisen voimauttavana ja palkitsevana. Usein harrastuksiin kiinnittyminen oli maahanmuuttajanuorille avain integroitumiseen.

Enemmistö nuorista koki kotoutumisen ensivaiheissaan arjen hallinnan vaikeuksia. Nuoret toivoivat, että kotoutumiskoulutukseen olisi sisällynyt kielen ja kulttuurin opetusta tarjottua enemmän. He kaipasivat kohennusta myös opiskelijan taloudelliseen perusturvaan. Niukka

toimeentulo oli monille nuorille jatkuva rasite. Vaikka intoa oli, alkuvaiheen riittämätön kielitaito rajoitti työllistymisvaihtoehtoja. Työvalmennus nähtiin tervetulleena kielitaidon ja muiden tärkeiden kansalaistaitojen ja työelämävalmiuksien kohentajana. Nuoret sitoutuivat mielellään oppisopimuskoulutukseen ja toivoivat oppisopimuksia muillekin kuin tyyppisille hoivatyön sekä sairaanhoidon ja terveydenhuollon aloille.

Haastatteluissa kävi ilmi selvä kaksijakoisuus, kun kokosin yhteen nuorten vastauksia Suomessa koetuista vastoinkäymisistä. Monissa ihmissuhdekeskeisissä yhteisökuultuureissa ei pidetä sopivana antaa kielteistä palautetta. Joidenkin nuorten vastaukset olivat siis heidän etniselle kulttuurilleen ominaisella tavalla hienovaraisia. He kertoivat, ettei maahanmuuttoon liittynyt minkäänlaisia epäkohtia, tai ehkä pahimmillaan kylmä ilmasto. Kuitenkin yllättävän suuri osa nuorista kertoi monenlaisista vastoinkäymisistäkin. Erityisesti esille nousivat kiusatuksi ja pilkatuksi tulemisen kokemukset. Nuoret kertoivat, että tämä ns. arkirasismi ajoittui lähinnä maahanmuuton alkuvaiheisiin ja ilmeni eri tilanteissa kohteen sukupuolesta riippumatta.

6 KULTTUURIVÄHEMMISTÖILLE JA SUVAITSEVAISUUDEN EDISTÄMISEEN MYÖNNETYT VALTIONAVUSTUKSET 2006 - 2009

Tämän kirjoituspöytäkirjan menetelmäkuvaus sekä validiteetti- ja reliabiliteettitarkastelu on esitetty luvussa 4. Selvityksen lähdeaineistona ovat opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston nuorisoyksikössä toimivan nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan vuosina 2006 – 2009 tekemät valtionavustuspäätökset. Päätöksiä kuvataan graafisten esitysten avulla. Tarkastelu kohdistuu kulttuurivähemmistöille ja suvaitsevaisuuden edistämiseen myönnettyihin valtionavustuksiin. Tavoitteena on hakea vastausta ydinkysymykseen, onko maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret otettu huomioon opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisopolitiikassa.

6.1 Valtionavustusten tarkastelu ja tulkinta

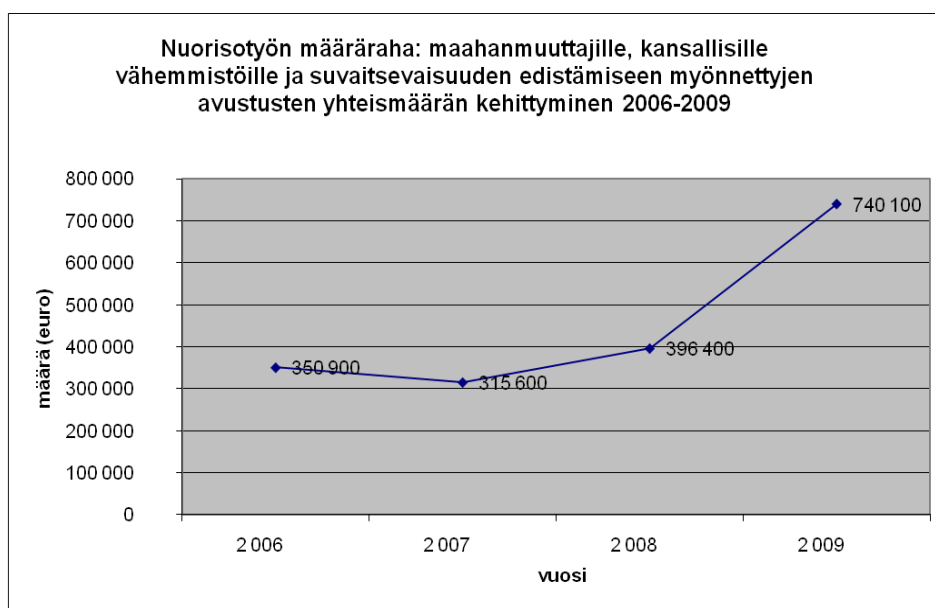
Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa yhteiskunnan nuorisopoliittisten toimenpiteiden yhteensovittamisesta. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastolla toimiva nuorisoyksikkö käsittelee mm. nuorisotoimintaa ja -toimintaa, nuorten elinolojen parantamista, nuorisopoliittista koordinaatiota sekä rasismien ehkäisyä ja etnisten suhteiden edistämistä koskevia asioita. Pysyvinä asiantuntijaeliminä nuorisasioissa toimivat valtion nuorisosiain neuvottelukunta sekä nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunta, jonka tehtävänä on valmistella ministeriölle esitykset nuorisojärjestöille ja nuorisotyön palvelujärjestöille myönnettävistä valtionavustuksista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, n.d.)

Selvityksessä tarkastellaan opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämien valtionavustusten kohdentumista ja määrällistä kehittymistä vuosina 2006 - 2009. Tarkastelun kohteena ovat sekä nuorisotyöhön myönnettyt avustukset että monikulttuurisuuden tukemiseen ja rasismien vastaiseen työhön osoitetut avustukset. Selvityksessä on kiinnitetty huomiota ainoastaan myönnettyihin avustuksiin. Aineistossa ei siis ole otettu huomioon haettujen avustusten lukumäärää tai suuruutta. Tästä syystä on vaikea arvioida, missä määrin vähemmistökulttuureja edustavat nuoret ja suvaitsevaisuutta edistävä työ ovat saaneet osakseen ns. erityiskohtelua (positiivinen diskriminointi) avustuspäätöksiä tehtäessä.

6.1.1 Nuorisotyön määräraha

Vuosille 2007 - 2011 laaditussa lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa kulttuurivähemmistöihin kuuluvat nuoret on mainittu erityistä huomiota tarvitsevana ryhmänä. Kulttuurivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla tarkoitetaan tässä sekä maahanmuuttajataustaisia nuoria että kansallisiin vähemmistöihin kuuluvia nuoria. Ohjelmassa katsotaan tarpeelliseksi kiinnittää erityistä huomiota äidinkielenään muuta kuin suomea ja ruotsia puhuvien nuorten omankielisen toiminnan sekä vähemmistönuoria edustavien järjestöjen toiminnan tukemiseen. Lisäksi ohjelmassa mainitaan, että tukea lisätään sellaisille kansalaisyhteiskunnan ja kuntien hankkeille, joiden tavoitteena on vahvistaa nuorten suvaitsevaisia asenteita monikulttuurisuutta ja eri vähemmistöjä kohtaan.

Selvityksessä on otettu huomioon ainoastaan ne määrärahat, joiden osalta avustuskohteista oli saatavilla riittävät tiedot. Nuorisotyön määrärahasta jaettavilla avustuksilla tuetaan toimintaa, joka kohdistuu kulttuurivähemmistöihin kuuluviin nuoriin. Osittain tällä määrärahalla tuetaan myös suvaitsevaisuutta edistävää työtä. Koululaisten iltapäiväkerhotoiminta on yksi esimerkki kohteesta, johon myönnettyjä avustuksia ei ole esillä tässä selvityksessä. Mainitulla määrärahalla kuitenkin järjestetään toimintaa, jota kohdistetaan erityisesti kulttuurivähemmistöihin kuuluville lapsille ja nuorille. Koska tiedot näistä avustuksista olivat kovin hajanaisia, niitä ei haluttu sisällyttää tähän selvitykseen.

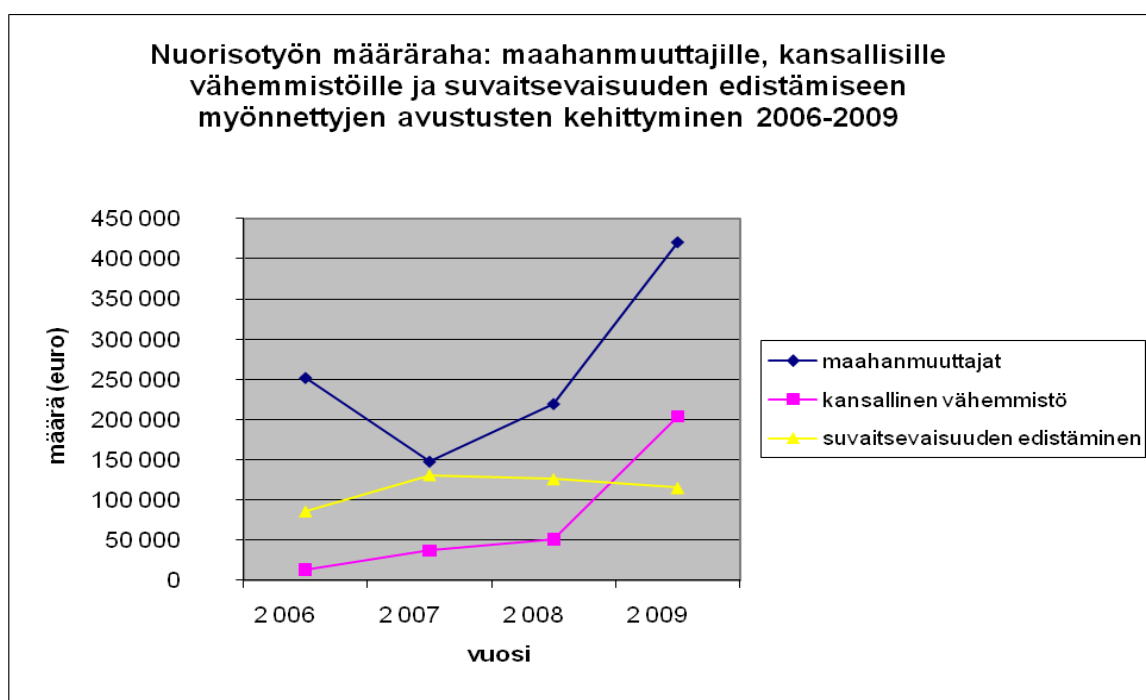

Kuvio 1. Nuorisotyön määräraha: Maahanmuuttajille, kansallisille vähemmistöille ja suvaitsevaisuuden edistämiseen myönnettyjen avustusten yhteismäärän kehittyminen 2006 - 2009

Kuviosta 1 nähdään kulttuurivähemmistöille sekä suvaitsevaisuuden edistämiseksi tehtävään työhön myönnettyjen avustusten kehittyminen vuosina 2006 – 2009. Kuvion kokonaissumma sisältää avustukset, jotka on myönnetty maahanmuuttajataustaisille nuorille ja heitä edustaville järjestöille, kansallisiin vähemmistöihin kuuluville nuorille ja heitä edustaville järjestöille sekä suvaitsevaisuutta ja rasismien vastaisuutta edistävään toimintaan. Avustusten määrä on yli kaksinkertaistunut tarkastelujakson aikana.

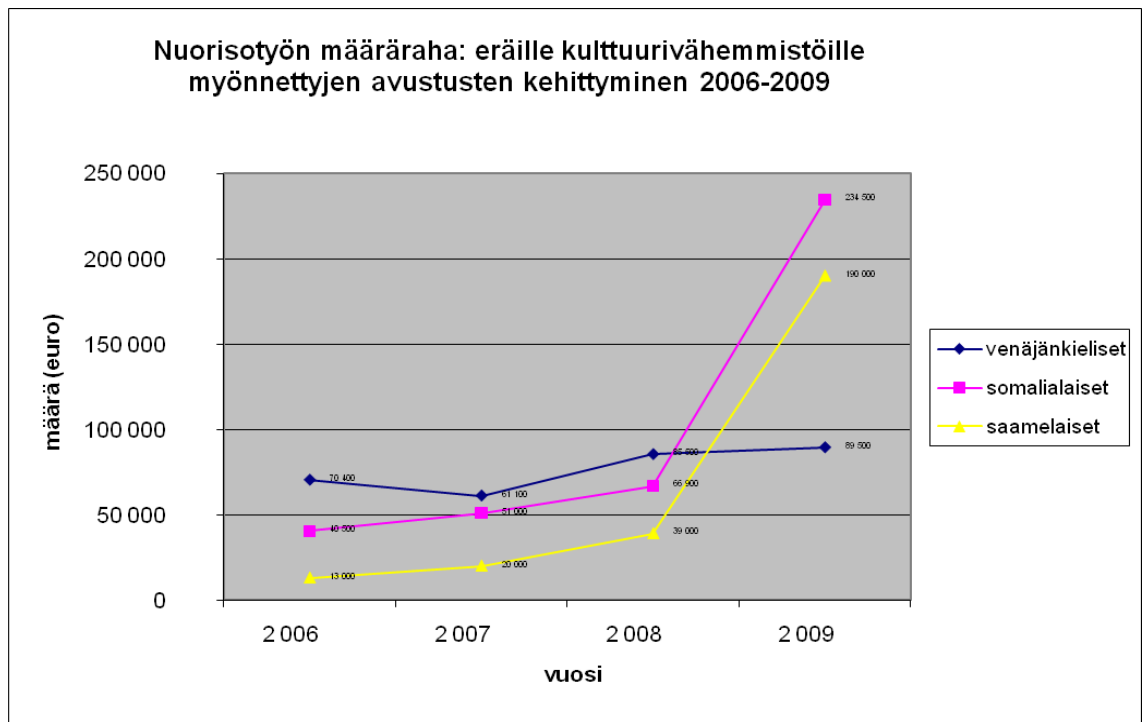
Kuvio 2 kertoo, kuinka maahanmuuttajataustaisille nuorille myönnettyjen avustusten kokonaismäärät ovat olleet hyvin voimakkaasti kasvussa vuodesta 2008 alkaen. Kasvukehitys näkyy myös tarkasteltaessa kansallisia vähemmistöjä edustavien nuorten toimintaan kohdistuneita avustuksia. Tämä vuosittain myönnetty avustussumma on ollut loivassa kasvussa jo vuodesta 2006 alkaen. Suvaitsevaisuuden edistämiseen ja rasismien vastaiseen työhön myönnettyjen avustusten määrissä ei sen sijaan ole suurtakaan muutosta viime vuosien aikana.

Kuvio 2. Nuorisotyön määräraha: Maahanmuuttajille, kansallisille vähemmistöille ja suvaitsevaisuuden edistämiseen myönnettyjen avustusten kehittyminen 2006 – 2009

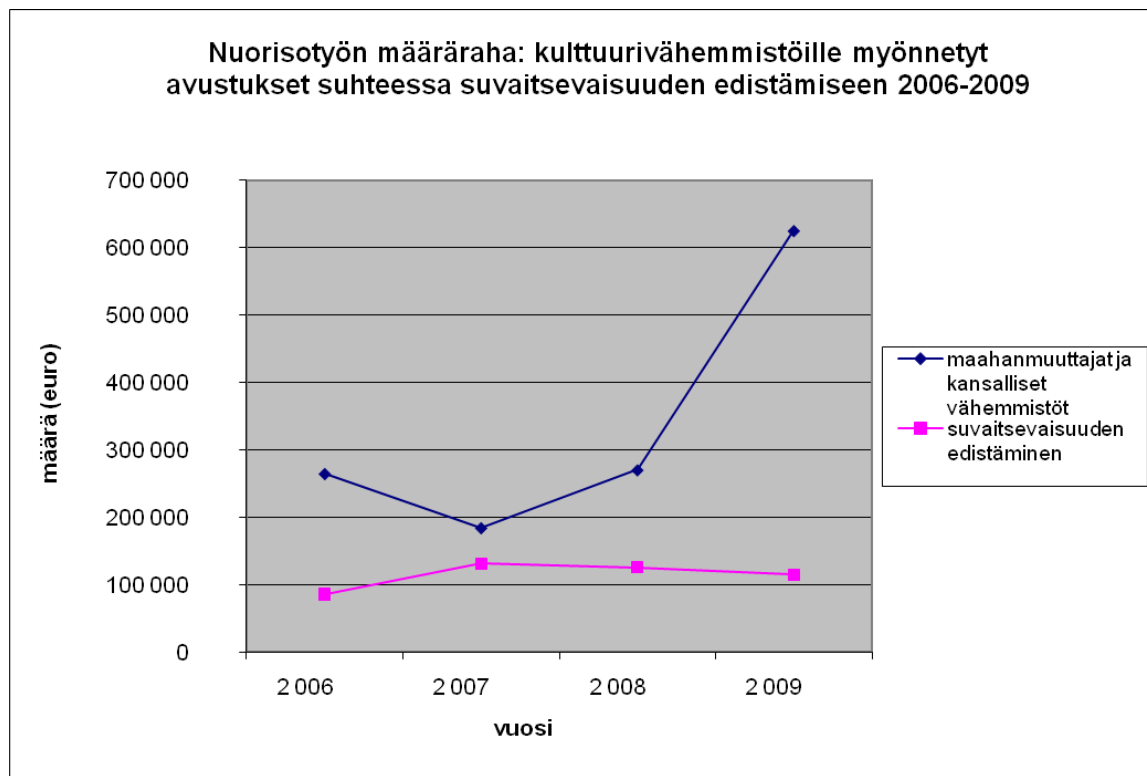
Kuviosta 3 nähdään, että kansallisiin vähemmistöihin kuuluville saamelaisnuorille kohdistetut avustukset ovat tarkastelujaksolla kasvaneet merkittävästi. Saamelaisnuorille suunnatut avustukset ovat kasvaneet voimakkaasti siirryttäessä vuodesta 2008 vuoden 2009 puolelle. Vuon-

na 2009 havaittavaa kasvua selittää saamelaiskäräjille myönnetty avustus, joka kohdistui Kie-
li- ja kulttuuripesä -hankkeeseen. Tarkastelu kertoo myös, että somalialaistaisia nuoria
edustaville toimijoille on myönnetty avustuksia lisääntyvästi vuodesta 2007 alkaen. Tämän
ohella kuvio osoittaa venäjänkielisille nuorisjärjestöille ja venäjänkielisille nuorille suunnat-
tuun toimintaan myönnettyjen avustusten määrän kasvaneen vuoden 2007 jälkeen. Pienen
kasvun jälkeen nämä avustussummat ovat kuitenkin pysytelleet paljolti muuttumattomina
vuosien 2008 ja 2009 aikana.

Kuvio 3. Nuorisotyön määräraha: Eräille kulttuurivähemmistöille myönnettyjen avustusten kehittyminen 2006 – 2009

Kuviossa 4 on havaittavissa melkoinen ero, kun maahanmuuttajanuorille ja kansallisille vä-
hemmistöille suunnattuja avustusmääriä tarkastellaan suhteessa suvaitsevaisuuden edistämi-
seen kohdennettuihin avustuksiin. Suvaitsevaisuuden edistämiseen myönnetty avustussum-
mat ovat pysyneet kutakuinkin samansuuruisina, kun puolestaan kulttuurivähemmistönuoria
edustavat tahot ovat saaneet aiempaa huomattavamman osan avustuksista.

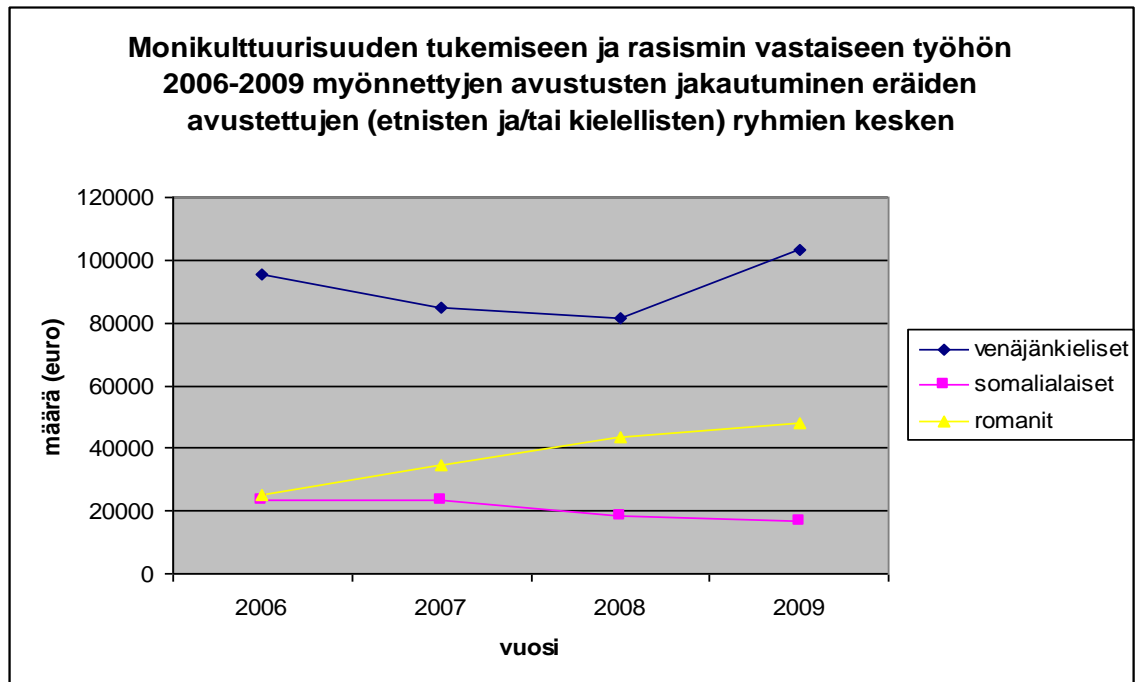

Kuvio 4. Nuorisotyön määräraha: Kulttuurivähemmistöille myönnetyt avustukset suhteessa suvaitsevaisuuden edistämiseen myönnettyihin avustuksiin 2006 – 2009

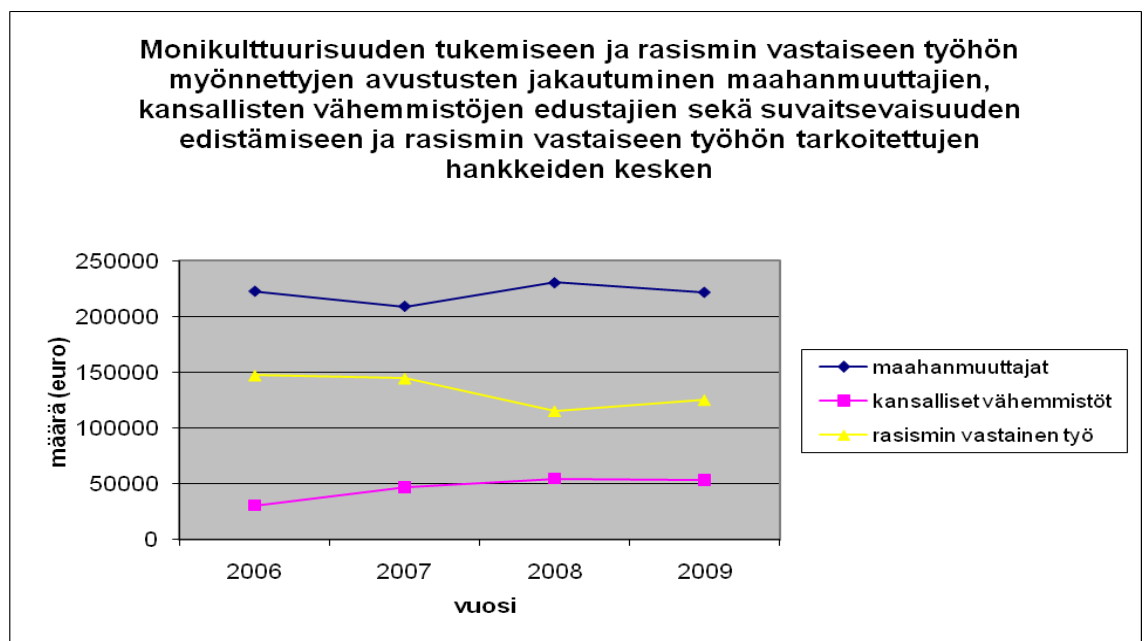
6.1.2 Avustukset monikulttuurisuuden tukemiseen ja rasismiin vastaiseen työhön

Kuvio 5 osoittaa monikulttuurisuuden tukemiseen ja rasismiin vastaiseen työhön ohjatun määrärahan jakautumista. Kuvioista havaitaan, että venäjänkielisiä edustavat järjestöt ja tahot ovat saaneet avustuksia merkittävästi muita tässä tarkastelussa mainittuja ryhmiä enemmän. Venäjänkieliset ovatkin Suomen suurin kulttuurivähemmistö. Myös romanikulttuuri on saanut tästä määrärahasta avustusta niin, että myönnettyjen avustusten määrä on loivassa kasvussa. Somalialaisille ja somalialaisia edustaville toimijoille myönnetyt avustukset sen sijaan ovat pysyneet likimain samansuuruisina koko tarkastelujakson ajan.

Kuviossa 6 on luokiteltu erikseen maahanmuuttajia ja kansallisia vähemmistöjä edustaville tahoille sekä rasismiin vastaiseen työhön myönnetyt avustukset. Kansallisille vähemmistöille myönnettyjen avustusten vähäisyyttä suhteessa muihin avustuksiin selittää se, että kyseisestä määrärahasta ei avusteta saamelaisen toimintaa. Saamenkielisen kulttuurin tukemiseen on osoitettu vuosittain erillinen määräraha valtion talousarviossa.

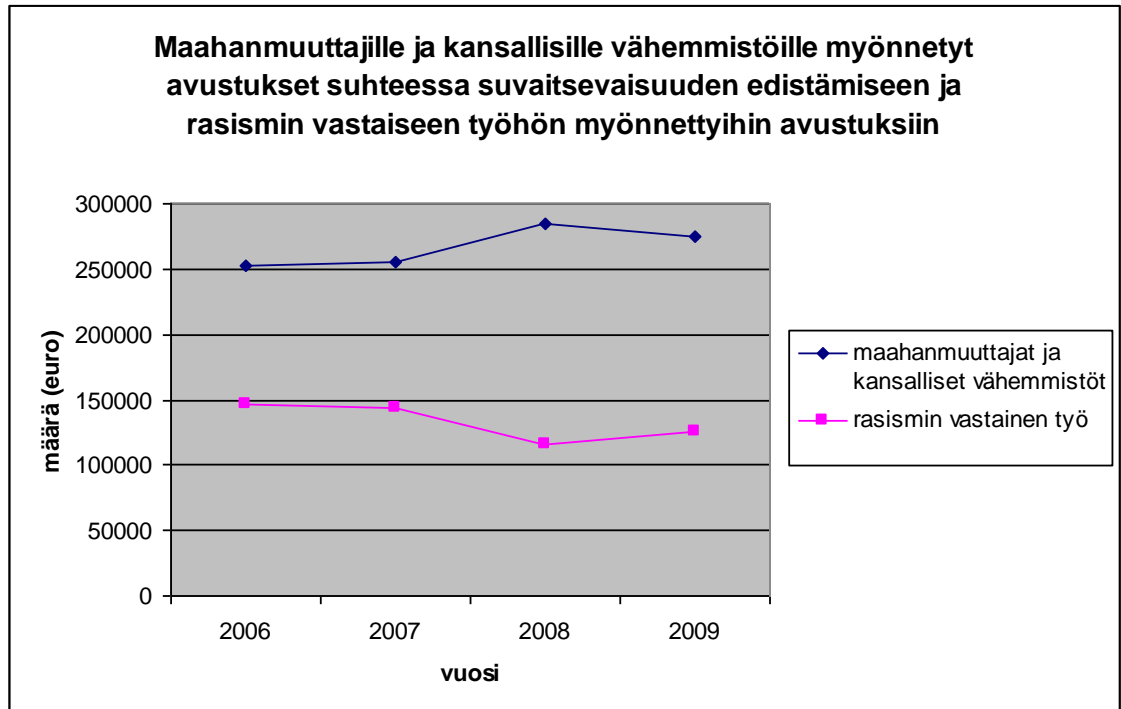

Kuvio 5. Monikulttuurisuuden tukemiseen ja rasismiin vastaiseen työhön 2006 – 2009 myönnettyjen avustusten jakautuminen eräiden avustettujen (etnisten ja/tai kielellisten) ryhmien kesken

Kuvio 6. Monikulttuurisuuden tukemiseen ja rasismiin vastaiseen työhön myönnettyjen avustusten jakautuminen maahanmuuttajien, kansallisten vähemmistöjen edustajien sekä suvaitsevaisuuden edistämiseen ja rasismiin vastaiseen työhön tarkoitettujen hankkeiden kesken

Rasismien vastaisen työn ja muiden määrärahasta avustettujen kohteiden välistä suhdetta voidaan hahmottaa tarkemmin kuvioista 7. Suvaitsevaisuuden edistämiseen ja rasismien vastaiseen työhön myönnettyt avustukset ovat viime vuosina jääneet jälkeen maahanmuuttajille myönnetyistä avustuksista.

Kuvio 7. Maahanmuuttajille ja kansallisille vähemmistöille myönnettyt avustukset suhteessa suvaitsevaisuuden edistämiseen ja rasismien vastaiseen työhön myönnettyihin avustuksiin

6.2 Valtionavustusten tarkastelun yhteenveto

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa 2007 – 2011 on korostettu lasten ja nuorten oikeutta omaan kulttuuriin ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Ohjelma painottaa yhdenvertaisesti myös etnisiin vähemmistöihin kuuluvien lasten ja nuorten sosiaalista vahvistamista. Lisäksi ohjelmassa on nostettu esille kansainvälisyys- ja suvaitsevaisuuskasvatus. Nämä ohjelmaan sisältyvät painotukset on otettu huomioon opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan tekemissä avustuspäätöksissä.

Tarkastelu kulttuurivähemmistöjen tukemiseen ja suvaitsevaisuutta edistävään työhön vuosina 2006 – 2009 myönnetyistä avustuksista kertoo selvästi, kuinka nuorisotyön määrära-

hoista myönnetyt maahanmuuttajille ja kansallisille vähemmistöille kohdistetut sekä monikulttuurisuuden tukemiseen ja rasismiin vastaiseen työhön osoitetut avustukset ovat kehittyneet tarkastelujaksolla. Nuorisotyön määrärahasta myönnettyjen kokonaisavustusten määrä on ollut vahvasti nousussa. Summa on yli kaksinkertaistunut parin viime vuoden aikana (Kuvio 1). Kokonaisavustussumman kasvava kehitys on yhtenevä jatkuvasti lisääntyvän maahanmuuton kanssa. Yhä useammat tahot ovat hakeneet ja saaneet valtionavustuksia monikulttuurisen nuorisotoiminnan tukemiseen.

Hallituksen maahanmuuttopolitiikan tavoitteisiin kuuluu kaikkien maahanmuuttajien tasavertainen kotoutuminen yhteiskuntaan. Myös lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa 2007 – 2011 painotetaan yhtenä osana monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden toteuttamista. Tämä tarkoittaa voimavarojen kohdistamista erityisesti etnisiin vähemmistöihin kuuluvien lasten ja nuorten aktiiviseen kansalaisuuteen ja sosiaaliseen vahvistamiseen. Nuorisotyön määrärahaa onkin myönnetty maahanmuuttajiin kohdistuvaan toimintaan tuntuvasti aikaisempaa enemmän. Viime vuodenvaihteeseen ajoittuva tarkastelu kertoo avustussumman kasvaneen seurantajaksolla jo reilusti yli kaksinkertaiseksi. Vuoden 2007 pudotukseen verrattuna summa on parissa vuodessa lähes kolminkertaistunut (Kuvio 2).

Yhdenvertaisuuden toteuttaminen ja syrjinnän torjuminen ovat lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmaan kirjattuja tavoitteita, joita toteutetaan monikulttuurisuuden tukemiseen ja rasismiin vastaiseen työhön osoitetuilla avustuksilla. Viime vuosina nämä avustukset ovat kohdistuneet enenevästi venäjänkielisiä edustaville toimijoille. Tämä johtuu siitä, että venäjänkieliset ovat Suomen suurin kulttuurivähemmistö (Kuvio 5). Kuvioita tarkasteltaessa on todettava, että avustuksia olisi toki syytä kohdentaa rasismiin vastaiseen työhön nykyistä enemmänkin, koska nämä avustukset ovat viime vuosina jääneet jälkeen maahanmuuttajille myönnettyistä avustuksista (Kuviot 6 ja 7).

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän Kajaanin ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä valmistuneen tutkimuksen perusteella maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret on otettu hyvin huomioon opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisopolitiikassa. Tutkimus vastaa asetettuun ydinkysymykseen perustellusti.

Perinteinen järjestötoiminta tukee lasten ja nuorten kasvua ja yhteisöllisyyttä. Valtioneuvoston asetus nuorisotyöstä ja politiikasta (9.2.2006/103) ohjaa valtakunnallisten nuorisojärjestöjen, nuorisotyön palvelujärjestöjen sekä valtakunnallista nuorisotyötä tekevien järjestöjen toiminta-avustuksia. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan linjaukset on otettu huomioon nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan päätöksissä. Monikulttuurisen nuorisotoiminnan tukeminen on otettu yhdeksi kriteeriksi järjestöjen vuosivastuksia myönnettäessä. Maahanmuuttajien ja pääväestön välinen vuorovaikutus, maahanmuuttajien aktiivinen kansalaisuus ja oman kulttuurin vaaliminen sekä maahanmuuttajien työllistymisen edistäminen kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön kautta ovat avustustoimikunnan valtionavustuspäätöksillä tuettuja tavoitteita.

Luvussa 6 esitetty tarkastelu kulttuurivähemmistöjen tukemiseen ja suvaitsevaisuutta edistävään työhön vuosina 2006 – 2009 myönnettyistä valtionavustuksista kertoo selvästi, kuinka nuorisotyön määrärahoista myönnettyjen kokonaisavustusten määrä on ollut vahvasti nousussa. Summa on yli kaksinkertaistunut parin viime vuoden aikana (Kuvio 1). Kokonaisavustussumman kasvava kehitys on yhtenevä jatkuvasti lisääntyvän maahanmuuton kanssa. Yhä useammat tahot ovat hakeneet ja saaneet valtionavustuksia monikulttuurisen nuorisotoiminnan tukemiseen.

Hallituksen maahanmuuttopolitiikan tavoitteissa samoin kuin lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa 2007 – 2011 on korostettu monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden toteuttamista. Tämä tarkoittaa voimavarojen kohdistamista erityisesti etnisiin vähemmistöihin kuuluvien lasten ja nuorten aktiivisen kansalaisuuden tukemiseen ja sosiaaliseen vahvistamiseen. Nuorisotyön määrärahaa onkin myönnetty maahanmuuttajiin kohdistuvaan toimintaan tuntuvasti aikaisempaa enemmän. Viime vuodenvaihteeseen ajoittuva tarkastelu kertoo avustussumman kasvaneen seurantajaksolla jo reilusti yli kaksinkertaiseksi. Vuoden 2007 pudotukseen verrattuna summa on parissa vuodessa lähes kolminkertaistunut (Kuvio 2).

Nuorisotyöhön on kohdistettu noin 60 miljoonan euron määräraha valtion talousarviossa 2010. Etsivään työhön on osoitettu 4,65 miljoonan euron määräraha. Sekin on lähes kaksinkertainen edelliseen vuoteen verrattuna. Nuorten aktiivisen kansalaisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen tukemiseksi on nuorisotyön määrärahassa 7 miljoonan euron lisäys. Myös nuorten elinolojen parantaminen sekä syrjäytymisen ehkäisy työpajatoiminnan keinoin sisältyvät varattuun määrärahaan. Koulutuksesta ja työelämästä syrjäytymisen ehkäisy on aina kokonaistaloudellisesti edullisempaa ongelmien aiheuttamiin kustannuksiin verrattuna. Pysyvästi työmarkkinoilta syrjäytyneen nuoren kustannukset yhteiskunnalle ovat noin miljoona euroa, kun kulut lasketaan 60 ikävuoteen saakka.

Eduskunnalle 5.2.2010 annettu lakiesitys (HE 1/2010) nuorisolain (72/2006) muuttamisesta tehostaa voimaan tullessaan (1.7.2010) viranomaisten monialaisen yhteistyön edellytyksiä kuntatasolla. Monialaisen viranomaisyhteistyön tehostamisen tarkoituksena on nuorille suunnattujen palveluiden keskinäisen toimivuuden ja vaikuttavuuden parantaminen. Parhailaan eduskuntakäsittelyssä etenevän lakiesityksen mukaan monialainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto kattaisi nuorten kannalta keskeisimmät toimialat, joita ovat opetus-, sosiaali- ja terveyshallinto, nuorisotoimi sekä työ- ja poliisihallinto. Lakiesityksen mukaan palveluverkoston voisi tarvittaessa kuulua muitakin viranomaisia, esimerkiksi puolustushallinto. Lisäksi vuorovaikutus ulottuisi myös nuorten palveluja tuottaviin yhteistyötahoihin.

Luvussa 5 esitetyn teemahaastattelun tulosten perusteella ns. arkirasismien torjumista olisi tehostettava. Yllä kerrotussa nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa rasismien torjuminen voitaisiinkin nostaa yhdeksi viranomaisyhteistyötä läpäiseväksi työskentelyteemaksi niin, että rasismien ja syrjinnän torjumisen asiantuntijuutta vahvistettaisiin perusnuorisotyön osaamisessa. Tätä tavoitetta tukisi tehtävään erikoistuminen eli asiantuntijuuden ja ammattitaidon keskittäminen nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa. Rasismien ja syrjinnän vastaiseen työhön koulutetut ja nimitetyt asiantuntijat voisivat työssään paneutua etsimään uusia keinoja jo käytettyjen rinnalle ja seuraisivat monitahoisesti myös palvelun vaikuttavuutta.

Kun tarkastellaan palveluverkoston asiantuntijuuden panostamista syrjinnän ja rasismien vastaiseen työhön, on pohdittava myös toiminnan rahoitusta. Määrärahan varaaminen toimintaan omana kohdennettuna valtionavustuksena on vaihtoehto, jonka rinnalla kannattaisi selvittää määrärahan sisällyttämistä jo olemassa olevaan työmuotoon. Tästä hyvänä esimerkkinä etsivä nuorisotyö, joka on 4,65 miljoonan euron määrärahalla laajenemassa yhä merkittävämmäksi nuorten tukityömuodoksi kunnissa. Etsivä työ käynnistyi vuonna 2008 ja tavoitti

jo tuolloin lähes 2000 nuorta, joista noin 11 % oli maahanmuuttajataustaisia. Olisi luontevaa keskittää rasismien torjumisen asiantuntijaresursseja etsivän nuorisotyön piiriin.

Merkille pantavinta teemahaastattelun tuloksissa on rasismikokemusten yleisyys. Vaikuttaa-kin siltä, että rasismien asiantuntijuuden keskittämisen ohella olisi myös valtionavustuksia kohdennettava entistä enemmän suvaitsevaisuutta ja kulttuurien vuoropuhelua edistävään toimintaan, jotta syrjinnän ja rasismien torjumisen resurssit paremmin vastaisivat maahanmuuttovirtojen kasvua. Myös nuorten työpajatoiminnan kasvava tarve korostui teemahaastattelussa. Tukea tarvitaan enenevästi mm. maahanmuuttajien kansalaistaitojen ja työelämävalmiuksien kehittämiseen.

Teemahaastattelussani kohtasin kotoutumisessaan, koulutuksessaan ja työelämässään eteneviä maahanmuuttajanuoria. Toisenlainen tiedonkeruun ja tarkastelun näkökulma aukenisi nuorten syrjäytymiskokemuksiin kohdistuvasta tutkimuksesta, joka ehkä näkyvämminkin avaisi esille kotoutumiseen kohdistuvan tuen tarpeen ja tukitoimien tarjonnan rajapintaa. Avustustyön tartuntapintaa voisi tutkia myös seuraamalla eri toimijoille myönnettyjen valtionavustusten käyttöä ja kohdentumista eli vertaamalla toteutumia avustusten myöntöperusteisiin. On kuitenkin huomattava, että lapsi- ja nuorisotyöhön myönnettyillä valtionavustuksilla toteutuneen monikulttuurisuustyön vaikuttavuuden tutkiminen vaatii suurta panostusta. Varsinaisen vaikuttavuuden tutkimukseen ei tokikaan voida paneutua opinnäytetyön tekijän resursseilla.

Luvussa 6 esitetty selvitys opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan myöntämien valtionavustusten kohdentumisesta monikulttuurisuustyöhön on ensikertainen. Aikaisempaa tutkimusta avustusten kohdentumisesta ei ole tehty. Tietoja avustuspäätöksistä on koottu järjestelmällisesti vasta muutaman viime vuoden ajalta. Tämä tutkimuksen lähtötilanne oli mielestäni yllättävä, samoin tutkimuskysymyksen laajuus.

Tutkimustyön edellyttämä perehtyminen valtionhallinnon rakenteeseen ja toimintatapoihin sekä opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön toimialaan ja siihen niveltuviin politiikkoihin ja lakisäädöksiin oli minulle avartava ja kehittävä kokemus. Toivon, että opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön toimeksiantona valmistunut tutkimukseni tarjoaa kipinän uusille virkamiesharjoittelijoille niin, että he voisivat osaltansa paneutua lisätutkimuksen tekemiseen.

Ote jatkotutkimukseen voisi löytyä etsivästä nuorisotyöstä, joka yhä laajenevana nuorten syrjäytymiskehitystä ehkäisevänä työmuotona tarjoaa tartuntapinnan myös monikulttuurisen palvelutarjonnan ja -tarpeen tutkimukselle. Toisena jatkotutkimuksen kontaktipintana saataisi olla teemahaastattelussakin esille noussut Avartti-toiminta, jonka nuoret kokivat kotoutumisprosessissaan palkitsevana ja voimauttavana. Kolmas monitahoinen kosketuspinta jatkotutkimukselle tarjoutuisi nuorten työpajatoiminnasta. Työpajojen palvelutarjonnan vertailu monikulttuurisen asiakaskunnan tarpeisiin toisi lisätietoa palvelun kohdentumisesta asiakkuuksien vaatimuksiin. Etäisyyttä ja näkökulmaa vaihtamalla jatkotutkimuksen aiheita on toki lukuisastikin. Kotimaan lisäksi tarkastelu voisi ulottua myös ulkomaisiin nuorisotyön käytänteisiin.

LÄHTEET

Aaltonen, K. 2009a. Nuorisolakiopas. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Aaltonen, K. 2009b. Nuorisoyksikön kuntien nuorisotyötä koskevat ohjausvälineet. Raportti, 11.9.2009.

Asikainen. 2006. Uusia ratkaisuja huono-osaisuuteen; palvelujärjestelmästä. Kuopio 27.9.2006. Saatavilla: http://www.stkl.fi/Kuopio_Asikainen.pdf (Luettu 15.7.2009)

Hallituksen esitys (HE 1/2010) Eduskunnalle laeiksi nuorisolain sekä opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain 5 §:n muuttamisesta. Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2010/20100001> (Luettu 10.3.2010)

Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Kotouttamislaki 493/1999. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta. Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493> (Luettu 6.5.2010)

Kotouttamislaki 1215/2005. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta. Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20051215> (Luettu 6.5.2010)

Kuntalaki 17.3.1995/365. Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950365> (Luettu 29.6.2009)

Kurttila, T. 2007. Opetusministeriö. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007-2011. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma. Tampere 3.12.2007. Saatavilla: <http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/0B4BA24A-2E20-47C3-B516-03B294A9873F/0/Kurttila.pdf> (Luettu 30.7.2009)

Laitinen-Kuikka, S. 2008. Eläketurvakeskus 4.12.2008. Sosiaalipoliittinen yhteistyö EU:ssa. Saatavilla: <http://www.valt.helsinki.fi/vol/opiskelu/opas/0809/eu-asiantuntija/Laitinen-Kuikka.pdf> (Luettu 5.8.2009)

Laki valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaannpanosta, 20.11.2009/903). Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090903> (Luettu 6.5.2010)

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072> (Luettu 18.6.2009)

Lämsä, A.-M. & Takala, T. 2001. Liiketaloudellinen aikakauskirja 3/2001. Tulkitseva käsitteetutkimus organisaatio- ja johtamistutkimuksen tutkimusmetodologisena vaihtoehtona. Saatavilla: http://lta.hse.fi/2001/3/lta_2001_03_a4.pdf (Luettu 15.2.2010)

Maahanmuuttovirasto, n.d. Maahanmuuttoviraston neuvottelukunta. Saatavilla: <http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?path=8,2470,2704> (Luettu 5.7.2009)

Mervola, P. 2009. Keski-suomalainen 7.8.2009, Jyväskylä. Etsivä nuorisotyö pikaisesti käyttöön kunnissa. Saatavilla: <http://www.ksml.fi/mielipide/artikkelit/etsiv%C3%A4-nuorisoty%C3%B6-pikaisesti-k%C3%A4ytt%C3%B6n-kunnissa/472061> (Luettu 10.3.2010)

Nuorisolaki 27.1.2006/72. Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072> (Luettu 15.6.2009)

Opetusministeriö 2003. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:4. Lasten ja nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisy koulutuksen alalla. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2003/lasten_ja_nuorten_syrjaytymisen_ennaltaehkaisy_koulutuksen_alall?lang=fi (Luettu 15.7.2009)

Opetusministeriö 2005. Kansalaisyhteiskunta 2006 –toimikunta. Saatavilla: <http://www.om.fi/Satellite?blobtable=MungoBlobs&blobcol=urldata&SSURIapptype=BlobSer-ver&SSURIcontainer=Default&SSURIsession=false&blobkey=id&blobheadervalue1=inline;%20filename=c0j90a91e76wl7j.pdf&SSURIsscontext=Satellite%20Server&blobwhere=1243790055818&blobheadername1=Content-Disposition&ssbinary=true&blobheader=application/pdf> (Luettu 18.5.2010)

Opetusministeriö 2006. Nuorisotyö ja -politiikka. Perustietoa nuorisotoimialasta. Saatavilla: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/Liitteet/NUORISOTYX_JA_POLITIIKKA.pdf (Luettu 21.4.2010)

Opetusministeriö 2008. Opetusministeriön julkaisuja 2007:41. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2007 - 2011. Julkaistu 14.1.2008. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/opm41.pdf?lang=fi> (Luettu 12.6.2009)

Opetus- ja kulttuuriministeriö, n.d. Nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunta. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisojarjestoejen_avustustoimikunta/?lang=fi (Luettu 6.5.2010)

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Organisaatiokaavio. Saatavilla: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Ministerioe_ja_hallinnonala/liitteet/organisaatiokaavio.pdf (Luettu 6.5.2010)

Perttula, J. & Latomaa, T. 2008. Kokemuksen tutkimus. Merkitys – tulkinta – ymmärtäminen. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Puura, M. 2006. Artikkelit 30.10.2006: Kotouttamislain muutokset voimaan 2.6.2006. Saatavilla: http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;351;827;92854 (Luettu 10.7.2009)

Puuronen, V. 2001. Syreeni 2000-2003, tutkimusohjelma: Syrjäytyminen, eriarvoisuus ja etniset suhteet Suomessa (Syreeni) 2000-2003. Saatavilla:
<http://www.joensuu.fi/syreeni/ohjelmamuistio.html> (Luettu 20.7.2009)

Sisäasiainministeriö 2008. Asettamis päätös, 10.7.2008, SM106:00/2008. Uusimuotoisen maahanmuuttohallinnon alatyöryhmän asettamis päätös. Saatavilla:
[http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/30045492534cc8dac225748d0036c22d/\\$file/maahanmuuton_alatyoryhma_asettamispaatos_100708.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/30045492534cc8dac225748d0036c22d/$file/maahanmuuton_alatyoryhma_asettamispaatos_100708.pdf) (Luettu 5.8.2009)

Sisäasiainministeriö 2009. Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009-2011. Sisäasiainministeriön julkaisuja 19:2009. Saatavilla:
http://74.125.77.132/search?q=cache:aYt9r4TLJ4AJ:www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/c912068c89bd4dacc2257567004614cb/%24file/kj_strategia_lausunoversio.pdf+Sis%C3%A4asiainministeri%C3%B6n+kansalais-+ja+kansalaisj%C3%A4rjest%C3%B6strategia+2009-2011&cd=1&hl=fi&ct=clnk&gl=fi
 (Luettu 7.8.2009)

Sisäasiainministeriö 2010. Maahanmuuttohallinnon ja Maahanmuuttoviraston toiminnan kehittäminen. Saatavilla:
<http://www2.poliisi.fi/intermin/biblio.nsf/webprint/32ACF24C1B320B66C22574410028B9D2?OpenDocument> (Luettu 6.5.2010)

Suomi ja maahanmuuttajat. 2006. Hyväksytty Kristillisdemokraattisessa eduskuntaryhmässä 7.11.2006. Saatavilla:
<http://www.kd.fi/KD/www/fi/liitetiedostot/ohjelmat/maahanmuuttajat.doc> (Luettu 16.3.2010)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2010. TERVE-SOS 2009: Huoli toimeentulosta nakertaa lapsiperheiden hyvinvointia. Julkaistu 13.45.2009, päivitetty 29.10.2009.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tiedote?id=13365 (Luettu 19.4.2010)

Työhallinto 2006. Hallituksen maahanmuuttopolitiittinen ohjelma. Saatavilla:
[http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/620a7bb47a3b1008c22573b60050a16c/\\$file/thj371_mamupol_ohjelma.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/620a7bb47a3b1008c22573b60050a16c/$file/thj371_mamupol_ohjelma.pdf) (Luettu 29.3.2010).

Valtioneuvosto 2008. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle kotouttamislain toimeenpanosta, vns 4/2008. Saatavilla:
http://217.71.145.20/TRIPviewer/temp/TUNNISTE_VNS_4_2008_fi.html (Luettu 5.8.2009)

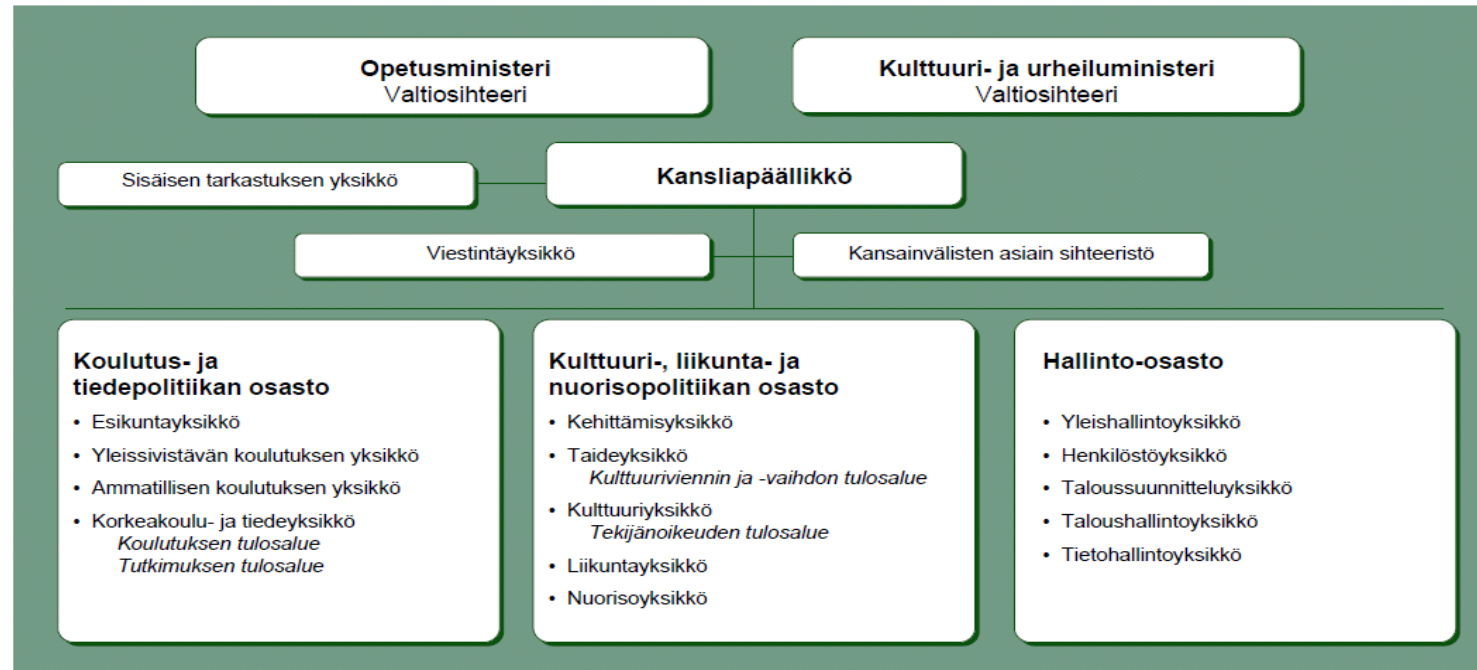
Valtioneuvosto 2007. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma. Saatavilla: http://www.valtioneuvosto.fi/toiminta/politiikkaohjelmat/lapset/ohjelmasisaeltoe/HPO_Lapset_HSA2007.pdf (Luettu 15.8.2009)

Valtioneuvosto 2010. Hallituksen politiikkaohjelmat. Saatavilla:
<http://valtioneuvosto.fi/toiminta/politiikkaohjelmat/fi.jsp> (Luettu 15.8.2009)

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 28.5.2009/380. Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090380> (Luettu 18.6.2009)

Kuva 1. Opetus- ja kulttuuriministeriön organisaatiokaavio
(Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010).

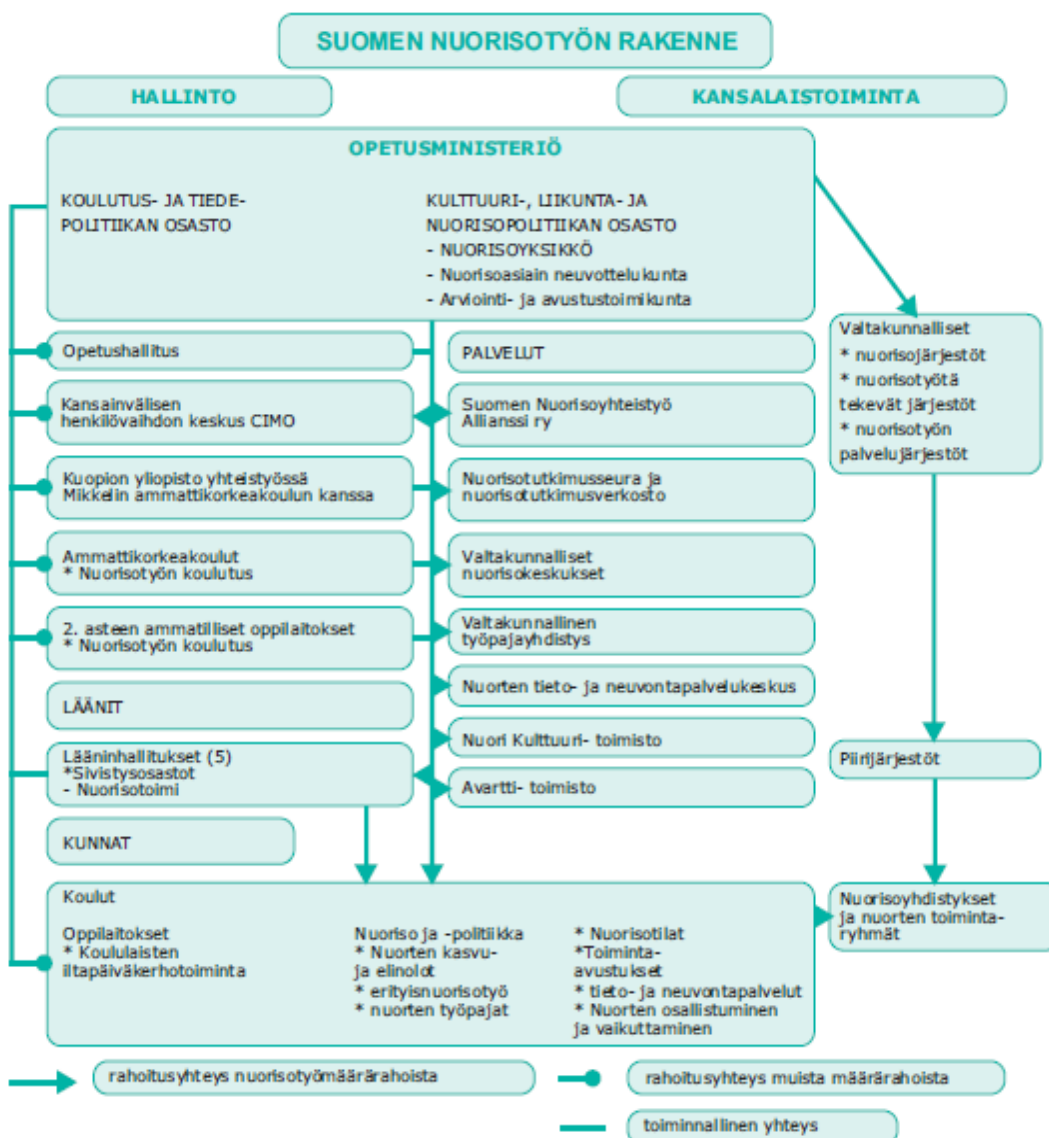
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Toukokuu 2010

Kuva 2. Suomen nuorisotyön rakenne (Opetusministeriö 2006).

Huomautus: Kuva on päivittämättä. Läänit lakkautettiin 1.1.2010. Opetusministeriön nimi muuttui 1.5.2010 opetus- ja kulttuuriministeriöksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

Venäjänkieliset						
	Päihde	tieto- ja neuvonta	lanuke	vuosiavustukset	harkinnanvaraiset	YHT
vuosi 2006	15 000				55 400	70 400
vuosi 2007	23 000				38 100	61 100
vuosi 2008	19 000				66 500	85 500
vuosi 2009	10 000	20 000			59 500	89 500

Somalialaiset						
	Päihde	tieto- ja neuvonta	lanuke	vuosiavustukset	harkinnanvaraiset	YHT
vuosi 2006	13 500				27 000	40 500
vuosi 2007	10 000			9 000	32 000	51 000
vuosi 2008	4 000	10 000			52 900	66 900
vuosi 2009	11 000	20 000		12 000	191 500	234 500

Maahanmuuttajat						
	Päihde	tieto- ja neuvonta	lanuke	vuosiavustukset	harkinnanvaraiset	YHT
vuosi 2006	39 500				212 400	251 900
vuosi 2007	61 000			9 000	77 600	147 600
vuosi 2008	23 000	10 000			186 400	219 400
vuosi 2009	24 000	40 000	40 000	12 000	305 000	421 000

Romanit						
	Päihde	tieto- ja neuvonta	lanuke	vuosiavustukset	harkinnanvaraiset	YHT
vuosi 2006						

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

vuosi 2007	17 000					17 000
vuosi 2008					12 000	12 000
vuosi 2009					10 000	10 000

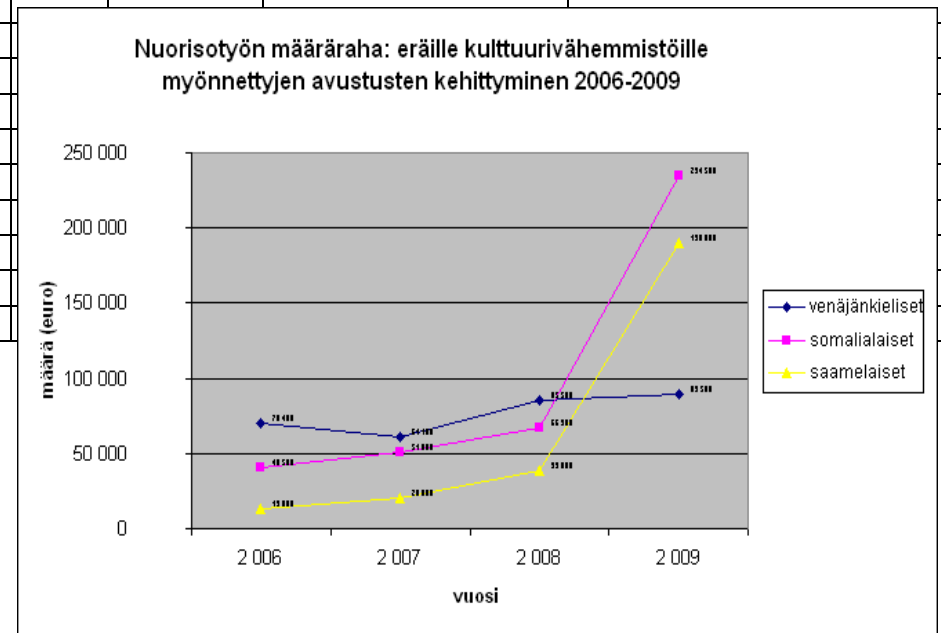
	saamelaiset					
	päihde	tieto- ja neuvonta	lanuke	vuosiavustukset	harkinnanvaraiset	YHT
vuosi 2006					13 000	13 000
vuosi 2007				5 000	15 000	20 000
vuosi 2008				7 000	32 000	39 000
vuosi 2009			110 000	9 000	71 000	190 000

	kansallinen vähemmistö					
	päihde	tieto- ja neuvonta	lanuke	vuosiavustukset	harkinnanvaraiset	YHT
vuosi 2006					13 000	13 000
vuosi 2007	17 000			5 000	15 000	37 000
vuosi 2008				7 000	44 000	51 000
vuosi 2009			110 000	9 000	85 000	204 000

	suvaitsevaisuuden edistäminen ja rasismiin vastainen työ					
	päihde	tieto- ja neuvonta	lanuke	vuosiavustukset	harkinnanvaraiset	YHT
vuosi 2006	3 000				83 000	86 000
vuosi 2007					131 000	131 000
vuosi 2008					126 000	126 000
vuosi 2009			100 000		15 000	115 000

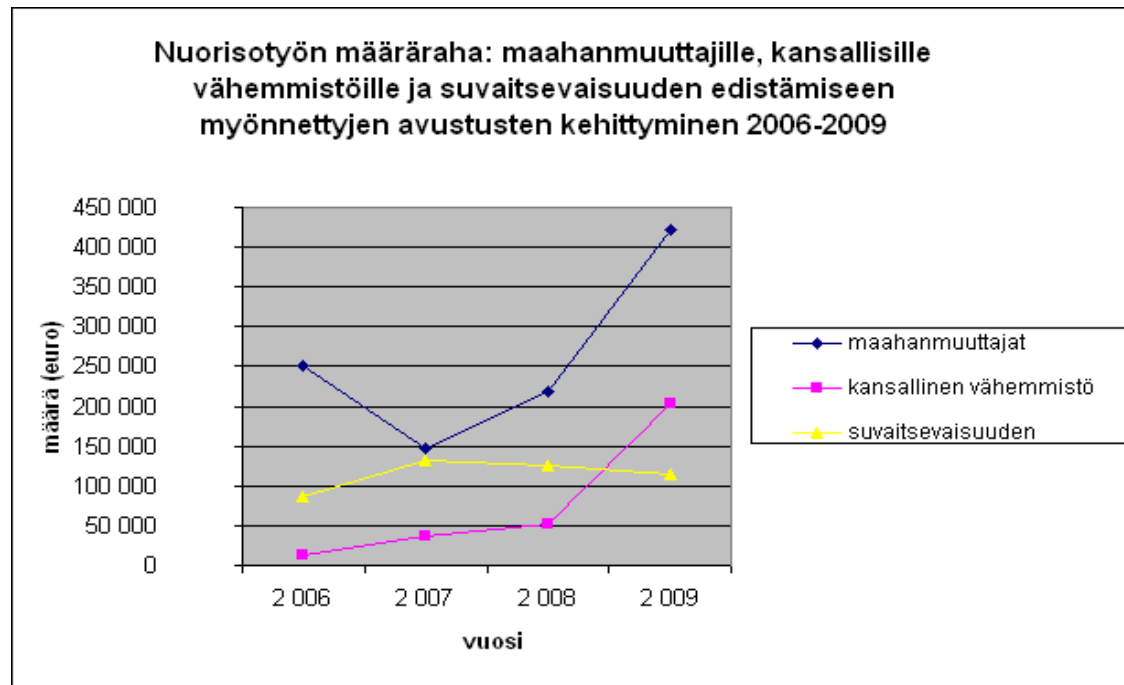
Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

TIIVISTETTY TAULUKKO							
	venäjänkieliset	somalialaiset	maahanmuuttajat	romanit	saamelaiset	kansallinen vähemmistö	suvaitsevaisuuden edistäminen
2 006	70 400	40 500	251 900		13 000	13 000	86 000
2 007	61 100	51 000	147 600	17 000	20 000	37 000	131 000
2 008	85 500	66 900	219 400	12 000	39 000	51 000	126 000
2 009	89 500	234 500	421 000	10 000	190 000	204 000	115 000
	venäjänkieliset	somalialaiset	saamelaiset				
2 006	70 400	40 500	13 000				
2 007	61 100	51 000	20 000				
2 008	85 500	66 900	39 000				
2 009	89 500	234 500	190 000				

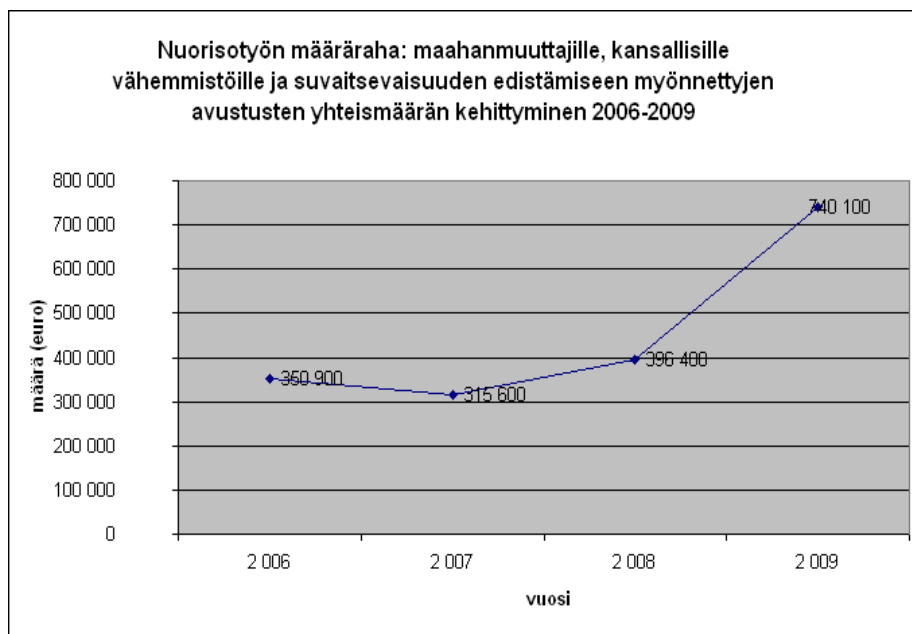
Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	maahanmuuttajat	kansallinen vähemmistö	suvaitsevaisuuden edistäminen	YHT	
2 006	251 900	13 000	86 000	350900	
2 007	147 600	37 000	131 000	315600	
2 008	219 400	51 000	126 000	396400	
2 009	421 000	204 100	115 000	740100	

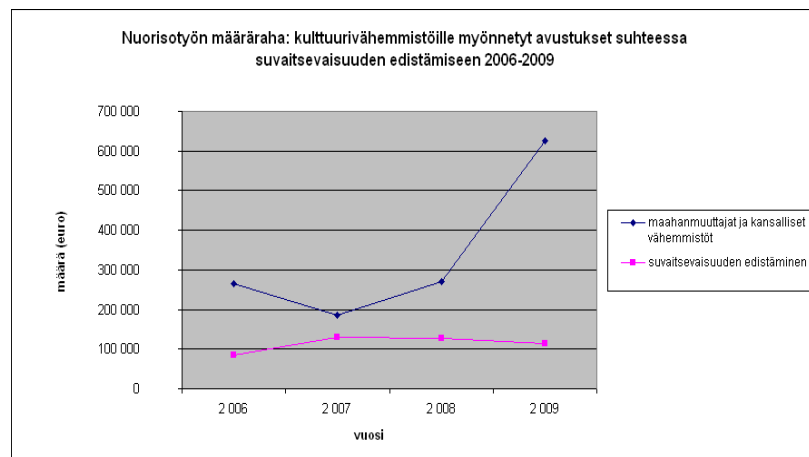
Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

Nuorisotyön määräraha: maahanmuuttajille, kansallisille vähemmistöille ja suvaitsevaisuuden edistämiseen myönnettyjen avustusten yhteismäärän kehittyminen 2006-2009	
	yhteissumma
2 006	350 900
2 007	315 600
2 008	396 400
2 009	740 100

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	maahanmuuttajat
2 006	251 900
2 007	147 600
2 008	219 400
2 009	421 000
	maahanmuuttajat ja kansalliset vähemmistöt
2 006	264 900
2 007	184 600
2 008	270 400
2 009	625 000

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

Avustukset ehkäisevään päihde- ja huumetyöhön 2006-2009	Saaja	Asia					Venäjänkieliset	Somalilaiset	Maahanmuuttaja	Romanit	Saamelaiset	Kansallinen vähemmistö	Suvaitsevaisuus/rasisminvastaisuus	HUOM!
			2 006	2 007	2 008	2 009								
	Farmajo ry.	Ehkäisevä päihdetyö somalilaisnuorten keskuudessa	10 000				10 000	10 000						
	Hakunilan kansainvälinen yhdistys ry.	Kansainvälisen kahvilan toiminta-avustus, erityisinä teemoina päihteet.	3 000									3 000		
	Helsingin kotouttamisyhdistys ALTERNATIIVI ry.	Päihteettömän nettikahvilan perustamis- ja toimintakustannuksiin, nuorison aktivoimiseksi itse toimimaan mm. lehden teossa	10 000					10 000						
	Helsingin venäjänkielen nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry.	Päihteettömän nettikahvilan perustamis- ja toimintakustannuksiin, venäjänkielisen nuorison aktivoimiseksi	10 000				10 000	10 000						

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Helsingin venäjänkielen nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry.	Nuorten ennaltaehkäisevän päihde- ja huume-ehkäisyn vertaisryhmien sekä päihteettömien harrasteiden kustannuksiin	5 000					5 000					
	lftin seura ry	Käytettäväksi nuorten ennaltaehkäisevän päihde- ja huume-työn jatkokoulutustilaisuuksien kustannuksiin.	2 000					2 000					
	Kulttuurienvälinen Harmonia USHA ry	Huumeeton elämä -hankkeen kustannuksiin	1 000					1 000					
	Somali culture and sports (Socus ry)	Warsan -hankkeen kustannuksiin	1 500					1 500					
vuosi 2006			42 500					15 000					13 500
	ABC Nuorisotoiminta yhdistys ry	Ennaltaehkäisevään päihdetyöhön, erityisesti teemallisiin ja nuorisokahvilaan						10 000					
	Farmajo ry.	Ehkäisevä päihdetyö somali-alaistuorten keskuudessa						7 000					
	Hakunilan kansainvälinen yhdistys ry.	Käytettäväksi Inter-cafe-nettikahvila -projektiin						7 000					
	Helsingin kotouttamisyhdistys Alternatiivi ry	Internet ja media päihteitä vastaan -projektiin						10 000					

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Helsingin venäjänkielinen nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry	Kunnes on myöhäistä -projektiin	7 000			7 000							
	Helsingin venäjänkielinen nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry	Internet-kahvilan päihteiden käyttöä ehkäisevään monikulttuuriseen toimintaan	5 000										
	Hotsteppaz Basketball ry	Muutos elämälle -projektiin	3 000										
	Iitin seura ry.	Wargalin 5 -projektiin	3 000				3 000						
	Keskustan venäjänkieliset paikallisyhdistys ry	Nuorisoprojektiin Elämä ilman huumeita	5 000			5 000							
	Korson Settlementinuooret ry	Monivalo-projektiin sekä ennaltaehkäisevän, verkottuneeseen toimintaan ja nuorten kanssa toimivien koulutukseen	17 000						17 000			17 000	
	Puntland Community ry	Maahanmuuttajanuorille suunnattuun ennaltaehkäisevään päihdetyöhön	3 000									3 000	
	Turun kurdityhdistys ry	Maahanmuuttajille suunnattuun päihdevalistustyöhön	1 000			1 000						1 000	
vuosi 2007			78 000			23 000	10 000		61 000	17 000		17 000	0

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

Vuodelta 2008 puuttuu lista myönnettyistä rahoituksista, tämä listaus tehty koonnin perusteella	Farmajo ry.	Käytettäväksi maahanmuuttajanuoriin kohdistettuun ennaltaehkäisyhankkeeseen			2 000		2 000	2 000				
	Helsingin kotouttamisyhdistys Alternatiivi ry	Käytettäväksi maahanmuuttajanuoriin ja kielivähemmistöön kohdennettuun ennaltaehkäisyhankkeeseen			10 000		10 000	10 000				
	Helsingin venäjänkielinen nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry	Ennaltaehkäisevään päihdetyöhön			2 000		2 000	2 000				
	Helsingin venäjänkielinen nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry	Nuorten ennaltaehkäisevään päihdetyöhön			7 000		7 000	7 000				
	Howl-wadaag yhdistys ry	Käytettäväksi maahanmuuttajanuoriin ja kielivähemmistöön kohdennettuun ennaltaehkäisyhankkeeseen			2 000		2 000	2 000				
vuosi 2008					23 000		19 000	4 000	23 000			
	ABC Nuorisotoiminta yhdistys ry	Maahanmuuttajanuorille ja kielivähemmistölle suunnattuun ehkäisevään päihdetyöhön			2 000		2 000	2 000				
	Hakunilan kansainvälinen yhdistys ry	Käytettäväksi nuorten ennaltaehkäisevään päihdetyöhön kohdistettuna valtionavustuksena Inter-café-nettikahvila -projektin kustannuksiin. Avustuksella tuetaan erityisesti maahanmuuttajanuorille suunnattua päihde-ehkäisyä			3 000			3 000				

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Helsingin venäjänkielinen nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry	"Kunnes on myöhäistä" -hankkeen kustannuksiin, erityisesti terveiden elämäntapojen edistämiseen ja päihdevalistukseen.				2 000	2 000			2 000			
	Helsingin venäjänkielinen nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry	Hot Point -nettikahvilan toimintaan ja päihde-ehkäisyyn				1 000	1 000			1 000			
	Hiiraan Community Development ry	"Rajo" -projektin kustannuksiin				1 000		1 000		1 000			
	Iitin seura ry.	Wargalin 5 -projektiin				2 000		2 000		2 000			
	Projekti- ja yhteistyön edistämiskeskus Alternatiivi ry	Käytettäväksi erityisesti kieli- ja kulttuurivähemmistöön kuuluvien nuorten kanssa tehtävään ennaltaehkäisevään päihdetyöhön ja menetelmien kehittämiseen				5 000	5 000			5 000			
	Puntland Community ry	Käytettäväksi maahanmuuttajanuorten ehkäisevän päihde- ja huumetyön hankkeen kustannuksiin				2 000		2 000		2 000			
	Somaliopettajien yhdistys Suomessa ry	Somalinuorille suunnattuun No Walwad 2 -hankkeen kustannuksiin				2 000		2 000		2 000			

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Suomen Somaliland kehitys- ja integraatio ry	Maahanmuuttajanuorille suunnatun ennaltaehkäisevän päihde- ja huumetyön kustannuksiin				2 000		2 000	2 000					
	Suomen Somaliliitto ry	Somalialaisten nuorten "Hyvinvoivanuori" -hankkeen kustannuksiin				2 000		2 000	2 000					
vuosi 2009						24 000	10 000	11 000	24 000					
Avustukset nuorten tieto- ja neuvontapalveluihin sekä verkkomedioidiin 2006-2009	Saaja	Asia	2 006	2 007	2 008	2 009	Venäjänkieliset	Somalialaiset	Maahanmuuttaja	Romanit	Saamelaiset	Kansallinen vähemmistö	Suvaitsevaisuus	HUOM
	Suomen Somaliland kehitys- ja integraatio ry	Käytettäväksi maahanmuuttajanuorille tarkoitettujen tieto- ja neuvontapalvelujen tuottamiseksi aiheutuviin kustannuksiin			10 000			10 000	10 000					
vuosi 2008					10 000			10 000	10 000					
	Apila yhdistyksen liitto ry	EU Youth On-Line venäjänkielisten nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin				20 000	20 000		20 000					

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Suomen Somaliland kehitys- ja integraatio ry	Käytettäväksi maahanmuuttajien nuorille tarkoitettu tieto- ja neuvontapalvelun kehittämiseen ja ylläpitoon.					20 000		20 000	20 000				
vuosi 2009							40 000	20 000	20 000	40 000				
Avustukset hallituksen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisselän toimeenpanoon - LA-NUKE	Saaja	Asia	2 006	2 007	2 008	2 009	Venäjänkieliset	Somalialaiset	Maahanmuuttaja	Romanit	Saamelaiset	Kansallinen vähemmistö	Suvaitsevaisuus/monikulttuurisuus/muu	HUOM
	City-Samit ry	Saamelaisnuorten aktiivisuusprojekti				10 000					10 000	10 000		
	Pelastakaa Lapset ry - Rädä Barmen	Rasisminvastaisesta verkkonuorisotyöstä aiheutuviin kustannuksiin				100 000							100 000	
	SONDIP - Varsinais-Suomen monikulttuuristen yhdistysten liitto ry	VIRTA-hankkeesta aiheutuviin kustannuksiin				40 000			40 000					
	Saamelaiskäräjät	Saamelaisen kieli- ja kulttuuripesätoiminnasta aiheutuviin kustannuksiin				100 000					100 000	100 000		
vuosi 2009						250 000			40 000		110 000	110 000	100 000	

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

Valtakunnallisten nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen vuosiavustukset sekä muiden nuorisotyötä harjoittavien järjestöjen vuosiavustukset	Saaja	Asia	2 006	2 007	2 008	2 009	Venäjänkieliset	Somalialaiset	Maahanmuuttaja	Romanit	Saamelaiset	Kansallinen vähemmistö	Suvaitsevaisuus/monikulttuurisuus/muu	HUOM
		Suoma Sámi Nuorat ry	Yleisavustus		5 000							5 000	5 000	
	Suomen somalinuorten sateenvarjo ry	Yleisavustus		9 000				9 000	9 000					
vuosi 2007				14 000				9 000	9 000		5 000	5 000		
	Suoma Sámi Nuorat ry	Yleisavustus			7 000						7 000	7 000		
vuosi 2008					7 000						7 000	7 000		
	Suoma Sámi Nuorat ry	Yleisavustus				9 000					9 000	9 000		
	Suomen somalinuorten sateenvarjo ry	Yleisavustus				12 000		12 000	12 000					
vuosi 2009						21 000		12 000	12 000		9 000	9 000		

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

Kehittämisavustukset nuorisotyön ja - toiminnan ensisijaisesti valtakunnallisiin hank- keisiin	Saaja	Asia	2 006	2 007	2 008	EI LOPULLINEN 2009	Venäjänkieliset	Somalialaiset	Maahanmuuttaja	Romanit	Saamelaiset	Kansallinen vähemmistö	Suvaitsevaisuus/monikulttuurisuus/muu	HUOM
	All of Us ry		30 000						30 000					
	Flyktingvännerna rf	Nuorisotyöhön	1 000										1 000	
	Flyktingvännerna rf	Framtid och hopp projekt	5 000						5 000					
	Helsingin venäjänkielen nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry	Nuoriso ja politiikka -nuorisoprojektista vuonna 2006 aiheutuviin kustannuksiin	10 000				10 000		10 000					
	Helsingin venäjänkielen nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry	Vihreä planeetta lasten silmin - hankkeesta vuonna 2006 aiheu- tuviin kustannuksiin	15 000				15 000		15 000					
	Helsingin Venäläinen Sadko-klubi ry	Nuorisotoimintaan	11 400				11 400		11 400					
	Kanava nuoriso ry	Nuorten turhautumisen estämi- sen -hankkeeseen	1 000					1 000	1 000					

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Suomen Keskustanuoret	Mukana-projektin kustannuksiin	20 000					20 000				
	Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry	monikulttuurisuustoiminnan kustannuksiin	50 000								50 000	
	Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry	Kaikki erilaisia, kaikki samanarvoisia -kampanjan materiaalihankintoihin	9 000								9 000	
	Suomen somalinuorten sateenvarjo ry	käytettäväksi valtakunnallisen nuorisojärjestön toiminnan käynnistämishankkeeseen	6 000			6 000		6 000				
	Vantaan kaupunki	Osaamista kaikille -projekti. Luku- ja kirjoitustaidottomille maahanmuuttajille suunnattu	40 000					40 000				
	Venäläinen Kulttuuridemokraattinen Liitto ry	käytettäväksi lasten ja nuorten teiritoiminnan kustannuksiin	9 000			9 000		9 000				
vuosi 2006			308 400			55 400	27 000	212 400		13 000	13 000	83 000
	Flyktningvännerna rf	Vuoden 2007 nuorisotoimintaan		1 500				1 500				
	Helsingin Venäläinen Sadko-klubi ry	Vuoden 2007 nuorisotoimintaan		12 000		12 000		12 000				
	Keskustan venäjänkieliset paikallisyhdistys ry	"Nuorten venäjänkielisten suomalaisten poliitikkojen koulu"		10 000		10 000		10 000				

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Hiiraan Community Development	Pois kaduilta -hankkeeseen	3 000				3 000	3 000				
	Kanava nuoriso ry	Somalityttöjen integraation tukemiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn	25 000				25 000	25 000				
	Kassandra ry	Nuoret yli rajojen -hankkeen kustannuksiin	40 000								40 000	
	Nuorten muslimien foorumi ry	Musliminuorten syrjäytymisen ehkäisy ja kulttuurienvälinen dialogi	6 000					6 000				
	Saamelaiskäräjät	Saamelaisnuorten taidetapahtuma 2007 järjestämiseen	15 000						15 000	15 000		
	Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry	Kaikki erilaisia, kaikki samanarvoisia -kampanjan materiaalihankintoihin	17 000									17 000
	Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry	Kaikki erilaisia, kaikki samanarvoisia -kampanjan materiaalihankintoihin	74 000									74 000
	Suomen Somaliland kehitys- ja integraatio ry	Nuoret harrastamaan -hanke	2 000				2 000	2 000				
	Suomen somalinuorten sateenvarjo ry	Kulttuuri näkyy ja musiikki soi Eurosom	2 000				2 000	2 000				
	Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto ry	Active Citizenship and National Dimension -seminaariin	1 100			1 100		1 100				

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Venäläinen Kulttuuridemokraattinen Liitto ry	lasten ja nuorten leiritoimintahankkeeseen		15 000		15 000		15 000				
vuosi 2007				223 600		38 100	32 000	77 600		15 000	15 000	131 000
	ABC Nuorisotoimintayhdistys ry	Ennaltaehkäisevään päihdetyöhön		12 000		12 000		12 000				
	Flyktingvännerna rf	Vuoden 2008 nuorisotoimintaan		2 000				2 000				
	Hakunilan kansainvälinen yhdistys ry	Inter Cafe-nettikahvilasta aiheutuviin kustannuksiin		4 000				4 000				
	Helsingin Venäläinen Sadko-klubi ry	Lisäavustus vuoden 2008 nuorisotoimintaan		13 000		13 000		13 000				
	Helsingin Venäläinen Sadko-klubi ry	Vuoden 2008 nuorisotoimintaan		10 000		10 000		10 000				
	Iffin seura ry	Nuorten erityisryhmiin kohdistuvaan hankkeeseen		2 000			2 000	2 000				
	Inkerikeskus ry	nuorten erityisryhmiin kohdistuvaan ennaltaehkäisyhankkeeseen		15 000				15 000				
	Interpedia	Leiriin		10 000				10 000				
	Kanava nuoriso ry	Kunnon kundi-hankkeeseen		15 900			15 900	15 900				
	Kanava nuoriso ry	Somalityttöjen integraation tukemiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn (Ellan / Henna -projektin) kustannuksiin		25 000			25 000	25 000				

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Kassandra ry	Teatteriprojekti tytöille			30 000					30 000				
	Kassandra ry	Koululaisten monikulttuurisiin taidetyöpajoihin			25 000									25 000
	Kassandra ry	Monikulttuurinen Zambezi-häytelmä rasisminvast. työhön			5 000									5 000
	Keskustan venäjänkieliset paikallisyhdistys ry	Venäjänkielisille nuorille suunnattuun päihteiden ennaltaehkäisytoimintaan			2 000	2 000				2 000				
	Kiimingin kunta	Venäjänkielisille nuorille suunnattuun päihteiden ennaltaehkäisytoimintaan			3 000	3 000				3 000				
	Nuorten muslimien foorumi ry	Yleisavustuksena vuoden 2008 toimintaan			6 000					6 000				
	Romano Missio ry	Tulevaisuusseminaarin kustannuksiin			2 000					2 000		2 000		
	Saamelaiskäräjät	Nuori kulttuuri - taidetapahtumaan osallistumisesta johtuviin kuluihin			4 000						4 000	4 000		
	Saamelaiskäräjät	Saamelaisnuorten taidetapahtuman kustannuksiin			16 000						16 000	16 000		

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Saamelaiskäräjät	Saamelaiskäräjien yhteyteen perustettavan nuorisolautakunnan tai nuorisoneuvoston perustamisen valmistelusta aiheutuviin kustannuksiin			12 000				12 000	12 000	
	Sateenvarjo ry	Yleisavustus			6 000		6 000	6 000			
	Somaliopettajien yhdistys Suomessa ry	Käytettäväksi maahanmuuttajanuorille suunnattuun ennaltaehkäisevään päihdetyön hankkeeseen			2 000		2 000	2 000			
	Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry	Järjestöjen monikulttuurisuus- ja vähemmistötoiminnan kehittämishankkeen kustannuksiin			10 000						10 000
	Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry	Monikulttuurisuus- ja vähemmistöasiat -hankkeen kustannuksiin			86 000						86 000
	Suomen Somaliland kehitys- ja integraatio ry	Maahanmuuttajanuorille ja kielivähemmistölle suunnattuun ehkäisevään päihdetyöhankkeeseen			2 000		2 000	2 000			
	Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto ry	Venäjänkielisten monikulttuurisuus Suomen voimavaraksi -projektista aiheutuviin kustannuksiin			10 000	10 000		10 000			

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Taito Talli ry	Porin romanityöryhmän Kulttuuritaravatali Talli -hankkeen kustannuksiin			10 000						10 000		
	Venäläinen Kulttuuridemokraattinen Liitto ry	Leritoimintahankkeen kustannuksiin			16 500	16 500					16 500		
vuosi 2008					356 400	66 500	52 900	186 400	12 000	32 000	44 000	126 000	
	Dawidow Elviira Samantha	Nukketeatteri Katputli				4 000					4 000		
	Helsingin Venäläinen Sadko-klubi ry	Kerhotoiminnan kehittäminen			23 000	23 000					23 000		
	Kanava nuoriso ry	Kunnon kundit-hankkeeseen			45 000		45 000	45 000					
	Kanava nuoriso ry	Somalityttöjen integraation tukemiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn (Elian / Henna -projektin) kustannuksiin			25 000		25 000	25 000					
	Kassandra ry	Teinitytöille suunnattuun monikulttuuriseen taidetyöpajahankkeeseen			40 000			40 000					
	Keskustan venäjänkieliset paikallisyhdistys ry	Ethnic Minority Youth in Society and Politics in Nordic Countries - tapahtuman kustannuksiin			1 000	1 000		1 000					
	Keskustan venäjänkieliset paikallisyhdistys ry	Ethnic Minority Youth in Society and Politics in Nordic Countries - tapahtuman kustannuksiin			3 000	3 000		3 000					

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Keskustan venäjänkieliset paikallisyhdistys ry	Nuoren poliitikon koulu -hanke				10 000	10 000			10 000		
	Logrus - kansainvälinen nuorisoloitteiden tukiyhdistys ry	Nuorten teatteriprojekti -Suomen autonomia 200 vuotta				4 500	4 500			4 500		
	Monikulttuurisuuden edistämisyhdistys Walter ry	Taideryhmistä vuonna 2009 aiheutuviin kuluihin				15 000						15 000
	Nuorten muslimien foorumi ry	Yleisavustus				10 000				10 000		
	Saamelaiskäräjät	Saamelaisnuorten teatteritapahtumaan				23 000			23 000	23 000		
	Saamelaiskäräjät	Nuorisolautakunnan perustamiskustannuksiin				40 000			40 000	40 000		
	Sateenvarjo ry	Pääkaupunkiseudun Petrusprojektin kustannuksiin				30 000		30 000		30 000		
	Suomen Islamilainen Neuvosto (SINE) ry	Nuorten muslimien konferenssin järjestämiseen				1 500				1 500		
	Venäläinen Kulttuuridemokraattinen Liitto ry	Lasten ja nuorten leiritoimintahanke				18 000	18 000			18 000		
	Flyktingvännerna rf	Vuoden 2009 nuorisotoimintaan				2 500				2 500		
	Sámi Siida ry	Vuoden 2009 nuorisotoimintaan				8 000			8 000	8 000		

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön nuorisjärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan avustuspäätökset 2006 – 2009

	Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten liitto ry	Multimediamateriaali Suomen venäläisestä historiasta				16 000	16 000	16 000					
	Helsingin Venäläinen Sadko-klubi ry	Sadko-klubi ry:n kehrotoimintojen kehittäminen vuonna 2010				23 000	23 000	23 000					
	Kanava nuoriso ry	Kunnon kundi -hankkeeseen				51 500	51 500	51 500					
	Kanava nuoriso ry	Somalityttöjen integraation tukemiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn Eilan (Henna) -projekti				40 000	40 000	40 000					
	Turun Seudun vapaiden seurakuntien viestintä- ja tiedotusyhdistys A & O ry	Romaninuorten kerhotoiminta				5 000			5 000		5 000		
	Romano Missio ry	Nuorten parempi huomen - tilaisuus ja konsertti				5 000			5 000		5 000		
	vuosi 2009					444 000	59 500	100 000	252 500	10 000	71 000	85 000	15 000

KÄSITTEITÄ JA MÄÄRITELMIÄ (Suomi ja maahanmuuttajat. 2006.)

Henkilö voi olla...

Maahanmuuttaja

Maahanmuuttaja on yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä.

Ulkomaalainen

Suomen oikeuden kannalta ulkomaalainen on henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen. Ulkomaalainen voi siis olla jonkin toisen maan kansalainen tai kansalaisuutta vailla oleva, esim. turisti, liikemies, tai pitkäaikaisessa tarkoituksessa maahan muuttanut esimerkiksi siirtolainen, pakolainen tai turvapaikanhakija.

Siirtolainen

Siirtolainen on henkilö, joka muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen sieltä toimeentulonsa. Siirtolaisia eivät ole esim. opiskelijat tai turistit.

Siirtotyöntekijä

Siirtotyöntekijä hakeutuu toiseen maahan hankkiakseen elantonsa, mutta ei asetu maahan pysyvästi.

Paluumuuttaja

Paluumuuttaja (joka ei ole pakolainen) on ulkosuomalainen, joka itse tai jonka suku on pitemmän tai lyhyemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa takaisin Suomeen. (Esim. Ruotsin suomalaiset, Viron ja entisen Neuvostoliiton suomalaiset mm. inkeriläiset jne.).

Turvapaikan hakija

Turvapaikanhakija on henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Turvapaikkahakemus on jätettävä maahan tullessa tai mahdollisimman pian maahan tulon jälkeen. Turvapaikanhakijan pakolaisuus todetaan vasta hakemukseen annetulla päätöksellä, joten tulisi välttää "pakolainen" sanaa ennen kuin päätös on annettu.

Pakolainen

YK:n pakolaisen oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen mukaan "pakolainen on henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen, tai poliittisen mielipiteen johdosta". Esimerkiksi sota, luonnonkatastrofi tai köyhyys eivät ole YK:n määritelmän mukaisia pakolaisasemaan oikeuttavia syitä. YK:n pakolaissopimuksen määritelmän uudistamistarve on tunnustettu. Pakolaisiksi kutsutaan Suomessa yleensä myös henkilöitä, jotka ovat saaneet jäädä maahan suojelun tarpeen vuoksi tai humanitaarisista syistä.

Kiintiöpakolainen

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun myöntämä pakolaisen asema ja jolle on myönnetty maahantulolupa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä päätettävän pakolaiskiintiön puitteissa.

Pakolainen paluumuuttajana

UNHCR tukee pakolaisten paluumuuttoa, jos olosuhteet kotimaassa ovat muuttuneet siten, että sinne on mahdollisuus palata ja paon syyt poistuneet.

Muita käsitteitä...

Assimilaatio

Assimilaatiossa maahanmuuttajan edellytetään sulautuvan valtakulttuuriin.

Ennakkoluulo

Ennakkoluulo on perusteeton ja torjuva ennakkokäsitys.

Etninen syrjintä

Etninen syrjintä on jonkin henkilön tai ryhmän asettamista muita huonompaan asemaan hänen/heidän etnisen taustansa vuoksi.

Etnosentrisyys

Etnosentrisyydellä tarkoitetaan sitä, että oma ryhmä (kulttuuri, kansa, muu ryhmä) asettaa itsensä keskipisteeseen ja arvioi ja tuomitsee toisia tästä lähtökohdasta käsin. Oman kulttuurin piirteet määritellään normaaleiksi ja muiden epänormaaleiksi.

Integroituminen eli kotoutuminen

Integroituminen on prosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. He ylläpitävät ja kehittävät omaan kulttuuriinsa ja etnisyyteen liittyviä tärkeitä pitämiään asioita. Integroituminen edellyttää myös sopeutumista sekä vähemmistöltä että valtaväestöltä. Kotoutuminen on maahanmuutto- ja pakolaispoliittisen toimikunnan vuonna 1996 käyttöön ottama käsite korvaamaan integraatiokäsitettä.

Ksenofobia

Pelkoon perustuvaa muukalaisvihaa kutsutaan omalla nimellä ksenofobiaksi (kreikasta: xenos, vieras ja phobos, kammo). Sillä tarkoitetaan kaiken vieraan ja tuntemattoman pelkoa, vieras koetaan uhkana tai mahdollisena vaarana.

Kulttuuristereotypia

Kulttuuristereotypia on kulttuurinen yleistys. Stereotypialla tarkoitetaan yksinkertaistettua kaavamaisista mielikuvaa jostakin ihmisestä, rodusta, kansasta, kulttuurista, instituutiosta tai tapahtumasta. Vuorovaikutuksessa kulttuuristereotypiat voivat vaikuttaa kielteisen hallitsevasti, jolloin muu informaatio suodattuu niiden kautta.

Monikulttuurinen, monietninen

Kulttuuri on tiedon, uskomusten ja arvojen järjestelmä, jota kautta ihmiset rakentavat kokemuksiaan ja havaintojaan, toimivat ja suorittavat valintoja vaihtoehtojen välillä. Kulttuuri siirtyy tiedonvälityksen ja oppimisen kautta. Monikulttuurisuudella tarkoitetaan eri kulttuurien tasa-arvoista rinnakkaiseloja. Etnisyydessä on kyse yksilön ja ryhmän tavasta jäsentää itseään suhteessa toisiin. Etnisyys on sidoksissa tilanteisiin ja muuttuu ajan myötä. Monikulttuurisuuden rinnalla käytetään käsitteitä monietninen ja monikansallinen. Monietninen painottaa eri etnisten ryhmien, eri kulttuuriryhmien muodostamaa yhteiskuntaa. Monikansallinen painottaa yhteiskunnan koostumista eri kansallisuutta olevista henkilöistä, jotka voivat lainsäädännöllisestikin olla monikansallisia kaksoiskansalaisuuden myötä.

Muukalaispelko ja -viha

Muukalaispelko on voimakasta kielteistä ennakkoluuloa erilaisia, muualta tulevia ihmisiä kohtaan eikä heidän kulttuuriaan kunnioiteta ja arvosteta. Muukalaispelko muuttuu usein muukalaisvihaksi, joka tähtää vähemmistöryhmän karkottamiseen tai hävittämiseen.

Rasismi

Rasismi on ideologia, jossa kielteiseksi määritellyt ominaisuudet kohdistetaan tiettyyn 'rotuun' tai tiettyyn ryhmään ihmisiä. Rasismi koostuu sarjasta kuvitelmia, joiden mukaan jokin ihmisryhmä on toista ryhmää moraalisesti, älyllisesti ja kulttuurisesti ylivoimaisempi ja jonka ylivoimaiset ominaisuudet periytyvät sukupolvelta toiselle. Rasismi saa erilaisia muotoja eri maissa riippuen historiasta, taloudesta, taustasta, kulttuurista ja muista tekijöistä.

Suvaitsevuus, suvaitsevaisuus

Suvaitsevuus on ennakkoluulottomuutta ja avoimuutta yhdistyneenä terveeseen itsetuntoon ja oman kulttuurin tuntemukseen sekä kykyä samanaikaisesti omaksua uutta ja vierasta sekä suhtautua siihen myös kriittisesti. Se on myös muiden mielipiteiden ja tapojen kunnioittamista.

Syrjäytyminen

Syrjäytyminen määritellään sosiaalipolitiikassa yleensä huono-osaisuuden kasautumiseksi. Suomen kaltaisessa yhteiskunnassa syrjäytymisen perusulottuvuuksia ovat erityisesti syrjäytyminen koulutuksesta, tuotannosta, kulutuksesta ja sosiaalisesta yhteisöstä. Maahanmuuttajan syrjäytyminen tarkoittaa integroitumisen vastakohtaa ja tarkoittaa toisaalta maahanmuuttajan vieraantumista omasta kulttuuristaan ja toisaalta jäämistä valtayhteisön elämän ulkopuolelle.

Vähemmistöpolitiikka

Vähemmistöpolitiikka on yhteiskunnan tapa säädellä ja järjestää enemmistön ja vähemmistön välisiä suhteita.